

**KAIU MAINE KAUAS KANTAIN – KESÄN 2023
RASISMISKANDAALIN TUNNUSTUSSUHTEET
HELSINGIN SANOMISSA**

Samuel Nyroos
Maisterintutkielma
Journalistiikka
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Samuel Nyroos	
Työn nimi Kaiu maine kauas kantain – kesän 2023 rasismiskandaalin tunnustussuhteet Helsingin Sanomissa	
Oppiaine Journalistiikka	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 65 + liitteet
Tiivistelmä <p>Tutkielmassa selvitetään, mitä ja miten mediassa tunnustettiin kesän 2023 poliittisen skandaalin aikana. Oletuksena on, että tunnustuksen käsite selittää yhteiskunnan moraalikamppailuja. Skandaalit syntyvät normirikkeiden tullessa julki, ja medialla on merkittävä rooli skandaaleissa sopivan moraalin määrittäjänä. Asetelma tekee skandaaleista otollisia tutkimuskohteita median tunnustussuhteiden näkökulmasta.</p> <p>Filosofiassa tunnustuksen käsite on vakiintunut, mutta journalismin tutkimuksessa käsitteeseen ei ole kiinnitetty systemaattista huomiota. Tutkielmassa tunnustukselle ehdotetaan kolmea erityistä merkitystä: 1) persoonien tunnustaminen, 2) normatiivisten entiteettien tunnustaminen ja 3) omien tekojen tunnustaminen. Lisäksi huomioidaan lähikäsite tunnustaminen, johon tunnustuksen eri muodot vaikuttavat.</p> <p>Aineiston analyysissä käytetään laadullista sisällönanalyysia ja Kenneth Burken dramatismia, jossa pyritään paljastamaan kielenkäytön taustalla vaikuttavat motiivit. Tässä tutkielmassa motiivien tulkitaan olevan tunnustussuhteita. Tutkielman aineisto koostuu Helsingin Sanomien mielipiteellisistä verkkoartikkeleista.</p> <p>Kesän 2023 poliittinen skandaali syntyi kahdesta normirikkeestä, rasismista ja vääränlaisesta viestinnästä. Poliitikkojen toiminnan kuvaamisessa korostuivat pelin ja teatterin metaforat. Rasismin tuomittavuutta perusteltiin muun muassa mainehaitalla, jolla on ikäviä seurauksia puolueiden kannatuksella ja Suomen taloudelle. Poliitikot pyrkivät vähättelemään virheitään, kun taas toimittajat painottivat tilanteen vakavuutta.</p> <p>Tutkielman kontribuutio journalismin tutkimukselle on kahtalainen. Ensinnäkin työ on teoreettinen avaus, jossa tunnustuksen käsitteen koko kirjoa pyritään hyödyntämään journalismin tutkimuksessa. Samalla tutkielma lisää ymmärrystä journalismin roolista yhteiskunnan moraalikamppailujen osapuolena.</p>	
Asiasanat Journalismi, filosofia, mediafilosofia, tunnustus, skandaali, dramatismi, Helsingin Sanomat.	

TAULUKOT

Taulukko 1: Skandaalin normirikkeet.....	31
Taulukko 2: Skandaalin persoonat	32
Taulukko 3: Skandaalin normatiiviset entiteetit.....	32
Taulukko 4: Skandaalin omia tekoja koskevat tunnustukset	33

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TUNNUSTUS	5
	2.1 Tunnustuksen filosofia	5
	2.2 Tunnustus ja journalismi.....	11
	2.2.1 Persoonien tunnustaminen	11
	2.2.2 Normatiivisten entiteettien tunnustaminen	15
	2.2.3 Omien tekojen tunnustaminen	16
3	POLIITTINEN SKANDAALI	19
4	ANALYYSIMETODI JA AINEISTO	23
	4.1 Analyysimetodi	23
	4.2 Aineisto.....	28
5	TUTKIMUSTULOKSET	31
	5.1 Normirikkeet.....	33
	5.1.1 Rasismi	33
	5.1.2 Vääränlainen viestintä	34
	5.2 Skandaalin persoonat	34
	5.2.1 Poliitikot.....	35
	5.2.2 Tulkitsijat	39
	5.2.3 Kansa	40
	5.3 Skandaalin normatiiviset entiteetit.....	41
	5.3.1 Normirikkeiden tuomitseminen	41
	5.3.2 Ongelman ratkaisut.....	45
	5.4 Omien tekojen tunnustaminen skandaalissa	46
	5.4.1 Poliitikkojen tunnustukset	46
	5.4.2 Toimittajien tunnustukset	48
6	POHDINTA.....	50
	6.1 Poliitikka eliitin pelinä	51
	6.2 Vallitseva moraalijärjestys	52
	6.3 Tunnustaminen on retorista	53
7	LOPUKSI.....	55
	7.1 Jatkotutkimusaiheet	55
	7.2 Kriittinen punninta	56

LÄHTEET 58

LIITTEET

1 JOHDANTO

Syyskuussa 2023 Erja Yläjärvi aloitti pestinsä Helsingin Sanomien vastaavana päätoimittajana pohtimalla avoimuuden merkitystä: *"Ajassa on voimakas vaade sekä avoimuudesta että tehtyjen virheiden tunnustamisesta. Olen itsekin pitänyt niitä esimerkiksi poliitikoille tärkeinä."* (Yläjärvi, 2023.)

Kenties Yläjärvellä oli mielessään mennyt kesä. Pääministeri Petteri Orpon (kok) hallitus nimitettiin 20. kesäkuuta 2023. Kokoomuksen, perussuomalaisten, Rkp:n ja kristillisdemokraattien muodostama hallitus päättyi heti kohun keskelle, kun mediassa perattiin elinkeinoministeriksi valitun Vilhelm Junnilan (ps) aiempia toimia. Hän oli muun muassa käynyt puhumassa äärioikeiston järjestämässä tilaisuudessa. Vain 10 päivää nimittämisen jälkeen Junnila ilmoitti eroavansa. Tilanne ei kuitenkaan rauhoittunut hallituksen ympärillä, vaan seurasi liuta muita kohuja, kun perussuomalaisten vanhoja ja tuoreita edesottamuksia läpivalaistiin läpi kesän. Vaadittiin avoimuutta, vaadittiin virheiden tunnustamista.

Pitkäaikainen politiikantoimittaja Unto Hämäläinen kirjoitti déjà-vu-ilmioistä Helsingin Sanomissa 6. elokuuta 2023. Tapahtumat toivat hänen mieleensä kesän 2008, jolloin pääministeri Matti Vanhasen (kesk) hallitus oli vaalirahaskandaalin keskellä: *"Media teki päivittäin paljastuksia vaalirahakiemuroista. Ministerit katuiivat julkisesti vanhoja syntejään ja lupasivat tehdä parannuksen."* Nyt vain puhuttiin rahan sijaan rasismista. Hämäläinen listasi syitä, miksi hän ei ollut valmis lyömään vetoa Orpon hallituksen kaatumisen puolesta: Rasismikeskustelu on kolaus hallituksen uskottavuudelle ja Suomen maineelle, mutta elinkeinoelämälle hallitusohjelma on niin suotuisa, että se ei halua hallituksen kaatuvan. Samalla sekä Sdp että kokoomus karttavat sinipunaa. (Hämäläinen, 2023.)

Jo tiivis kertaus kertoo muutaman oleellisen asian skandaaleista. Vaikka kohujen kuohuessa kaikki käänteet saattoivat vaikuttaa ainutlaatuisilta, kesä 2023 ei ollut täysin uniikki. Yleisesti ottaen skandaaleissa on kyse normirikkeen paljastumisesta (Thompson, 2000, 13). Viime vuosikymmeninä poliittiset skandaalit ovat yleistyneet. Yhteiskunnan moraalinen muuttuminen saattaa syyttää skandaalin, jolloin julkisuudessa kamppaillaan siitä, millaista käyttäytymistä pidetään sopivana. (Kantola & Vesa, 2011, 43, 52.) Suomessa poliittisten skandaalien luonne on

muuttunut viime vuosina juuri perussuomalaisten menestyksen myötä (Herkman, 2016; Herkman & Koivukoski, 2023).

Media ei ole pelkkä politiikan kamppailuareena, vaan myös toimija (Vainikka ym., 2020, 260). Jos journalismi vaikuttaa yhteiskunnan moraalien määrittämiseen merkittävästi, tutkijoilla on tärkeitä kysymyksiä vastattavanaan. Kuten Hämäläinen edellä asian ilmaisi, toimittajat osoittavat poliitikkojen ”syntejä”, siis moraalitai normirikkeitä: mitä media pitää siveellisenä? Lehdistö nostaa tiettyjä ääniä kommentoimaan skandaalia: kuunnellaanko esimerkiksi elinkeinoelämän vai kansalaisaktivistien huolia? Keskeiset toimijat nimetään ja niiden toimintaa ja tavoitteita tulkitaan: kenellä on valta vapahtaa tai tuomita ”syntinen”?

Journalismin tutkimuksesta löytyy vakiintuneita käsitteitä, joilla skandaalien dynamiikkaa voidaan analysoida. Toimittajat toimivat *portinvartijoina*, jotka valikoivat informaatiovirrasta oleellisia pidettyjä asioita ja muovaavat niistä uutisia (ks. esim. Vos, 2019, 90–91). Vaatii valintoja, kun ministerin aiemmista kirjoituksista julkaistaan uutinen tiettyjen toimijoiden tulkitsemana. Samalla uutisaihe *kehystetään*. Kehys luo kontekstin aiheen ymmärtämiselle, tulkinnalle ja tosiasioden esittämiselle (ks. esim. D’Angelo & Shaw, 2018, 210). Esimerkiksi politiikan vaalirahoitusotku voidaan kehystää lainsäädännön valuvian sijaan henkilökohtaiseksi synniksi. *Agenda setting* -teorian mukaan journalistiset valinnat vaikuttavat siihen, mitä yleisö pitää tärkeänä (ks. esim. Wanta & Alkazemi, 2018, 189). Utiskoneiden jyllätessä poliitikkojen finanssijärjestelyt tai rasistinen kirjoittelu saavat aseman relevantteina yhteiskunnallisina keskustelunaiheina, ja pitkeytyessään ja paisuessaan pienetkin kohut kohoavat kansallisiksi tai kansainvälisiksi skandaaleiksi.

Edellä esiteltyt käsitteet ovat kelpoja, mutta monimutkaisten moraalikamppailujen kuvaamiseen ne vaikuttavat vajavaisilta. Ehdotan ensisijaisempaa ja kokoavampaa käsitettä, Yläjärven yllä mainitsemaa *tunnustusta*. Viime vuosisadalla vaikutusvaltaiset filosofit korostivat tunnustuksen tähdellisyyttä. Charles Taylor (1994, 25–26) pitää tunnustusta elintärkeänä tarpeena, joka monikulttuurisessa maailmassa motivoi sekä nationalistisia liikkeitä että erilaisia vähemmistöjä. Axel Honneth (1995) argumentoi, että moderni maailma on tunnustuskamppailujen muovaama. Michel Foucault’n (1998, 47) mukaan länsimaisesta ihmisestä on tullut tunnustava eläin.

Filosofien kannat kertovat ilmiöstä, joka on poliittisten kamppailujen, moraalien ja ylipäättään inhimillisen elämän ymmärtämisen kannalta keskeinen. Tällöin voidaan olettaa, että tunnustuksen käsite avaa näköaloja myös journalismin tutkimukseen. Tällä hetkellä tutkimuskentällä käsitteeseen ei kuitenkaan kohdistu laajaa mielenkiitoa eikä sitä sovelleta systemaattisesti. Tämän tutkielman tutkimustehtävänä onkin selvittää, *miten tunnustus ilmenee journalismissa ja miten tunnustuksen käsitettä voidaan hyödyntää journalismin tutkimuksessa*.

Jotta ongelmaan päästäisiin käsiksi empiirisesti, täytyy keskittyä rajattuun tilanteeseen. Kerrataan premissit: 1) skandaalit ovat tilanteita, joissa yhteiskunnan moraalikamppailut tulevat näkyviksi, 2) journalismi on keskeinen areena ja toimija skandaaleissa, 3) skandaalien määrä on lisääntynyt ja niiden luonne on muuttunut perussuomalaisten menestyksen myötä ja 4) tunnustuksen käsite selittää poliittisia kamppailuja. Näistä premiseistä johdetaan kaksiosainen ja ajankohtainen tutkimuskysymys: *mitä ja miten mediassa tunnustettiin kesän 2023 poliittisen skandaalin aikana?*

Lähestyn tutkimustehtävää ja -kysymystä *mediafilosofisesti*. Mediafilosofia voidaan ymmärtää mediatieteellisenä kiinnostuksena filosofiaan, jolloin mediatieteen välineitä soveltamalla saavutetaan uudenlaista ymmärrystä filosofisten ongelmien luonteesta. Toisaalta mediafilosofia on filosofista kiinnostusta mediatieteisiin ja mediaan, jolloin tavoitellaan pelkän erityistieteen näkökulman ylittävää näkemystä medioista. Mediafilosofia voi siis täydentää esimerkiksi joukkoviestinnän tutkimusta ja palauttaa muistiin sen unohtamia asioita. (Malmberg, 2008, 33, 40.) Tunnustuksen teoreettista pohjaa etsitään filosofian kentältä, jossa käsitettä on analysoitu. Tämän jälkeen käsite siirretään spesifiin kontekstiin, journalismiin ja poliittiseen skandaaliin. Tavoitteena on osoittaa, että tunnustuksen käsite tuo syvempää ymmärrystä journalismista käytänteenä. Samalla toivon, että käsitteen hyödyntäminen empiirisen aineiston analyysissä valaisee tunnustuksen luonnetta myös filosofisesti kiinnostavalla tavalla.

Kuten seuraavassa luvussa tulemme huomaamaan, tunnustuksella on monta merkitystä. Ehdotan jaottelua, jossa tunnustuksella tarkoitetaan 1) persoonien tunnustamista, 2) normatiivisten entiteettien tunnustamista ja 3) omien tekojen tunnustamista. Lisäksi huomioidaan lähikäsite *tunnistaminen*, johon tunnustuksen eri muodot vaikuttavat. Toisen luvun lopussa tarkastellaan, miten tunnustaminen vaikuttaa journalimissa.

Kolmannessa luvussa syvennytään poliittisia skandaaleja koskevaan tutkimukseen. Samalla luku kontekstoi itse tutkimuskohdetta, kesän 2023 poliittista skandaalia.

Neljäs luku esittelee analyysimetodin ja aineiston. Tukeuden Kenneth Burken dramatismiin, jonka tavoitteena on paljastaa kielenkäytön taustalla vaikuttavat motiivit. Tässä tutkielmassa motiivien tulkitaan olevan tunnustussuhteita. Tutkimusaineistona on maan suurimman päivälehdän, Helsingin Sanomien, mielipiteelliset verkkoartikkelit.

Tutkielman nimi on poimittu Varsinaissuomalaisten laulusta. Valinta ei ole kuitenkaan kunnianosoitus turkulaiselle pääministerille, vaan säe tiivistää keskeisen tutkimustuloksen: rasismiskandaali dramatisoitiin peliksi, jossa yritettiin pelastaa puolueiden ja Suomen maine. Tutkimustuloksista tarkemmin viidennessä luvussa.

Kuudennessa luvussa pohdin tutkimustulosten merkitystä. Vaikka tulosten pohjalta ei voida sanoa mitään yleistä skandaalin mediaesityksistä koko suomalaisessa mediassa, väitän niiden heijastelevan laajemmin toimittajien tapoja kuvata politiikkaa sekä yleisemmin yhteiskunnan moraalijärjestystä. Lopuksi punnitsen tutkielman onnistuneisuutta sekä ehdotan mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2 TUNNUSTUS

2.1 Tunnustuksen filosofia

Arkikäytössä tunnustus on monimerkityksinen sana. Yksi tunnustaa syöneensä salaa herkkuhyllyn tyhjäksi, toinen rakastavansa toista ja kolmas uskonsa. Valtio voi tunnustaa toisen valtion itsenäisyyden. Ensimmäisessä esimerkissä on kyse oman teon tunnustamisesta. Toisessa tapauksessa tunnustus tarkoittaa erityistä suhdetta toiseen ihmiseen. Kolmannen kohdalla kyse on tietyn uskonnon oppisisällön pätevyyden tunnustamisesta. Neljäs esimerkki paljastaa, että yksittäisten ihmisten lisäksi myös ryhmät voivat tunnustaa.

Käännökset tuovat lisämerkityksiä. Tunnustus voi esimerkiksi englanniksi kääntyä sanaksi *recognition*, jolla on tunnustuksen lisäksi suomen kielen tunnustamista vastaava merkitys. Kuinka siis edetä käsitteen määrittelemisessä?

On sinällään triviaali huomio, että sanat ovat monimerkityksisiä ja että käännökset eivät välttämättä säilytä kaikkia merkityssisältöjä. Tämän tutkielman onnistumisen kannalta huomio on kuitenkin ensisijainen: ei pidä etsiä tunnustus-sanasta yhtä ydintä, joka valaisisi kaikkien käyttötapojen mielen. Wittgensteinin (1981, § 66-67) tapaan voitaisiin puhua *perheyhtäläisyydestä*: sanan, tässä tapauksessa tunnustuksen, käyttöpiiriin kuuluvat erityistapaukset ovat sukua toisilleen, vaikkei niitä yhdistäkään mikään määrätty olemus. Käsiteanalyysissä on katsottava erilaisia käyttötilanteita, tunnustuksen eri muotoja, ja pohdittava niiden merkityksiä ja suhteita.

Käsitteellisessä jäsennystyössä on kuitenkin lopulta tehtävä ehdotuksia merkityksistä, vaikka ne eivät tavoittaisikaan empiirisen maailman käyttötapoja täydellisesti (Ikäheimo, 2003, 31). Kuten Wittgenstein (1981, § 69) huomauttaa, tietenkin sanalle voidaan vetää rajat erityistarkoitusta varten. Ilmeinen eksplikaatiota

vaativa tilanne on tieteelliseen keskusteluun osallistuminen, jotta dialogi olisi mahdollista ilman ohipuhumista.

Johdannosta saattoi saada käsityksen, että tunnustuksesta on tullut tärkeä käsite filosofiassa vasta varsin hiljattain. Tunnustusta on toki teoretisoitu jo kauan aikaisemminkin. Esimerkiksi Fukuyama (1992, 211–213) löytää Platonin *Valtiosta* varhaisen analyysin tunnustuksen merkityksestä. Nykykeskustelusta valtaosa versoo 1800-luvun alussa päätyönsä julkaisseen saksalaisen Georg Wilhelm Friedrich Hegelin ajattelusta (Koskinen, 2020, 165). Vaikka tässä työssä laaja historiallinen katsaus ei ole tarkoituksenmukaista, nykykeskustelun ymmärtämiseksi pikainen paneutuminen Hegelin tunnustusta (saksaksi *Anerkennung*, englanniksi *recognition*) koskevaan ajatteluun on paikallaan.

Hegelin (1977, § 178) mukaan itsetietoisuus on olemassa vain tunnustettuna. Tämä tarkoittaa, että itsetietoisuus syntyy suhteissa muihin. Toisin sanoen muiden käsitykset vaikuttavat siihen, millaisena itseämme pidämme. (Roman-Lagerspetz, 2020, 63–64.) Yksipuolinen tunnustussuhde ei ole tyydyttävää (Hegel, 1977, § 191). Emme täyty sellaisesta rakkaudesta, kunnioituksesta tai arvostuksesta, joka perustuu pelkkään paktoon. Siispä myös toinen täytyy tunnustaa itsensä kaltaiseksi vapaaksi itsetietoisuudeksi. (Roman-Lagerspetz, 2020, 68.) Tunnustuksessa onkin kyse itsetietoisuuksien vastavuoroisesta suhteesta (Hegel, 1977, § 184). Oleellista on ymmärtää, että tuo suhde muokkaa molempia osapuolia. Edellä kuvattu dynamiikka tarjoaa Hegelille vastauksen moniin peruskysymyksiin: Ihminen on sosiaalinen olento, jonka perustarve on muilta saatu tunnustus. Näissä tunnustussuhteissa määrittänyt henkilön itsetietoisuus. Samalla saavutamme yleispätevää tietoa maailmasta, kun emme nojaudu pelkästään omaan rajoitettuun näkökulmaamme. Koska muut ovat itsemme kaltaisia, meidän tulee ottaa myös muiden vapaus ja hyvinvointi huomioon. Pohjimmiltaan yhteiskunnalliset instituutiot ovat riippuvaisia yksilöiden välisistä tunnustussuhteista, kuten sopimuksista. (Roman-Lagerspetz, 2020, 63–67.) Jos uskomme Hegeliä, tunnustuksella on merkittäviä eettisiä sekä tieto- ja yhteiskuntateoreettisia ulottuvuuksia.

Hegelin vaikutus on helppo havaita nykyfilosofien työssä. Tunnustuksella tarkoitetaan yleensä suhdetta, jossa toiseen henkilöön suhtaudutaan merkityksellisenä vuorovaikutuskumppanina eli *persoonana* (Hirvonen 2020a, 11). Taylor (1994, 32–33) korostaa, että ihmiselämä on perustavanlaatuisesti dialogista: määrittelemme identiteettimme suhteessa tärkeiden ihmisten odotuksiin tai näitä odotuksia vastaan kamppaillessamme. Tunnustuksen tärkeyteen törmää tuon tuosta. Työpaikalle on mukavampi mennä, jos kokee, että työyhteisössä arvostetaan omaa työpanosta. Toisaalta vähättely voi vahingoittaa työntekijän itsetuntoa ja aiheuttaa epävarmuutta. Toki tunnustuksen tarve riippuu tilanteesta. Jos henkilö on itselle yhdentekevä, ei tunnustuksen puute välttämättä hetkauta.

Kivi ei ole persoona, koska se ei ole merkityksellinen vuorovaikutuskumppani. Voidaan ajatella, että persoonan pitää olla sosiaalinen ja rationaalinen olento, joka kykenee omaksumaan ja rikkomaan normeja (Laitinen, 2002, 465). Persoonan käsitettä voidaan tarkentaa seuraavalla jaottelulla: *Psykologisessa persoonuudessa* on kyse henkilön itsetietoisuuteen liittyvistä kyvyistä ja piirteistä. *Statuspersoonuus* taas määrittelee henkilön sosiaalista statusta. Status voi olla henkilökohtainen suhde, jossa toinen henkilö on itselle esimerkiksi rakas. Toisaalta status voi perustua henkilön edustamaan instituutioon. (Ikäheimo, 2007, 224–233.) Esimerkiksi toimittajan statukseen kuuluu tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka ovat mediasta instituutiona riippuvaisia.

Honneth (1995) jakaa persoonien tunnustamisen kolmeen muotoon: *rakkauteen*, *kunnioitukseen* ja *arvostukseen*. Rakkaus on lähisuhteissa ilmenevä perustarve esimerkiksi huolenpidolle. Kunnioitus tarkoittaa toisten moraalisen autonomian huomioimista yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä. Arvostuksessa yksilöiden tekoja peilataan yhteisön arvoja vasten. (mts. 92–130.) Laitisen (2002, 468) mukaan tunnustus ilmenee oikeanlaisena käyttäytymisenä suhteessa normeihin tai arvoihin. Ei ole esimerkiksi rakkaussuhteen mukaista kohdella toista välinpitämättömästi, eikä meritoitunutta lääkäriä arvosteta kutsumalla hänen työtään puoskaroinniksi.

Honnethin (2003, 160–170) mukaan kulttuureja ei voida tunnustaa, vaan tunnustus on pohjimmiltaan yksilöiden välinen suhde. Olisi kuitenkin epäintuitiivista päätellä, että ryhmät eivät voisi olla tunnustussuhteiden osapuolia (ks. Hirvonen, 2013). Tietenkään ryhmiä ei ole olemassa ilman niiden jäseniä, mutta ilmiselvästi myös ryhmät hakevat ja tarvitsevat tunnustusta. Esimerkiksi kansallistunnetta voidaan selittää eri ihmisryhmien välisenä tunnustussuhteena (Hirvonen 2020a, 10). Moni suomalainen iloitsee, kun Suomi huomioidaan ulkomailla. Näin esimerkiksi presidentti Sauli Niinistö tulkitsi puheessaan edesmenneen Martti Ahtisaaren voittaman Nobelin rauhanpalkinnon merkitystä: *”Palkinto tuli henkilökohtaisista ansioista, mutta hetki oli kaikille suomalaisille ikimuistoinen. Tunnustus kosketti koko kansakuntaa.”* (Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe presidentti Martti Ahtisaaren kuoleman johdosta 16.10.2023.) Kansakuntana Suomi ei palaudu suoraan sen yksittäisiin jäseniin. Se on jossain mielessä mielekäs vuorovaikutuskumppani, persoona, joka voi olla esimerkiksi sopimussuhteiden osapuoli.

Tunnustuksen kieltäminen tai väärintunnustaminen voivat Taylorin (1994, 25) mukaan olla sarron muotoja. Honneth (1995, 92–130) käyttää kolmijakoaan seuraten tunnustuksen laiminlyönneistä esimerkkeinä raiskausta ja väkivaltaa, oikeuksien kieltämistä ja sosiaalista poissulkemista sekä halveksuntaa ja herjaamista. Ryhmiin sovelluttuna voidaan tulkita, että esimerkiksi Ukrainan sodassa on kyse tunnustuksen kieltämisestä. Hyökkäyksellään Venäjä osoitti, ettei se tunnusta Ukrainan statusta suvereenina valtiona.

Vaikka väärintunnustaminen tai tunnustuksen kieltäminen voivat olla sarron muotoja, tämä ei tietenkään tarkoita, että kaikki persoonat pitäisi tunnustaa. Jos rasistinen ryhmä kokee tulevansa sorretuksi, kun se ei saa muun yhteiskunnan tunnustusta, ei sitä tarvitse tunnustaa. Laitinen (2020, 101) huomauttaakin, että sarron päättäminen ei välttämättä vaadi kollektiivisen identiteetin tunnustamista, vaan vain vääränlaisen leimaamisen lopettaminen voi riittää.

McBriden (2013) mukaan persoonat kykenevät itsenäisesti arvioimaan auktoriteetteja ja siten aktiivisesti vaikuttamaan tunnustussuhteisiin. Emme siis ole vain passiivisia tunnustuksen vastaanottajia (ks. myös Koskinen 2020, 162–165). Vähemmistö voi hakea tunnustusta, jotta se saisi yhtäläiset oikeudet valtaväestön kanssa. Erojen politiikassa puolestaan ryhmä hakee tunnustusta omalle erityisyydelleen. (Taylor, 1994, 38.) Esimerkiksi valtiot toivovat, että ne tunnustetaan osaksi itsenäisten valtioiden yhteisöä, kuten Yhdistyneitä kansakuntia. Toisaalta ne hakevat tunnustusta omalle erityisyydelleen: Ukraina on itsenäinen valtio, ei osa Venäjää.

Ainoastaan persoonat voivat tunnustaa (Laitinen, 2002, 465). Tässä voidaan tehdä edellä esitetty erittely yksilö- ja ryhmäpersooniin. Mutta voidaanko muita asioita kuin toisia persoonia tunnustaa? Margalit (2001) erittelee kolme tunnustuksen (recognition) merkitystä: Ensinnäkin se voi tarkoittaa jonkin asian tunnistamista (identification). Toisaalta tunnustaminen voi olla virheiden myöntämistä (admitting). Kolmanneksi kyse voi olla toisten henkilöiden statuksen kunnioittamisesta (acknowledging). (mts. 128–129.) Ikäheimo ja Laitinen (2007, 34–36) tekevät hieman erilaisen kolmijaon tunnistamiseen (identification), normatiivisten entiteettien, kuten sääntöjen ja arvojen tunnustamiseen (acknowledgement) ja persoonien tunnustamiseen (recognition).

Pysähdytään tähän. Kummassakin jaottelussa on mukana tunnistaminen. Voitaneen ajatella, että toisen henkilön statuksen kunnioittamisessa ja persoonan tunnustamisessa on kyse samasta tunnustuksen muodosta. Jaottelut eroavat virheiden myöntämisen ja normatiivisten entiteettien tunnustamisen osalta. Näin ollen listattuna on neljä eri tunnustuksen muotoa. Analysoidaan niiden suhteita tarkemmin.

Tunnistaminen ja tunnustaminen vaikuttavat olevan yhteydessä toisiinsa. Kun vaikkapa toimittaja tunnustaa henkilön statuksen ministerinä, tämä vaikuttaa siihen, miten toimittaja tarkastelee henkilön puheita. Toimittaja siis tunnistaa maailman tapahtumia tietyllä tavalla tunnustussuhteen takia. Toisinpäin voidaan ajatella, että ministerin status täytyy ensin tunnistaa, jotta sitä voidaan ylipäättään tunnustaa. Asetelma hahmottuu Davidsonin (2001) triangulaatio-rakenteella, jossa subjektien väliset suhteet vaikuttavat siihen, miten maailmaa tarkastellaan (ks. myös Ikäheimo, 2003, 31). Tunnistamiseen liittyy aina myös erottautuminen: kun asia tunnistetaan

tietylnlaiseksi, tehdään samalla rajaus, mitä asia ei ole (Ricoeur, 2005, 25). Samalla tunnistaminen voi olla poliittista. Jos maahanmuuttajia ei tunnisteta yksilöiksi vaan yhdeksi yhtenäiseksi ryhmäksi, kyse on rasistisesta väärintunnistamisesta (Foster, 2020, 141).

Sama dynamiikka pätee myös normatiivisiin entiteetteihin. Ajatellaanpa arvoja. Jos tunnustaa tasa-arvon tavoiteltavaksi päämääräksi, vaikuttaa tuo tunnustussuhde siihen, miten vaikkapa yhteiskunnan valtahierarkioita tulkitaan. Nietzschen (1989, 110–111) tapaan voidaan väittää moraalien määrittävän kaikkea havainnointia. Edelleen arvot vaikuttavat persoonien välisiin tunnustussuhteisiin. Persoonan itsetunto voi olla täysin riippuvainen siitä, että hän saa vapaasti elää esimerkiksi kristillisten arvojen mukaan. Jos nuo arvot kielletään täysin, henkilö tuskin kokee tulevansa tunnustetuksi persoonanakaan.

Tunnistaminen, normatiivisten entiteettien tunnustaminen ja persoonien tunnustaminen vaikuttavat siis toisiinsa. Jäljelle jää virheiden tai laajemmin ottaen omien tekojen tunnustaminen. Voitaisiin ajatella, että kyseessä on vain normatiivisten entiteettien tunnustamisen ilmentymä. Vaatiihan sen ymmärtäminen, että on tehnyt virheen, teon peilaamista joihinkin normeihin tai arvoihin. Väitöskirjassaan Ikäheimo (2003, 142) laskee tällaisen tunnustamisen (admitting, confessing) samaan kategoriaan velvollisuuksien, sitoumuksien ja vastuiden tunnustamisen (acknowledging) kanssa.

Omien tekojen tunnustaminen tuntuu kuitenkin eroavan kolmesta muusta muodosta. Tunnistaminen, persoonan tunnustaminen ja normatiivisten entiteettien tunnustaminen ovat henkilöstä ulospäin suuntautuvia suhteita. Oman toiminnan tunnustaminen taas on sisäänpäin kääntyvää reflektiota. Foucault kiinnittää tähän eroon huomiota:

” [- -] ’tunnustuksesta’, joka merkitsi toisen henkilön statuksen, identiteetin ja arvon myöntämistä, siirryttiin ’tunnustukseen’, jonka kuluessa henkilö itse tuli tietoiseksi omista teoistaan tai ajatuksistaan. Pitkän aikaa yksilön autenttisuus oli vahvistunut toisten kautta ja niiden siteiden nojalla, joita hänellä oli toisiin (suku, alamaisuus, suojele), mutta sittemmin yksilö varsinaistettiin siinä totuusdiskurssissa, johon hän omaa itseään koskien pystyi ja johon hänet velvoitettiin. Valta kirjoitti totuudellisuuden tunnustuksen yksilöitymismenetelmien ytimeen.” (Foucault, 1998, 47.)

Foucault’n mukaan on siis siirrytty tilanteesta, jossa identiteetti määrittyi ensisijaisesti ulkoisissa suhteissa, tilanteeseen, jossa itseä etsitään itsestään. Foucault (1998) tarkastelee muutosta seksuaalisuuden historian kautta. Viimeistään keskiajalta lähtien tunnustaminen on ollut länsimaissa keskeinen rituaali, jolla tuotetaan totuutta seksuaalisuudesta. Tähän vaikuttivat muun muassa kirkon synnintunnustuskäytännöt. Sittemmin tunnustuskäytännöstä on tullut normaali tapa tuottaa totuutta itsestään. Siten se on levinnyt läpi yhteiskunnan esimerkiksi oikeuteen, lääketieteeseen ja kasvatukseen. (mts. 46–47.)

Tällöinkään tunnustaminen ei ole puhtaan sisäinen tapahtuma. Tunnustusrituaaliin liittyy valtasuhde, jossa on läsnä toinen, joka tunnustusta edellyttää, arvioi ja armahtaa tai tuomitsee. Valta on sillä, joka kuulustelee tai kuuntelee. Samalla tunnustaja vapautuu taakasta. (Foucault, 1998, 49.) Margalit (2001, 133) argumentoi, ettei virheen myöntäminen ole mahdollista tyhjiössä: vaaditaan toinen henkilö ”tarkistamaan” virhe. Normatiivinen toiminta on siis sosiaalista.

Foucault’n (1982, 788–790) mukaan vallankäyttö on toimintaa, joka vaikuttaa muiden ihmisten toimintaan. Tunnustusrituaalilla pystyttiin paljastamaan, onko yksilön seksuaalisuus ”luonnollinen vai langennut” (Foucault, 1998, 119). Näin on voitu määritellä seksuaalisuuden normit esimerkiksi yhdistämällä poikkeamat sairauksiin (mts. 32). Tunnustusrituaali vaikuttaa siis tunnustajan identiteettiin ja sitä kautta yksilön toimintaan. Vallan tarkastelu on läsnä myös hegeliläisessä perinteessä. Edellä kerrottiin, kuinka tunnustuksen kieltäminen tai väärintunnistaminen voivat olla sorron muotoja. Kohteesta muodostetut uskomukset ja näkemykset muuttavat kohdettaan (Hegel, 1977, § 178; Roman-Lagerspetz, 2020, 69). Juuri tästä syystä tunnustuksen puute tai väärintunnustaminen voivat olla haitallisia. On huomionarvoista, kuinka lähelle persoonan arvon kieltämistä päädytään foucault’laisessa tarkastelussa tilanteissa, joissa toimijat velvoitetaan tunnustamaan oma ”syntisyytensä” tai epänormaaliutensa.

Jos hyväksymme Foucault’n näkemyksen, jonka mukaan omien tekojen tunnustamisesta on tullut länsimaissa oleellinen valtarakenne, sitä on syytä tarkastella erityisenä tunnustuksen muotona. Tunnustettaessa oma toiminta altistetaan arvioitavaksi. Samalla tunnustuksella tuotetaan totuutta itsestä, eli tunnustaminen on kertojan identiteettityötä. (Kujansivu & Saarenmaa 2007, 10–13.) Derridan (2002, 108–109) mukaan tunnustus on performanssi, jossa pahoitellaan, syytetään itseään, puolustaudutaan ja anotaan anteeksiäntoa.

Olemme nyt tunnustaneet neljä tunnustuksen muotoa. Voidaan väitellä, onko joku niistä ensisijainen muihin nähden. Tulkitessaan Hegelin ajattelua Margalit (2001, 129) kuitenkin kirjoittaa ”hedelmällisen yhteensulautumisen” (fruitful fusion) puolesta. Koska tunnustuksen eri muodot vaikuttavat toisiinsa, kuva on vajaa, jos niitä kaikkia ei huomioida. Ehdotan seuraavaa jaottelua (suluissa selvennyksenä englanninkielinen muoto):

1) *Persoonien tunnustaminen* (recognition). Persoonaa voi olla yksilö tai ryhmä. Persoonuus voi olla psykologinen tai statukseen perustuva. Sen muotoja voivat olla esimerkiksi Honnethin mainitsemat rakkaus, kunnioitus ja arvostus. En kuitenkaan poissulje, etteikö persoonia voisi tunnustaa muillakin tavoin, sillä Honnethin luokittelu liittyy hänen teoreettisiin tavoitteisiinsa (Laitinen, 2002, 470). Yleisesti ottaen kyse on suhteesta, jossa toiseen persoonaan suhtaudutaan mielekkäänä vuorovaikutuskumppanina.

2) *Normatiivisten entiteettien, kuten arvojen ja normien, tunnustaminen* (acknowledge).

3) *Omien tekojen tunnustaminen* (confession). Ilmiötä rajataksemme voidaan sanoa, että tunnustuksella täytyy olla merkityksellisyyttä, sillä pitää olla ”voimaa” (Kujansivu, 2007, 24). Mikä tahansa triviaali omasta toiminnasta kertominen, kuten ”söin banaanin”, ei siis ole tunnustus.

+) Lisäksi tunnustuksen eri muotojen yhteydessä on syytä huomioida *tunnistaminen* (identification). Tunnistaminen on tunnustuksen eri muotojen seuraus sekä niitä jäsentävä tekijä. Tunnustussuhteet vaikuttavat siihen, millaisena maailman ja sen tapahtumat tunnistamme. Edelleen tunnistamisella on seurauksia sen kannalta, mitä asioita tunnustetaan jatkossa.

Kuten todettua, käsitejäsennyksiin tulee suhtautua ehdotuksina tai puheenvuoroina. Tämänkin jaottelun mielekkyyttä kukin arvioikoon kriittisesti itse.

2.2 Tunnustus ja journalismi

Edellä esiteltyä jaottelua seuraten seuraavaksi tarkastellaan journalismin sisäisiä ja ulkoisia tunnustussuhteita. Sisäisillä suhteilla tarkoitetaan esimerkiksi alan tapoja arvostaa tiettyjä toimittajia. Ulkoinen suhde on kyseessä vaikkapa silloin, kun toimittajat tunnustuvat tietyn tahon luotettavaksi lähteeksi.

Kirjallisuuskatsauksen haasteena on, että tutkimuksissa tunnustuksen käsite saatetaan ottaa ikään kuin annettuna: tutkittavan asian oletetaan kertovan tunnustuksesta, vaikka tunnustuksen käsitettä ei sen tarkemmin analysoida. Toisissa tutkimuksissa taas ei välttämättä edes viitata tunnustuksen käsitteeseen, vaikka tutkimus kertoisikin toimittajien tunnustussuhteista. Näin on esimerkiksi tutkimuksissa, joissa on kartoitettu toimittajien arvoja. Olenkin liittänyt tarkasteluun mukaan myös sellaista kirjallisuutta, jossa ei eksplisiittisesti nojata tunnustuksen käsitteeseen. Kaikkiaan tilannekuva on johdannossa kuvatun kaltainen, eli tunnustuksen käsite ei ole tällä hetkellä suuressa suosiossa journalismin tutkimuksessa. En tiedä yhtäkään tutkimusta, jossa eri tunnustuksen muotoja olisi hyödynnetty yhdessä.

2.2.1 Persoonien tunnustaminen

Journalismin voidaan ajatella olevan omanlaisensa ja erityinen tiedonvälityksen tapa ja ammatti, *professio*. Toisaalta toimittajilta ei edellytetä työskentelyyn tiettyä koulutusta, pätevyyttä tai lupaa. Tässä suhteessa journalismi eroaa esimerkiksi lääkärikunnasta, jota pidetään klassisena professiona. (Hanitzsch & Örnebring, 2019, 106.) Tämä on tärkeää journalismin sisäisten tunnustussuhteiden kannalta: toimittajastatus ei

edellyttä vaikkapa virkavallan valvomaa lupaa. Periaatteessa kuka tahansa voidaan tunnustaa toimittajaksi.

Käytännössä tilanne on mutkikkaampi. Henkilöllä voi olla muita statuksia, jotka ainakin rajaavat mahdollisuuksia työskennellä toimittajana. Esimerkiksi poliitikon statusta voi olla vaikea yhteensovittaa journalismin kanssa. Vuoden 2019 eduskuntavaalien alla keskustelua herätti sanomalehti Pohjalaisen päätoimittaja Toni Viljanmaan päätös asettua ehdolle kokoomuksen listoilta (Kivioja, 2019). Viljanmaa jäi vaalien ajaksi palkattomalle vapaalle lehden sitoutumattomuuden varmistamiseksi. Arvot, kuten sitoutumattomuus, vaikuttavat siis journalismissa persoonien tunnustamiseen. Journalismin professionalismia rakennetaan alan itsesääntelyllä ja diskursiivisilla käytänteillä (Pöyhtäri, Väliaverron, Ahva, 2016, 2–3), joihin puolestaan vaikuttavat profession jakamat normit ja säännöt (Hanitzsch & Örnebring, 2019, 107). Lopulta toimittajien yhteisö arvioi, täyttääkö yksittäisten toimittajien teot professionalismin vaatimukset (Penttilä, 2021, 48). Normatiivisista entiteeteistä enemmän jäljempänä.

Toimittajat tavoittelevat tunnustusta vertaisiltaan. Esimerkiksi Twitter (nykyinen X) on ollut foorumi, jossa jaetaan tunnustusta. Itävaltalaisiin toimittajiin keskittyneessä tutkimuksessa huomattiin, kuinka maineikkaat toimittajat huomioivat Twitterissä todennäköisemmin muita maineikkaita toimittajia. Tutkimuksessa tunnustus tulkittiin sosiaalisen *pääoman* muodoksi, jota tarvitaan journalismin *kentällä*. (Maares, Lind & Greussing, 2021.) Norjalaisen tutkivan journalismin työkäytänteitä kartoittaneessa tutkimuksessa puolestaan huomattiin, kuinka käytänteet ovat tapa hankkia tunnustusta journalismin kentällä. Myös tässä tutkimuksessa tunnustus rinnastettiin pääomaan. Suuremmilla medioilla on mahdollisuus käyttää esimerkiksi uudenlaisia analyysivälineitä, jolloin taloudellista pääomaa voidaan muuttaa symboliseksi pääomaksi. Näin mediat vahvistavat asemaansa journalismin kentällä. (Bjerknes, 2022.)

Työsuhteiden silppuuntuessa ja tulevaisuudennäkymien hämärtyessä toimittajille jaettavat palkinnot voivat lisätä hyvinvointia ja olla kilpailuetu, joka kasvattaa toimittajan alan sisäistä pääomaa (Nölleke, Hanusch & Maares, 2023). Historiallisesti naistoimittajilla on täytynyt olla symbolista pääomaa, kuten korkeakoulututkinto tai urbaanit juuret, jotta heillä on ollut parempi mahdollisuus tulla tunnustetuiksi ja voittaa Pulitzer-palkinto. Viime vuosina vastaavanlaista kompensatiota ei ole enää tarvittu, vaan mahdollisuus voittaa palkinto on sukupuolten välillä tasa-arvoistunut. (Volz & Lee, 2013.)

Journalismin tutkimuksessa tunnustus on siis rinnastettu pääoman saamiseen, jolla on puolestaan vaikutuksia journalismin kentän muotoutumiseen. Pääoma ja kenttä ovat sosiologi Pierre Bourdieun avainkäsitteitä. Taloudellinen, kulttuurinen, sosiaalinen ja symbolinen pääoma kuvaavat ihmisten toimintamahdollisuuksia yhteiskunnassa (ks. esim. Bourdieu, 1989, 17). Yhteiskunta puolestaan jakautuu erilaisiin kenttiin, kuten journalismiin (ks. esim. Bourdieu, 1999). Pääoman saaminen lienee

lähimpänä Honnethin tunnustuksen muodoista arvostusta. Edellä esiteltyt tutkimukset kertovat, että pääoma ei jakaudu journalismin kentällä tasaisesti. Honnethin (2003, 141) mukaan arvotus tunnustamisen muotona on hierarkkista ja sidoksissa tiettyyn ideologiaan, johon peilaten arvotusta jaetaan. Heinich (2009, 103–104) huomauttaa, että arvostuksen osoittaminen palkinnoin ylläpitää meritokraattista ja individualistista järjestystä, ei kollektiivista ja tasa-arvoista. Samalla tunnustussuhteet ovat historiallisesta kontekstista riippuvaisia, sillä eri aikoina eri asioita pidetään tunnustuksen kannalta olennaisina (Hirvonen 2020a, 15).

Voitaneen olettaa, että arvostetuilla toimijoilla on enemmän valtaa journalismin kentällä. Niin ikään yksittäiset toimitukset ovat hierarkkisia yhteisöjä, joissa tuskin nousee päättävään asemaan ilman arvostusta. Journalismin kentän toiminnan kannalta olennaista on, ketkä ovat arvostettuja. Eri maiden suurimpien medioiden päätoimittajiin keskittyneessä tutkimuksessa huomattiin, että vain 18 prosenttia päätoimittajista oli muita kuin valkoihoisia, mikä ei vastannut maiden väestön etnistä jakaumaa (Nielsen, Selva & Andi, 2020). Jos toimittajakunta on kovin homogeeninen, sillä on väistämättä vaikutuksia median tapoihin tunnustaa ja tunnistaa.

Voidaan ajatella, että ainakin perinteiset ja suuret mediat ovat ryhmäpersoonia. Esimerkiksi Helsingin Sanomien toiminta ei ole suoraan palautettavissa sen yksittäisiin työntekijöihin. Yksittäiset mediat taas muodostavat suuremman ryhmän, journalismin kentän, jonka toimintaa ohjaavat tietyt jaetut periaatteet. Yksilöiden tapaan myös mediat tarvitset tunnustusta muilta medioilta journalismin kentällä.

Uudet mediat, BuzzFeed ja Vice, ovat tavoitelleet tunnustusta uudenaikaisin journalistisin sisällöin. Samalla ne ovat hakeneet alan sisäisiä tunnustusta säilyttämällä perinteisiä journalistisia arvoja ja normeja. Näin medioiden käytänteet, esimerkiksi rekrytointipolitiikka, ovat luoneet pääomaa, joka on sekä uudistanut että säilyttänyt journalismin kenttää. (Stringer, 2018.) Kuten yksittäiset toimittajat voivat olla toisia toimittajia arvostetumpia, myös toiset mediat ovat toisia korkeammalla hierarkiassa. Kun tutkitaan median tunnustussuhteita, huomiota voidaan kiinnittää siihen, millaisin perustein toimittajia tai medioita arvostetaan ja mitkä toimijat pääsevät ääneen ja johtavaan asemaan kentällä.

Tietysti tunnustusta tarvitaan myös journalismin kentän ulkopuolelta, ennen kaikkea journalismia kuluttavalta yleisöltä. Bourdieun (1999, 96–111) mukaan markkinoiden asettamat vaatimukset – yksittäisten toimittajien työllistymismahdollisuudet, medioiden kilpailu lukijoista – ohjaavat journalismin kentän toimintaa, mikä puolestaan vaikuttaa yhteiskunnan muihin kenttiin. Verkossa kerättävällä datalla on nykyään usein merkittävä rooli toimitusprosesseissa. Yksi syy on lukijadatan taloudellinen arvo: kun tiedetään, millaiset jutut ”vetävät”, toimintaa pystytään muokkaamaan. Se, millaiseksi journalismin kohdeyleisö tunnustetaan, riippuu puolestaan siitä, miten verkon dataa kerätään ja tulkitaan. Jos yleisön ajatellaan koostuvan pelkästään

vaikkapa keskiluokkaisista valkoihoisista, vähemmistöt voivat jäädä journalismissa ilman huomiota. (Schaetz, 2023.) Jälleen näemme tunnustuksen muotojen vaikutukset toisiinsa: kun toimituksen toimintaa ohjaavat esimerkiksi taloudelliset normit, se johtaa tietynlaiseen tunnustamiseen. Tällä on puolestaan vaikutuksia persoonien tunnustamiseen.

Tunnustuskamppailuiden kannalta on väliä, ketkä ylipäättään pääsevät esille: kuka koetaan "mielekkääksi vuorovaikutuskumppaniksi" siinä spesifissä aiheessa, jota media käsittelee. Esimerkiksi brasilialaisia leprapotilaita koskevassa uutisoinnissa on keskitytty pääosin viranomaisten tarjoamiin ratkaisuihin, eikä potilaiden asemaa ajava kansalaisjärjestö ole päässyt ehdottamaan ratkaisuvaihtoehtoja (Mendonça & Maia, 2014, 199–219). Chouliaraki (2013) argumentoi, että siirtyminen instituutioiden asiantuntijuutta painottavasta tiedonvälityksestä monipuolisempaan uutisointiin voi edesauttaa eri ihmisryhmien tunnustamista yhteiskunnassa.

Merkitystä on myös sillä, miten eri toimijat esitetään mediassa. Gravan, Alonson ja Ala-Fossin (2022) mukaan medioiden luomat representaatiot vaikuttavat siihen, kokevatko ihmiset tulevansa tunnustetuiksi ja kuullanko heitä yhteiskunnassa. Tunnustaminen on tärkeää sen kannalta, kuinka merkityksellisenä yleisö kokee journalismin. Lukijat toivovat tulevansa kuulluiksi ja että journalismi kertoo heidän elämänsä kannalta merkityksellisistä asioista. Esimerkiksi maahanmuuttokeskustelun yhteydessä lukija voi arvostaa sitä, jos journalismissa tunnustetaan maahanmuuttovastaisten ihmisten tunteet, kuten pelko ja viha, aitoina. (Costera Meijer, 2022.)

Maian (2014) mukaan modernissa monikulttuurisessa maailmassa media on keskeinen paikka tunnustuskamppailuille. Toimittajat vaikuttavat siihen, mitkä väitteet saavan legitiimin aseman julkisessa keskustelussa. Näin media osallistuu yhteiskunnan tunnustuskamppailuihin. (Wells & Friedland, 2023, 695.) Jos tunnustamme toimijan merkityksellisenä keskustelukumppanina, meidän tulisi suhtautua henkilön mielipiteeseen vakavasti. Tällöin on olennaista pohtia, milloin on oikeutettua päästää tai olla päästämättä tiettyjä toimijoita ääneen. (Hirvonen 2020a, 16.)

Nyt voimme jo hahmottaa yhteyksiä johdannossa esiteltyihin käsitteisiin. Journalismin kentän toimintaan vaikuttaa se, miten eri toimijoita arvostetaan. Tällä on puolestaan seurauksia sen kannalta, mitä ja miten eri toimijoita tunnustetaan mediassa. Journalismin tunnustussuhteet vaikuttavat siis siihen, miten media toimii portinvartijana. Tunnustussuhteiden kannalta on väliä, millaisena yhteiskunnan toimijoita esitetään: katsotaanko tiettyjä ihmisryhmiä lähinnä esimerkiksi ongelman kehyksen kautta? Median kyky asettaa agenda riippuu siitä, miten media kohtaa ja tunnustaa yleisönsä.

2.2.2 Normatiivisten entiteettien tunnustaminen

Toimittajat ovat yksilöitä, jotka ajattelevat arvokysymyksistä usein eri tavoin. Toimittajat eivät kuitenkaan ole yhteisöstään irrallisia, vaan omaksuvat työssään ympäristönsä odotuksia ja arvoja (Merrill, 1983, 109–110). Uutiset eivät siis synny tyhjästä, vaan niihin vaikuttavat esimerkiksi mediayhtiöiden sisäiset käytänteet ja taloudelliset tavoitteet (Epstein, 2000). Edellä esitettiin, kuinka esimerkiksi riippumattomuuden taivoittelu voi vaikuttaa journalismissa persoonien tunnustamiseen. On siis tiettyjä normatiivisia sääntöjä, jotka rajaavat journalismin kenttää. Suomessa tärkeä normisto on Journalistin ohjeet, jonka mukaan esimerkiksi toimitustyössä päätösvaltaa ei saa antaa toimituksen ulkopuolelle ja lähteisiin pitää suhtautua kriittisesti (Julkisen sanan neuvosto, 2014). Journalistin ohjeet on siis keskeinen normatiivinen entiteetti, jonka tunnustaminen määrittelee median itseymmärrystä. Itsesääntelyn tarkoituksena on taata journalismin laatu (Lauk, 2022).

Deuze (2005, 446–447) näkee journalismin ideologiana, jota määrittää viisi perusarvoa: julkinen palvelu, objektiivisuus, autonomisuus, ajankohtaisuus ja eettisyys. Median legitimitetti perustuu sen sitoutumattomuuteen ja objektiivisuuteen, minkä vuoksi toimittajat usein nähdään ulkopuolisina tarkkailijoina (Wahl-Jorgensen, 2020). Tuchmanin (1972) mukaan objektiivisuus on strateginen rituaali, jonka tarkoitus on suojata journalismia tietyin käytännöin. Esimerkiksi sitaatteja käyttämällä voidaan vedota siihen, ettei toimittaja itse ole väittänyt väitettä todeksi. Uutissisällön totuudellisuuden arviointi puolestaan perustuu pitkälti arkijärkeen, joka heijastelee toimittajan laajempaa näkemystä sosiaalisesta ja poliittisesta todellisuudesta (mts. 675). Journalismin käytänteet ovat siis normatiivisesti sidoksissa ympäröivään yhteiskuntaan. Galtungin ja Rugen (1965) mukaan esimerkiksi henkilöitävyys on yksi uutiskriteeri. Tällöin uutiset esitetään enemmän henkilöiden kuin yhteiskunnan rakenteiden kautta. Uutiskriteerin taustalla on ajatus, jonka mukaan yksilöillä on vapaa tahto ja siten vastuu teoistaan. Toisaalta eliittejä pidetään tärkeämpänä uutisaiheena kuin tavallisia yksilöitä. (mts. 68–69.) Näin journalismi heijastaa yhteiskunnallista järjestystä, joka toimii eliittivetoisesti ja jossa viimekätinen moraalinen vastuu on yksilöllinen eikä kollektiivinen.

Median toimintalogiikka ei ole staattinen, vaan se muuttuu ajassa. Suomalainen mediasysteemi on luokiteltu demokraattis-korporatistiseksi. Sitä on luonnehtinut muun muassa ”poliittinen parallelismi”, jossa mediakenttä on heijastellut poliittista kenttää. Samalla eri intressiryhmien tavoitteita on soviteltu julkisuudessa konsensushakuisesti. Pohjoisamerikkalainen liberaali mediasysteemi on kuitenkin saanut sijaa myös Euroopassa: media kaupallistuu entisestään, julkisuus määrittyy enemmän yksilöiden mukaan eikä politiikka ole yhtä konsensushakuista. (Hallin & Mancini, 2004.)

Pohjoismainen media on siis muuttunut entistä liberaalimmaksi. Journalistisen median jakamia arvoja ovat muun muassa liberaali oikeuskäsitys ihmisten tasa-arvosta ja yhdenvertaisesta kohtelusta. Kaupallistumisen seurauksena media kilpailee entistä enemmän yleisön huomiosta esimerkiksi kohuilla. Kun toimittajien ja politiikan suhde on muuttunut, toimittajien rooli poliittisten instituutioiden vahtikoirana on vahvistunut. (Herkman, 2016; Djerf-Pierre & Weibull, 2008.) Journalististen normien kulttuurisidonaisuus todentuu eri maita vertailemalla. Esimerkiksi suomalaiset toimittajat eivät pidä tehtävänään poliitikkojen positiivisen julkikuvan välittämistä tai hallituksen politiikan kannattamista (Väliverronen, Ahva & Pöyhtäri, 2016), kun taas Kiinassa toimittajat mieltävät tehtäväkseen hallituksen politiikan tukemisen selvästi yleisemmin (Zhou & Zhou, 2016).

Journalismin tunnustussuhteiden analyysissa voidaan kiinnittää huomiota journalismin sisäisiin normeihin ja arvoihin sekä niiden soveltamiseen. Toisaalta voidaan analysoida, mitä arvoja ja normeja journalismi omaksuu ja välittää kenttänsä ulkopuolelta. Tämä liittyy kiinteästi persoonien tunnustamiseen ja skandaaleihin: sillä on väliä, kuka pääsee mediassa määrittelemään sopivaa käytöstä. Arvot vaikuttavat myös siihen, mitä tekoja mediassa tunnustetaan.

2.2.3 Omien tekojen tunnustaminen

Edellä väitettiin, että keskeinen tapa asemoitua luotettavaksi mediaksi on Journalistin ohjeisiin sitoutuminen. Tällöin media tunnustaa tietyn normiston velvoittavuuden. Käytännössä sitoutuminen ohjeisiin näkyy esimerkiksi siten, että media tunnustaa julkaiseensa virheellisiä tietoja eli tekee oikaisun (Julkisen sanan neuvosto, 2014, § 20). Oman toiminnan kriittinen tarkastelu ja virheiden tunnustaminen ovat siten sisäänkirjoitettuna journalismin itseymmärrykseen.

Median tunnustus ei aina koske yksittäisen asiavirheen oikaisemista. Vuonna 2004 The New York Times tunnusti epäonnistuneensa laajasti Irakin sotaa koskevassa uutisoinnissa: kiistanalaisia väitteitä ei haastettu, kriittisyys kärsi skuuppien jahtaamisesta ja osa lähteistä oli epäluotettavia (The New York Times, 2004). Vaikka tapaus oli huolestuttava journalismin luotettavuuden kannalta, Wyatt-Barger (2005) näkee lehden tunnustuksessa myönteisen puolen: tärkeä journalistinen instituutio tunnistaa erehtyväisyytensä ja avaa yleisölle uutistyyönsä prosesseja. Oman toiminnan kriittinen tarkastelu voi johtaa oppimiseen ja siten lisätä luotettavuutta.

Myös yksittäiset toimittajat tai haastateltavat voivat jutuissa tunnustaa tekojaan. Minämuotoinen kirjoittaminen, jossa kirjoittaja itse on tekstissä aktiivinen toimija, on lisääntynyt eri maissa viime vuosikymmeninä. Suomessa sama kehitys on huomattu Helsingin Sanomien kohdalla. (Posio & Heikkilä, 2023.) Coward (2010) liittyy "tunnustuksellisen journalismin" kulttuuriin, jossa ollaan korostuneen kiinnostuneita tunteista. Wahl-Jorgensenin (2020) mukaan journalismin tutkimuksessa ollaan entistä

kiinnostuneempia tunteiden merkityksestä, koska digitaalisessa ympäristössä tunteiden ja tunnustusten merkitys journalismille on korostunut. Tunnustuksellinen tapa kirjoittaa voi liittyä esimerkiksi toimittajan toiveeseen tulla tunnustetuksi omaäänisenä kirjoittajana. Paradoksaalisesti toimittajat voivat samaan aikaan puolustaa työnsä objektiivisuutta. (Coward, 2014.)

Tunnustuksellisen journalismin on tulkittu tarjoavan mahdollisuuden dialogiin kirjoittajan ja lukijan välille jaetuista kokemuksista (Vodanovic, 2024). Voitaisiin siis ajatella tunnustuksellisen kirjoittamisen olevan retorinen keino siinä mielessä, että se on tapa vakuuttaa yleisöä. Journalismin totuusvaatimus tuo journalismin kontekstissa tehdyille tunnustuksille autenttisuuden tuntua (Coward, 2010, 227). Aiemmin tuotiin esille ajatus tunnustuksesta totuuden tuottamisen tekniikkana, joka on performatiivista. Kun toimittajat tunnustavat, voidaan analysoida sitä, millaista kuvaa itsestä yritetään luoda. Niin ikään kiinnostavaa on, millaista kuvaa itsestään muut kuin toimittajat mediavälitteillä tunnustuksilla rakentavat.

Foucault'n ajattelua hyödyntäen Dent (2008) käsittää journalismin rakentuvan diskursiivisesti erityisesti tunnustamisen käytännön varaan: toimittajan työhön kuuluu keskeisenä osana julkaista lähteidensä tunnustuksia. Kuten journalismin arvot ja normit, myös tarve tunnustaa on muuttunut ajan myötä. Edellä kerrottiin mediasysteemin muutoksen johtaneen median ja poliitikkojen suhteen muutokseen. Poliitikoilta vaaditaan nykyään entistä suurempaa läpinäkyvyyttä. Esimerkki julkisesta tunnustustapahtumasta on presidentti Martti Ahtisaaren tapaus vuodelta 1994. Tuolloin Ahtisaari palasi valtiovierailulta Ruotsista laastari otsassa. Julkisuudessa epäiltiin, että Ahtisaari oli juonut liikaa ja loukannut itsensä. Televisiossa Ahtisaari tunnusti, että oli kaatunut iltajuhlissa, mutta syytti tapahtuneesta uusia kenkiään. Tapaus loi Suomessa pohjaa käytännölle, jossa omaa käytöstä täytyy selittää julkisuudessa. (Kantola & Vesa, 2011, 52–53.)

Tunnustustapahtumassa on erilaisia rooleja: tunnustaja, tunnustuksen vaatikija ja armahtaja. Tunnustusten vaatiminen voidaan nähdä median tapana toteuttaa "vallan vahtikoiran" roolia. (Sumiala-Seppänen 2007, 164–168.) Prusa (2021) näkee japanilaiset skandaalit median rakentamina rituaaleina, joissa eliitti tunnustaa virheitään. Rituaalin tarkoituksena on hallita yhteiskunnan sosiaalista järjestystä. Usein tunnustuksessa pahoitellaan enemmänkin teosta aiheutunutta häiriötä yleisölle kuin itse tekoa. Samalla skandaalit ovat medioille tuottoisia: tunnustuksesta ja anteeksipyynnöstä tehdään median orkestroima "pseudotapahtuma" ja speaktaakkeli. (Prusa, 2021.) Soracen (2019) mukaan Kiinassa televisioidut tunnustukset tuottavat ja ylläpitävät poliittisen järjestyksen legitimitettä. Bauer (2008) puolestaan argumentoi, että Yhdysvalloissa uskonnolliset liikkeet ovat voimakkaasti vaikuttaneet vallankäyttäjien tapoihin tunnustaa. Vaikka iso osa yhdysvaltalaisista ei kuulu näihin liikkeisiin, on niiden tapa tunnustaa sekä uskonnollinen kieli omaksuttu laajasti.

Virheiden tunnustaminen liittyy siis kiinteästi journalismin itseymmärrykseen. Samalla vallalla on laajempi tunnustuksellinen kulttuuri. Tunnustus on tapa tuottaa totuutta itsestään sekä ylläpitää sosiaalista järjestystä. Tunnustustapahtumia analysoitaessa on kiinnostavaa kiinnittää huomiota siihen, millaista järjestystä tunnustuksilla ylläpidetään ja millaisia rooleja eri toimijoilla on.

3 POLIITTINEN SKANDAALI

Skandaalit syntyvät normirikkeen paljastumisesta (Thompson, 2000, 13). Samalla skandaalit saattavat kertoa yhteiskunnan moraalien muuttumisesta, jolloin julkisuudessa kamppailaan sopivan käyttäytymisen normeista (Kantola & Vesa, 2011, 52). Voidaan väittää, ettei skandaaleja olisi olemassa ilman niitä rakentavaa mediaa (Herkman, 2018, 69). Skandaalien olemus tekee niistä kiinnostavia tutkimuskohteita median tunnustussuhteiden kannalta: mitkä arvot ovat vastakkain ja mitkä toimijat niitä ajavat?

Skandaalit ovat kulttuurisidonnaisia. Allernin & Pollackin (2012, 16–17) mukaan esimerkiksi eliittien syrjähyppy eivät ole Ranskassa angloamerikkalaiseen tapaan tyyppillinen skandaalialie. Pohjoismaita pidettiin vielä viime vuosisadan loppuun asti ”skandaalivapaana vyöhykkeenä”, mutta viime vuosikymmeninä skandaalit ovat lisääntyneet (Allern ym., 2012, 29). Suomessa eliittejä koskevia skandaaleja oli 2000-luvulla 37, kun vielä 1970-luvulla niitä oli vain neljä. Kehitystä selittää poliitikkojen ja median suhteen muutos: poliitikoilta vaaditaan lisää läpinäkyvyyttä ja vastuunottoa. (Kantola & Vesa, 2011, 43.) Herkman (2016, 360) liittyy skandaalien lisääntymisen politiikan ”medioitumiseen”, jolla tarkoitetaan median kasvanutta valtaa politiikassa (ks. myös Herkman, 2011, 22).

Skandaaleja on siis erilaisia. Ensinnäkin pienemmät kohut voidaan erottaa kansallisista skandaaleista, joissa ainakin kaksi päämediaa uutisoi tapauksesta vähintään viiden päivän ajan (Allern ym. 2012, 31). Thompson (2000, 120–124) luokittelee poliittiset skandaalit kolmeen kategoriaan: seksi-, talous- ja valtaskandaaleihin. Ekström ja Johansson (2008) määrittelevät puheskandaalit yhdeksi skandaalikategoriaksi. Allern ja kumppanit (2012, 36) puolestaan luokittelevat skandaalien aiheet taloudellisiin rikkomuksiin, lakien tai sääntöjen rikkomuksiin, vallan väärinkäyttöön, epäasialliseen kommentointiin, epäasialliseen käyttäytymiseen ja näiden yhdistelmiin.

Herkmanin (2016) mukaan poliittisten skandaalien määrä ei Suomessa 2010-luvulla välttämättä enää lisääntynyt, mutta niiden luonne muuttui perussuomalaisten

menestyksen myötä. Hän erottaakin *populistiskandaalit* omaksi skandaalityypikseen, joille ominaista ovat muukalaisvihamieliset, rasistiset tai homofobiset puheet, näihin aiheisiin linkittyvä huono käyttäytyminen sekä kansallismielinen ideologia. Samalla *huumoriskandaalit* ovat lisääntyneet. Tällaisissa skandaaleissa loukkaava kielenkäyttö selitetään usein jälkikäteen huumoriksi. (Herkman & Koivukoski, 2023.) Kuten tulimme huomaamaan tutkimustulosten yhteydessä, kesän 2023 poliittinen skandaali voidaan luokitella sekä populistis- että huumoriskandaaliksi.

Populismien käsite ei ole yksiselitteinen. Yleisen akateemisen määritelmän mukaan populismi on ideologia, jossa yhteiskunta jaetaan eliittiin ja kansaan. Populistien tavoitteena on määrittellä ja rajata kansa tietynlaiseksi ja nostaa se politiikan keskiöön. (Hatakka, 2018, 33–34.) Populistipuolueet edustavat konservatiivisia arvoja, jolloin niiden olemukseen kuuluu vastakkainasettelu liberaalin valtamedian kanssa (Herkman, 2016, 364). Hirvonen (2020b, 293–294) näkee populistipuolueiden nousun taustalla tunnustuskamppailun, joka juuri edellä kuvatun ulossulkevuuden vuoksi estää vastavuoroisen tunnustuksen mahdollisuuden: tunnustusta haetaan politiikalle, jonka ytimessä on toisten toimijoiden rajaaminen yhteisön ulkopuolelle.

Toimittajat usein kehystävät populistien suosion moralisoiden liberaalien arvojen vastaisena (Hatakka, 2018, 47). Median kohtaama vastustus ei ole välttämättä median kannalta suoraviivaisesti ikävä asia. Esimerkiksi mediaa vastustavien tahojen häirinnän kohteeksi joutuminen voi lisätä toimittajan mainetta ja pääomaa kentällä (Yeahin Puo, 2023). Tämä asetelma lataa jännitteen populistiskandaalien tunnustuskamppailuihin.

Stewart, Mazzoleni ja Horsfield (2003) ovat analysoineet populistipuolueiden ”elämänvaiheita”, joilla on vaikutusta puolueita koskevaan uutisointiin. ”Kapinallisuusvaiheessa” (insurgent phase) media kiinnittää paljon huomiota puolueeseen, ja puolueen johtajat esiintyvät uhmakkaasti haastaen vanhan hegemonian. ”Vakiintuneessa vaiheessa” (established phase) puolue on saavuttanut aseman poliittisella kentällä. Jos puolue edelleen pyrkii haastamaan poliittista tasapainoa, media yleensä ottaa kielteisen kannan puolueen toimintaan. (mts. 219–225.)

Samalla kun skandaalien määrä on lisääntynyt, myös niiden seuraukset skandaalien keskelle joutuneille henkilöille ovat muuttuneet vakavammiksi. Usein skandaalin seurauksena henkilö joutuu eroamaan tehtävästään. (Kantola & Vesa, 2011, 43.) Medioitumisen myötä henkilöiden luotettavuuden arvioinnista on tullut politiikan keskeinen kriteeri (Herkman, 2011, 32), ja skandaaleissa panoksena onkin luottamuksen menettäminen (Thompson, 2000, 245). Petherbridge (2021) argumentoi, että tunnustussuhteet rakentuvat juuri luottamuksen varaan. On kiinnitettävä huomiota siihen, mihin luottamus tarkalleen ottaen kohdistuu. Esimerkiksi Ruotsissa ruotsidemokraatteja on käsitelty mediassa rasistisena puolueena, kun taas Suomen mediassa

rasismi on puolueen sijaan liitetty ennemmin perussuomalaisten yksittäisiin edustajiin (Herkman, 2018, 68).

Skandaaleissa tunnustetaan omia tekoja. Tunnustustapahtuman voi yrittää ottaa haltuun esimerkiksi karnevalisoimalla sen, jolloin tunnustuksen vakavuus arkipäiväistetään tilanteen vaatimuksista poiketen (Kujansivu, 2007, 41). Toisaalta yksi selviytymisstrategia on julkinen katuminen, jolloin toivotaan, että anteeksipyyntöä jälkeen julkinen paine hellittää. (Kantola & Vesa 2011, 62–63). Populistipuolueet puolustautuvat rasismisyytöksiltä kaksijakoisella viestinnällä: toisaalta alistumalla ja sovittelemalla, toisaalta kiistämällä syytökset ja asettumalla vastahankaan. Näin ne pystyvät pitämään yhteyden sekä poliittisiin vastustajiin että omiin kannattajiin. (Hatakka, Niemi & Välimäki, 2017.) Puolueet siis tasapainoilevat viestinnässään normien haastamisen ja salonkikelpoisuuden välillä (Hatakka, Niemi & Välimäki, 2018). Wodak (2015, 46) nimittää strategiaa ”laskelmoiduksi monitulkintaisuudeksi” (calculated ambivalence). Jackson ja Feldman (2019, 9) vertaavat harhaanjohtavaa puhetta (double speak) Troijan hevoseen, jonka avulla puolueet pääsevät sisälle liberaaliin poliittiseen järjestelmään.

Tilanne voidaan hahmottaa Goffmanin (1971) tapaan ”rooliviidakkona”. Kun sosiaalisessa tilanteessa yksilö esittää väitteen omasta luonteestaan, hän samalla esittää muille moraalisen velvoitteen arvostaa häntä asemansa oikeuttamalla tavalla (mts. 23). Muiden antamaa arvoa voidaan puolestaan kutsua ”kasvoiksi”, jotka ovat usein instituution määrittämät (Goffman, 2012, 23–25). Tunnustuskamppailuissa voidaan siis yrittää ylläpitää erilaisia kasvoja. Populistipuolue saattaa tavoitella salonkikelpoisia kasvoja, joihin vaikuttaa esimerkiksi hallitusinstituutio. Samaan aikaan voidaan ylläpitää normeja haastavat kasvot, joiden arvo syntyy suhteessa poliittisen liikkeen kannattajapohjaan.

Henkilön käyttäytyminen skandaalin aikana voi pitkittää skandaalia (Ekström & Johansson, 2008, 71). Näin voi käydä esimerkiksi silloin, jos epäilyn kohteena oleva poliitikko yrittää peitellä tekojaan. Tilanteen pitkittyminen ei välttämättä ole puolueelle ikävä asia, jos syytökset pystytään kehystämään omien kannattajien silmissä epäpätevän median ajohdiksi. Kaksijakoinen viestintä tai vastahankaan asettuminen eivät tietenkään ole pelkästään populistipuolueiden strategia. Esimerkiksi vaalirahaskandaalin aikana pääministeri Matti Vanhasta syytettiin median pakoilusta, ja toisaalta keskustalaiset kritisoivat ”etelän mediaa” ajohdistista (Kantola, Vesa & Hakala 2011, 82–83). Näin toimiessaan poliitikot eivät siis tunnusta toimittajien statusta riippumattomana toimijana. Tunnustuksen kieltäminen toiselta voikin olla tapa suojata itseään (Hirvonen 2020a, 16). Skandaalien keskellä viestintä saatetaan siirtää valtamedian sivuilta sosiaaliseen mediaan. Koska populistipuolueille suora yhteys kansaan on elintärkeää, on mahdollisuus ohittaa perinteisen median portinvartijat

populisteille otollinen tilanne (Hatakka, 2018, 50). Ilman toimittajien kontrollia tunnustuksella voidaan vapaammin tuottaa totuutta itsestään.

4 ANALYYSIMETODI JA AINEISTO

4.1 Analyysimetodi

Tunnustusteoreetikko Taylorin (2004) mukaan yhteiskunta rakentuu moraalijärjestyksen varaan. Skandaaleissa moraalirikkeet aiheuttavat konfliktin (Thompson, 2000, 13). Turnerin (2018, 78–79) mukaan yhteisöt käsittelevät konflikteista johtuvaa epävarmuutta *draaman* avulla. Skandaalit voidaankin nähdä draamoina, joissa yhteisön moraalialia määritellään (Kantola & Vesa, 2013).

Draamassa eri tahojen tahtojen törmäykset tuottavat ristiriidan. Syntyy avoin tilanne, jossa erilaiset ratkaisuvaihtoehdot ovat mahdollisia. Draaman avulla kaaokseen palautetaan järjestys. (Kantola, 1999, 125.) Moraalijärjestyksen palauttaminen etenee vaiheittain. Turnerin (1988, 74–75) mukaan sosiaalisiin draamoihin liittyy neljä vaihetta: 1) yhteisön normatiivinen järjestys rikkoutuu, 2) kriisi, 3) korjaavien toimenpiteiden vaihe ja 4) lopulta rikkeen tehneen uudelleenintegroiminen yhteisöön tai skisman hyväksyminen vallitsevaksi tilanteeksi. Thompson (2000, 73) puolestaan näkee skandaalien etenevän esinäytöksen, varsinaisen skandaalivaiheen ja käännekohdan kautta kohti lopputulemaa.

Mielikuvissa draama liitetään usein näytelmiin ja tarinoihin. Journalismin objektiivisuus- ja totuuspyyteiden takia väite uutisista draamoina ei välttämättä mene mukisematta läpi. Tarinallisuus ja totuus eivät kuitenkaan ole toisiaan poissulkevia. Tarinat ovat inhimillinen tapa hahmottaa maailmaa (Alasuutari & Kytömäki, 1991, 11), ja journalismin esittämät draamat ovat yrityksiä muodostaa yhteisiä selityksiä maailmasta (Kantola, 1999, 133). Toimittajat rakentavat skandaalin narratiivin nostamalla esille toimijoiden tekoja, valitsemalla näkökulmia ja jakamalla puheenvuoroja (Herkman, 2016, 371). Journalismissa dramaattista jännitettä synnyttää lukijan halu tietää,

mitä on tapahtunut. Juuri lupaus todellisuuden paljastamisesta tuo uutisille dramaattista voimaa. (Kantola, 1999, 129–130.)

Yksi tapa analysoida draamaa on *dramaturgia*. Prasad (2005) liittää dramaturgian Erving Goffmanin ajatteluun, jossa ollaan kiinnostuneita sosiaalisen vuorovaikutuksen mikrotason analyysistä. Sosiaaliset tilanteet nähdään ”näyttämönä” (frontstage), jossa ihmiset esiintyvät. Samalla ”kulissien taakse” (backstage) jää autenttisempi versio henkilöstä. Vaihtoehtoinen tarkastelutapa on Kenneth Burken *dramatismi*, jossa inhimillinen elämä nähdään perustavanlaatuisesti draaman kaltaisena. Huomiota ei kiinnitetä niinkään siihen, miten sosiaalisessa kanssakäymisessä tuotetaan laskelmoituja esityksiä, vaan itse draaman luomiin merkityksiin. (mts. 43–61.) Goffmanin vuorovaikutusanalyyssejä voidaan pitää Burken dramatismin sovellutuksina sosiologiaan. Lähestymistapojen ero tiivistyy näin: Burke on kiinnostunut näytelmän kielestä, kun taas Goffman analysoi, miten eri toimijat hallitsevat sosiaalisen näytelmän. (Summa, 1996, 56.)

Tässä tutkielmassa aineiston analyysin apuvälineenä käytetään Burken dramatismia. Valintaan on kaksi syytä: Ensinnäkin olen kiinnostunut juuri mediatekstien luomista merkityksistä, siis siitä, miten tunnustussuhteet ilmenevät kielenkäytössä. Toiseksi Burken käyttämä käsitteistö tarjoaa tunnustussuhteiden tutkimiseen toimivat työvälineet. Syvennyttään dramatismin teoriaan tarkemmin.

Burke (1968, 448) määrittelee dramatismin teoriaksi terminologiasta. Dramatismissa kieli ja ajattelu mielletään ensisijaisesti toiminnaksi (Burke, 1962, xxiv). Samalla dramatismi on analyysimetodi, jonka tavoitteena on tutkia toiminnan taustalla vaikuttavia motiiveja (Burke, 1968, 445). Overingtonin (1977, 135) mukaan dramatismissa pyritäänkin pääsemään sosiaalisessa maailmassa ilmenevien motiivien juurille.

Burke (1962, xvii) nimeää dramatismin viisi avainkäsitettä, jotka muodostavat niin kutsutun pentadin: *toiminta* (act), *toimintaympäristö* (scene), *toimija* (agent), *toimintatapa* (agency) ja *toiminnan tavoite* (purpose). Käsitteet pitää ymmärtää laajasti. Esimerkiksi toimija voi viitata mihin tahansa inhimillisiin ominaisuuksiin, kuten ideoihin tai tahtoon (mts. xxii). Dramatismia voidaan pitää yläkäsitteenä burkelaiselle retorikalle. Pentadin avulla tarkastellaan, miten retoriset tilanteet rakentuvat (Puro, 2006, 125, 129.) Analyysi saattaa keskittyä esimerkiksi toimintaympäristön ja toiminnan väliseen suhteeseen (Burke, 1962, 3). Tällöin huomio kiinnittyy siihen, miten toimintaympäristö selittää toiminnan motiiveja.

Retoriikan analyysissä auttavat Burken (1962, 503–517) neljä perustrooppia (master tropes): *metafora*, *metonymia*, *synekdokee* ja *ironia*. Perustroopit eivät ole Burkelle vain ilmaisua rikastuttavia kielikuvia, vaan ajattelun ja ymmärtämisen peruslottuvuusia (Summa, 1996, 54). Niissä näkyy Burken tapa soveltaa klassisen retoriikan käsitteistöä luovasti (Puro, 2006, 123).

1) Metafora tarkoittaa *perspektiiviä*, jonkun asian näkemistä toisen asian kautta (Burke, 1962, 503). Esimerkiksi entuudestaan tuntematonta tapahtumaa voidaan verrata entuudestaan tunnettuun tapahtumaan, jolloin uuteen asiaan saadaan perspektiivi.

2) Metonymia tarkoittaa *reduktiota*, jossa abstrakti asia saa materiaalisen muodon. Esimerkiksi "tunteiden" sijaan voidaan puhua "sydäimestä". Dramatisointi on usein juuri abstraktien asioiden konkretisoimista: esimerkiksi häpeä materialisoituu käytäytymisenä. (Burke, 1962, 506–507.)

3) Synekdokee tarkoittaa *representaatiota*. Esimerkiksi ryhmä voidaan ymmärtää sen edustajan välityksellä, jolloin edustaja on koko ryhmän representaatio. (Burke, 1962, 507–508.) Synekdokeesta on kyse vaikkapa ajatuksessa, jonka mukaan presidentti edustaa koko kansakuntaa.

4) Ironia tarkoittaa *dialektiikkaa*. Se on "perspektiivien perspektiivi", jossa jonkin yksittäisen näkökulman ensisijaisuus kyseenalaistetaan ja pyritään huomiomaan vaihtoehtoiset katsantokannat. (Burke, 1962, 512). Esimerkiksi parlamentaarinen keskustelu voidaan ymmärtää dialektisena ironiana. Tällöin totuus syntyy vapaassa debattissa, jossa pyritään huomioimaan erilaiset mielipiteet. (Tilli, 2023, 113.)

Burken (1968, 448) mukaan dramatismi soveltuu mitä erilaisempien tekstien, kuten uutisten, analysointiin. Teksteissä todellisuutta joudutaan jatkuvasti kuvaamaan valikoivalla sanastolla. Samalla valikoivuus johtaa aina myös jossain määrin puutteelliseen sanastoon. (Burke, 1962, 59.) Esimerkiksi uutisissa presidentinvaaleja saatetaan kuvata "kilpajuoksuna", jolloin todellisuutta kuvataan tunnistettavan draaman avulla (Brummet, 1984, 165). Valittu näkökulma on puutteellinen siinä mielessä, että presidentinvaaleihin tapahtumana sisältyy paljon muutakin kuin vain "kilpajuoksu". Tässä mielessä tekstit ovat aina reduktioita todellisuudesta. Taipumus yksinkertaistaa todellisuutta kielessä johtaa terministisiin ilmaisuihin (Summa 1996, 60). Burken (1962, 91–117) mukaan rahasta on tullut "*jumala-termi*" (god-term): universaali symboli, joka määrittelee kaiken muun toiminnan mielen ja jota ei tarvitse perustella. Sen myötä myös synty tai syyllisyys saatetaan selittää taloudellisina suhteina (mts. 114). Sakaranahon (2021, 99) mukaan muita perinteisiä jumala-termejä länsimaissa ovat olleet demokratia ja ihmisoikeudet.

Trooppien retorisen tehon selittää *identifikaatio* (identification) (Summa, 1996, 58). Identifikaatio on Burken retoriikassa keskeinen käsite. Kun vaikkapa poliitikko kertoo maanviljelijöille kasvaneensa itsekkin maatilalla, kyse on identifikaatiosta. (Burke, 1962, 521–522.) Identifikaatiolla voidaan siis tarkoittaa samastamista (Summa, 1996, 56). Esimerkissä poliitikko samastaa itsensä maanviljelijöihin. Kyseessä on kuitenkin laaja käsite. Identifikaatio ei tarkoita pelkästään toiseen henkilöön samastumista, vaan esimerkiksi ajatuskulkuun voidaan samastua (Burke, 1962, 582). Puron (2006, 124)

mukaan identifikaatiossa on kyse siitä, että *tunnistamme* vaikkapa jonkin esineen tai henkilön tietynlaisena.

Retoriikka edellyttää yhteistä toimintaympäristöä. Toisin sanoen pitää olla mahdollisuus identifikaatioille. Toisaalta retoriikka liittyy ristiriitatilanteisiin: jos oliot olisivat täysin yhtä, ei tarvittaisi identifikaatioita. Identifikaation vastinpari onkin erotautuminen. (Burke, 1962, 546–549). Poliitikassa identifikaatio voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun nimetään yhteinen vihollinen (Burke, 1968, 451). Samalla tapahtuu erottautuminen. ”Syntipukin” (scapegoat) nimeäminen on tapa käsitellä yhteisön syyllisyyttä. Syyllisyydestä ”puhdistaudutaan”, kun syntipukki etäännytetään ryhmästä. Syntipukki voi olla esimerkiksi henkilö, joka on toiminut lain tai moraalin vastaisesti. (Burke, 1962, 406; Burke 1967, 40.) Toinen tapa puhdistautua syyllisyydestä on itsensä syyttäminen, mortifikaatio. Tällöin ketään toista ei tarvitse uhrata. (Tilli, 2012, 138.)

Retoriikka liittyy siis kiinteästi ristiriitatilanteisiin ja niihin linkittyviin valtapyrkimyksiin (Summa, 1996, 57). Burke (1962, 550) painottaa, että retoriikan tehon kannalta toistuvat identifikaatiot ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset taitavat puheteot. Toisaalta motiivit ja identifikaatiot voivat olla tiedostamattomia tai yllättäviä. Tunnistamme jatkuvasti asioita tietyin tavoin. Juuri tämä tekee retoriikasta salakavalaa: emme huomaa, kuinka yhtenään ylläpidämme ja luomme normeja ja käytäntöjä identifikaatioiden kautta (Puro, 2006, 124). Retoriikan salakavaluus käy ilmi Burken (1962, 550) käyttämässä esimerkissä: jos henkilö ylistää tiedettä, voi hän tiedostamattaan identifioitua toimijoihin, jotka käyttävät tiedettä imperialistisiin ja militaristisiin tarkoituksiin. Jo pelkkä joukkoon kuulumisen ja olemisen tietyissä paikassa voi olla retorista (mts. 552).

Palataan tunnistamisen ja tunnustamisen väliseen yhteyteen. Edellä väitin, että tunnistaminen on tunnustuksen eri muotojen seuraus sekä niitä jäsentävä tekijä. Burken (1962, 548) mukaan ihmisen identiteetti ja moraalit määrittyvät identifikaatioiden kautta. Tunnistaminen voi siis paljastaa taustalla vaikuttavan tunnustussuhteen.

Kuvitellaan esimerkki, jossa henkilö kertoo kaverilleen olevansa tyytymätön elämäntilanteeseensa. Kaveri kehottaa ystäväänsä keskittymään kirjojen kahlaamiseen sijasta työelämään kohentaakseen taloudellista asemaansa. Tällöin tyytymättömyyden syy tunnistetaan tietyllä tavalla. On siirrytty normatiiviseen ulottuvuuteen, jossa taloudellista asemaa (metonymia onnellisuudelle) pidetään ”lukeneisuutta” tärkeämpänä (acknowledge). Tunnistamisen taustalla vaikuttavat siis motiivit, tiedotetut tai tiedostamattomat, jotka ovat sidoksissa tunnustussuhteisiin. Esimerkki myös paljastaa tunnustamisen retorisen puolen. Edellä kerrottiin, että dramatisimin tavoitteena on paljastaa kielenkäytön taustalla vaikuttavat ”motiivit”. Tässä tutkielmassa motiivien tulkitaan olevan juuri tunnustussuhteita.

Summan (1996, 62) mukaan Burke ei tarjoa tutkijoiden hyödynnettäväksi selkeää analyysikehikkoa, vaan anti on enemmän näkemyksellinen. Tutkijan kannalta se on ongelma: ei ole mitään yksityiskohtaista metodia, jonka voisi vain kopioida oman tutkimuksensa tarpeisiin. Samalla aukeaa tilaa tutkijan luovuudelle keksiä keinot teorian soveltamiseen. Journalismin tutkimuksessa Burken dramatismia on hyödynnetty varsin vähän. Identifikaation käsitteen avulla on analysoitu esimerkiksi median terroris-
miekuvastoa (Lule, 1988). Pentadia on hyödynnetty muun muassa Venäjää (Gackowski & Brylska, 2023) ja koronapandemiaa (Mroz, Papoutsi & Greenhalgh, 2021) koskevien medianarratiivien tutkimuksessa.

Palautetaan muistiin tutkimuskysymykset: *mitä* ja *miten* mediassa tunnustettiin kesän 2023 poliittisen skandaalin aikana? Ensin aineistosta on eriteltävä tutkimuskysymysten kannalta olennainen sisältö ja jäseneltävä se mielekkäästi. Tähän pyritään *laadullisella sisällönanalyysillä*.

Eskolan ja Suorannan (1998, 13) mukaan "laadullinen" tarkoittaa yksinkertaistettuna kuvausta aineiston ja analyysin muodosta. Laadullinen aineisto koostuu tekstistä ja se on usein melko suppea. Oleellista on määrän sijaan aineiston laatu: keskittyminen pieneen ja hyvin valittuun aineistoon mahdollistaa ilmiön perusteellisen analyysin. (mts. 15–18.) Tuomi ja Sarajärvi (2018, 103) pitävät sisällönanalyysia laadullisen tutkimuksen perusmenetelmänä. Analyysi etenee pääpiirteittäin seuraavasti: 1) ensin päätetään, mikä aineistossa on kiinnostavaa, 2) aineistosta koodataan kiinnostavat asiat, 3) aineisto luokitellaan, teemoitetaan tai tyypitellään ja 4) kirjoitetaan yhteenveto (mts. 104). Alasuutari (2011, 39) tiivistää laadullisen analyysin kahteen vaiheeseen: havaintojen pelkistämiseen ja arvoituksen ratkaisemiseen. Ensinnäkin aineistosta tarkastellaan vain sitä, mikä on teoreettisen viitekehyksen kannalta kiinnostavaa. Tällöin rajatummassa aineistosta voidaan yhdistellä yksittäisiä kohtia suuremmiksi joukoiksi, jolloin aineisto on hallittavampi. Samalla pelkistämisestä syntyy johtolankoja, joita voidaan tulkita. Tätä tarkoittaa "arvoituksen ratkaiseminen". (mts. 40–44.)

Kuten todettua, skandaalit syntyvät normirikkeen tullessa julkiseksi. Ensin on siis selvitettävä, mitkä rikkeet ovat skandaalin tunnustuskamppailujen pohjalla. Normirikkeet voidaan tulkita teoiksi, joista draamassa pyritään erottautumaan. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa aineistoista koodataan kohdat, joissa perussuomalaisia syytetään normirikkeestä. Tämän jälkeen rikkomuksista voidaan muodostaa laajempia teemoja.

Seuraavassa vaiheessa aineistosta eritellään normirikkeiden yhteydessä ilmeneviä tunnustussuhteita. Tunnustussuhteet luokitellaan kolmeen kategoriaan: persoonien tunnustamiseen (recognition), normatiivisten entiteettien tunnustamiseen (acknowledgment) ja omien tekojen tunnustamiseen (confession). Kunkin tunnustuksen

muodon sisällä olevista tunnustussuhteista muodostetaan myös teemoja. Näin pyritään vastaamaan tutkimuskysymyksen ensimmäiseen osaan.

Persoonien tunnustamisen osalta tulkitsen tunnustussuhteeksi sen, että toimija mielletään ”merkitykselliseksi vuorovaikutuskumppaniksi”. Toisin sanoen toimijalla pitää olla rooli draamassa. Skandaalin aikana aineistossa esiintyy laaja joukko toimijoita, joista monet pääsevät esille vain kerran tai kaksi. Ei ole tarkoituksenmukaista listata analyysissä kaikkia toimijoita erikseen. Sen sijaan pyrin hahmottamaan laajempia kokonaisuuksia, teemoja, jotka kuvaavat erilaisten toimijoiden roolia draamassa. Normatiivisia entiteettejä kuvaavien teemojen luomisessa jäsentäväksi tekijäksi pyritään löytämään suhde normirikkeisiin. Omia tekoja koskevissa tunnustuksissa rajavana tekijänä on, että tunnustuksella pitää olla ”voimaa” (Kujansivu, 2007, 24). Tunnustettujen tekojen täytyy liittyä jotenkin skandaalin keskiössä olleisiin normirikkeisiin. Koska omien tekojen tunnustaminen on performatiivista identiteettiä, teemojen luomisessa jäsentävänä tekijänä käytetään tunnustajan statusta.

Samalla eri tunnustussuhteita kuvaavia teemoja analysoidaan Burken dramatismin avulla. Tavoitteena on vastata miten-kysymykseen. Koska toistuvat tavat tunnustaa tilanteita selittävät retoriikan tehoa (Burke, 1962, 550), etsin aineistosta toistuvia identifikaatioita: miten esimerkiksi persoonien tavoitteita kuvataan, miten normirikkeiden tuomittavuutta perustellaan ja miten omia tekoja tunnustetaan? Apuvälineinä käytän Burken pentadia ja perustrooppeja, joilla draaman rakentumista ja identifikaatioita voidaan analysoida. Lisäksi kiinnitän huomiota siihen, löytyykö aineistosta ”jumala-termejä” tai ”syntipukkeja”, mutta analyysin päähuomio ei ole näissä käsitteissä.

4.2 Aineisto

Tutkimusaineistona on maan suurimman päivälehdessä, Helsingin Sanomien, verkkotiedotukset. Helsingin Sanomat on korkealla suomalaisen journalismin hierarkiassa: sillä on laaja lukijakunta, ja muut mediat seuraavat ja siteeraavat usein Helsingin Sanomien uutisointia. Lehti on siis tunnustettu toimija niin journalismin kentällä kuin laajemminkin yhteiskunnassa.

Aineiston rajaus perustuu hallituksen nimittämispäivään (20.6.2023) ja eduskunnan luottamusäänestykseen (8.9.2023), jossa hallitus sai eduskunnan luottamuksen. Hakuun sisällytettiin vielä luottamusäänestystä seurannut viikonloppu mahdollista jatko uutisointia ja äänestystuloksen kommentointia silmällä pitäen. Aineistoa siis etsittiin aikaväliltä 20.6.2023–10.9.2023.

Artikkeleita etsittiin Helsingin Sanomien verkkosivuilta hakusanojen ”perussuomalaiset” ja ”hallitus” eri muodoilla. Aikaväliltä poimittiin tekstimuotoiset jutut, eli Helsingin Sanomien podcastit rajattiin pois. Analyysistä jätettiin pois myös juttujen

kuvitus ja juttuihin linkitetyt videot. Ensimmäisellä hakukerralla mukaan otettiin kaikki jutut, joissa perussuomalaisia syytettiin normirikkeistä tai rikkeiden synnyttämää tilannetta tulkittiin. Juttuja piisasi: aluksi aineistoon seuloutui 380 artikkelia. Se oli liikaa tutkielman tavoitteiden kannalta.

Yksi rajausvaihtoehto olisi ollut esimerkiksi keskittyä pelkästään Vilhelm Junnilaa koskevaan uutisointiin. Tällöin kuva skandaalista olisi kuitenkin yksipuolinen: kerrostuessaan eri normirikkeet vaikuttivat toimijoiden tulkintaan tilanteesta, ja usein eri tapauksia käsiteltiin yhdessä. Yksittäisistä kohuista kasvoi suurempi skandaali. Kun tutkielmassa viitataan ”kesän 2023 poliittiseen skandaaliin”, tarkoitetaan julkisuuteen nousseiden normirikkeiden kokonaisuutta.

Burkelaisessa retorisessa analyysissä tulisi pyrkiä hahmottamaan draaman kokonaisrakenne (Puro, 2006, 130). Samalla draaman ymmärtämisessä oleellista on ymmärrys laajemmasta kontekstista (Kantola, 1999, 128). Olen jo esitellyt muutosta politiikan julkisuudessa sekä perussuomalaisten ja median välistä suhdetta. Taustaksi on syytä kuvata vielä perussuomalaisten hallitushistoriaa. Perussuomalaiset oli mukana Juha Sipilän (kesk) vuonna 2015 aloittaneessa hallituksessa keskustan ja kokoomuksen kanssa. Puolue kuitenkin jakautui vuoden 2017 puoluekokouksen jälkeen, kun Timo Soinin seuraajaksi puheenjohtajaksi valittiin Jussi Halla-aho. Puolueen tulkittiin muuttuneen yhden asian oikeistopopulistiseksi liikkeeksi (Herkman, 2018, 68), eivätkä Sipilä tai kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo olleet valmiita hallitusyhteistyöhön perussuomalaisten uuden johdon kanssa. Kesällä 2023 muodostettu hallitus on ensimmäinen, jossa perussuomalaiset on mukana puolueen jakautumisen jälkeen. Orpo onkin joutunut ottamaan kantaa siihen, miksi kokoomus on nyt valmis hallitusyhteistyöhön perussuomalaisten kanssa (Muhonen, 2023).

Jotta skandaalin tärkeimmät käännteet saadaan mukaan analyysiin kohtuullisella työtaakalla, poimittiin lopulliseen aineistoon ainoastaan mielipiteelliset juttutyypit: analyysit, esseet, kolumnit ja kommentit ja pääkirjoitukset. Rajausta on perusteltu kahdesta syystä: Ensinnäkin mielipiteellisissä teksteissä otetaan kantaa, eli niissä artikuloidaan tunnustussuhteita usein eksplisiittisesti. Toisaalta voidaan olettaa, että näissä juttutyypeissä tiivistyy toimittajien näkemys skandaalin olennaisimmista seikoista. Toki rajauksen takia menetetään kiinnostavaa aineistoa. Esimerkiksi perussuomalaisten omien tekojen tunnustamisia käsiteltiin laajemmin uutisjutuissa. Niiden kattava analyysi olisi kuitenkin vaatinut myös poliitikkojen sosiaalisen median tilien ja blogien analysointia. Rajausta voidaankin pitää kompromissina, joka pyrkii mahdollistamaan eri tunnustuksen muotojen analysoinnin skandaalin eri vaiheissa kohtuullisella työmäärällä.

Halusin keskittyä nimenomaan toimittajien rakentamaan draamaan, joten aineistosta jätettiin pois vieraskynät ja lukijoiden mielipidekirjoitukset. Pois jätettiin myös Muut lehdet -palsta. Vaikka kyseisen palstan analysointi olisi hieman

laajentanut kuvaa Helsingin Sanomien ulkopuolelle ja siten tehnyt analyysistä rikkaamman, kuva olisi joka tapauksessa muiden medioiden osalta jäänyt ohueksi ja pirstaleiseksi. Myöskään pakinoita ei analysoitu. Lopulliseen aineistoon juttuja seuloitui yhteensä 68 kappaletta. Analyysissä yksittäisiin juttuihin viitataan julkaisujärjestyksen perusteella luoduin lyhentein HS1, HS2 jne.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset on jaettu neljään osioon. Luvun aluksi tulokset esitellään tiivistetysti sanallisesti ja taulukoin.

Ensimmäisessä osiossa käydään läpi normirikkeistä muodostuvat teemat. *Rasismi* oli skandaalia eniten määrittänyt normirike. Tulkintani mukaan skandaalissa ei ollut kuitenkaan kyse pelkästään rasismien tuomitsemisesta, vaan laajemmasta yrityksestä integroida perussuomalaiset osaksi hallitusinstituutiota: puolueen pitää muuttua kokonaisvaltaisesti, jos se haluaa olla kantamassa vastuuta. Rasismien rinnalla perussuomalaisia syytettiin myös *vääränlaisesta viestinnästä*, joka on toinen normirikkeitä kuvaava pääteema. Teemat limittyvät toisiinsa, eli ero ei ole eksakti. Pääteemat muodostuvat alateemoista, jotka on lueteltu seuraavassa taulukossa.

Taulukko 1: Skandaalin normirikkeet

Pääteema: Rasismi	Pääteema: Vääränlainen viestintä
Alateema: Äärioikeistolaisuus	Alateema: Kaksoisviestintä Provosointi Maalittaminen Perinteisen median sivuuttaminen Uhriutumisen Salaliittoteorian levittäminen Puhemiehen tehtävän politisointi Petetyt vaalilupaukset

Toisessa osiossa analysoidaan skandaalissa esiintyneitä persoonia. Tämä tunnistuksen muoto jakautuu kolmeen teemaan: *poliitikkoihin*, *tulkitsijoihin* ja *kansaan*. Kukin teema sisältää erilaisia yksilö- ja ryhmäpersoonia. Poliitikkojen toiminnan kuvaamisessa korostuvat *pelin* ja *teatterin* metaforat. Tällöin politiikka ymmärretään peliksi, jossa toiminnan tavoitteena on maksimoida oma kannatus ja ajaa ensisijaisesti

itselleen tärkeitä asioita. Toimintatapana on usein ”teatteri”, jossa omaa mainetta varjellaan julkisuudessa. Samalla toiminnan todelliset motiivit saattavat olla piilossa.

Tarkoitan tulkitsijoilla tutkijoita, toimittajia, viranomaisia, elinkeinoelämää, ulkomaita, nimettömiä lähteitä ja uhreja, joiden roolina draamassa on tulkita tilannetta. Tulkitsijat siis tarjoavat perspektiivin skandaalin tapahtumiin. Samalla tulkitsijat määrittelevät, miksi normirikkeet ovat ongelma ja mitä ongelmalle pitäisi tehdä.

Kansaa koskeva aineisto on ohut. Osiltaan sitä selittää aineiston rajaaminen mielipiteellisiin juttutyyppeihin. Teema koostuu kannatusmittauksista, sosiaalisen median keskusteluista ja mielenosoituksesta. Kansan roolina on reagoida skandaalin tapahtumiin.

Taulukko 2: Skandaalin persoonat

Mitä tunnustettiin?	Miten tunnustettiin?
Poliitikot	Politiikka pelinä ja teatterina
Tulkitsijat	Perspektiivi skandaalin tapahtumiin
Kansa	Reagoi skandaalin tapahtumiin

Kolmas osio käsittelee normatiivisia entiteettejä. *Normirikkeiden tuomitseminen* -teema muodostuu normatiivisista entiteeteistä, joiden avulla erottauduttiin skandaalin synnyttäenistä normirikkeistä. Niitä olivat *maine, demokratia, konsensus, hallitusasema, varsinainen työ, oikeus ja perinne*.

Ongelman ratkaisut -teema puolestaan kuvaa kantoja, joita esitettiin skandaalin synnyttämän konfliktin ratkaisemiseksi. Ensinnäkin *vääränlaiset toimijat pitää rajata vallan ulkopuolelle*. Toiseksi *perussuomalaisten pitää muuttua*. Muutos voidaan todistaa konkreettisilla toimilla.

Taulukko 3: Skandaalin normatiiviset entiteetit

Mitä tunnustettiin?	Miten tunnustettiin?
Normirikkeiden tuomitseminen	Maine, demokratia, konsensus, hallitusasema, varsinainen työ, oikeus, perinne
Ongelman ratkaisut	Vääränlaisten toimijoiden rajaaminen vallan ulkopuolelle, perussuomalaisten muuttuminen, konkreettiset toimet

Viimeisessä eli neljännessä osiossa analysoidaan omia tekoja koskevia tunnustuksia. *Poliitikkojen tunnustuksissa* korostuu ironia. Tällöin poliitikot samaan aikaan sekä myönsivät virheitä, vähätelivät tekojaan ja asettuivat syytösten edessä vastahankaan.

Toimittajien tunnustuksissa taas luodaan vastakkaista kuvaa skandaalin vakavuudesta verrattuna poliitikkojen tunnustuksiin. Normirikkeiden vakavuutta perusteltiin

syöttämällä itseään ja omaa ammattikuntaa siitä, ettei ongelman vakavuutta ollut ymmärretty aikaisemmin. Samalla omaa toimintaa puolusteltiin eri tavoin.

Taulukko 4: Skandaalin omia tekoja koskevat tunnustukset

Mitä tunnustettiin?	Miten tunnustettiin?
Poliitikkojen tunnustukset	Ironian avulla tasapainoilu: virheiden myöntäminen ja ongelman vähättely
Toimittajien tunnustukset	Ongelman vakavuuden korostaminen itseään syöttämällä, samalla itsensä puolustelu

5.1 Normirikkeet

Rasismi ja vääränlainen viestintä olivat normirikkeitä, joista draamassa pyrittiin erotautumaan. Voidaan ajatella, että skandaalissa tunnustettiin näiden tekojen tuomittavuus, tai toisinpäin ajatellen näiden tekojen hyväksyttävyyttä ei tunnustettu. Normirikkeet luovat pohjan tarkastella skandaalin tunnustussuhteita: persoonat yrittivät ratkaista normirikkeistä syntyneitä konflikteja, tekojen tuomittavuutta perusteltiin erilaisin normeihin ja omia tekoja tunnustettiin suhteessa näihin rikkeisiin.

5.1.1 Rasismi

Draaman päähenkilöt olivat elinkeinoministeri Vilhelm Junnila sekä valtiovarainministeri ja perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra. Junnila joutui kesäkuussa luottamusäänestykseen, koska hänen kerrottiin esiintyneen *”äärioikeiston tilaisuuksissa”* ja vihjailleen *”vaalimainoksissaan ja some-viestinnässään valkoiseen ylivaltaan ja Saksan diktaattori Adolf Hitleriin viittaavilla symboleilla”* (HS4). Luottamusäänestyksen jälkeen julkisuuteen nousi Junnilan vuonna 2019 tekemä kirjallinen kysymys, jossa ehdotettiin *”ilmastoabortteja”* Afrikkaan (HS6). Kirjallinen kysymys samastettiin *”ekofasismiin”* (HS60). Lopulta Junnila erosi.

Helsingin Sanomien mukaan Purra puolestaan *”suolsi verkkoon rasistista ihmisvihaa”*. Purran paljastettiin kirjoittaneen *”rasistisia, väkivaltaan kannustavia kirjoituksia nimimerkillä ”riikka” Jussi Halla-ahon ylläpitämään Scripta-blogiin noin 15 vuotta sitten”*. (HS15.) Myös Junnilan tilalle elinkeinoministeriksi nousseen Wille Rydmanin kerrottiin käyttäneen viesteissään *”rasistista kieltä toistuvasti ja oma-aloitteisesti”* (HS29).

Edellä luetellut teot kuuluvat rasismia kuvaavaan teemaan. Junnilan normirikettä voidaan nimittää *äärioikeistolaisuudeksi*, jonka olen tulkinnut olevan rasismin ala-teema.

5.1.2 Vääränlainen viestintä

Vääränlainen viestintä -teema muodostuu laajasta kirjosta normirikkeitä. Osa niistä linkittyy rasismia kuvaavaan teemaan. Hyvin tämä näkyy *kaksoisviestinnän* kohdalla, joka tunnistetaan erityisesti äärioikeistolaiseksi viestintätavaksi. Esimerkki kaksoisviestinnästä oli Junnilan tunnustus, jonka mukaan hänen teoissaan oli kyse huumorista. Selitystä pidettiin äärioikeistolaisena viestintätapana. Kaksoisviestintänä pidettiin myös viestintätapaa, jossa perussuomalaiset *"esiintyvät maltillisesti valtamediassa, mutta jatkavat radikaalien kannattajiensa kiihottamista somessa"* (HS30).

Kaksoisviestinnän lisäksi perussuomalaiset *provosoivat*. Puheenjohtaja Purra provosoi ministerivalinnoillaan. Esimerkiksi Wille Rydmanin valinta elinkeinoministeriksi Junnilan seuraajaksi *"tulkittiin tölväisyksi Orpolle"* (HS11). Myös kansanedustaja Juha Mäenpään loukkaavan kielenkäytön tulkittiin olleen *"varmasti tahallinen provokaatio"* (HS8).

Poliitikkojen toiminta skandaalin aikana synnytti uusia normirikkeitä. Skandaalin yksi osatekijä oli kohu, jossa perussuomalaisten poliitikoiden katsottiin *maalittaneen* Iltalehden toimittajaa. Myös *perinteisen median sivuuttaminen* ja *uhrituminen* olivat normirikkeitä, jotka syntyivät perussuomalaisten reaktiosta skandaaliin. Helsingin Sanomat kuvaili, kuinka poliitikkoja *"näyttää leimaavan halu väistää ikäviä kysymyksiä"* (HS18) ja kuinka perussuomalaisissa kohua pidettiin *"pelkkänä median lietsomana ajojahtina"* (HS19).

Lisäksi aineistossa oli muita vähemmälle huomiolle jääneitä normirikkeitä. Eduskunnan puhemiehen Jussi Halla-ahon katsottiin asettuneen puoluepoliittisen kamppailun osapuoleksi skandaalissa, mitä ei pidetty puhemiehen statukselle sopivana käytöksenä. Normirike oli siis *puhemiehen tehtävään politisointi*. Mari Rantasta ja Ville Taviota syytettiin väestönvaihtoa koskevan *salaliittoteorian levittämisestä*. Lisäksi aineistossa pohdittiin, onko hallituksen talouspolitiikka linjassa eduskuntavaaleja edeltäneiden puheiden kanssa. Tämä normirike on nimetty *petetyiksi vaalilupauksiksi*.

5.2 Skandaalin persoonat

Tunnustetuista persoonista muodostuu kolme teemaa: poliitikot, tulkitsijat ja kansa. Teemat koostuvat useista eri yksilö- ja ryhmäpersoonista.

Koska kyseessä oli poliittinen skandaali, ei ole yllättävää, että poliitikoilla on suurin rooli aineistossa. Poliitikkojen toiminnan kuvaamisessa korostuu kaksi metaforaa: peli ja teatteri. Toisaalta politiikka on peliä, jossa toiminnan tavoitteena on maksimoida kannatus sekä edistää omia tavoitteitaan. Toimintatapana on

usein "näytelmä", jossa omaa mainetta varjellaan. Tällöin poliitikkojen todelliset motiivit saattavat olla piilossa.

Tulkitsijoiden roolina draamassa on tulkita tilannetta. Samalla tulkitsijat määrittelevät, miksi normirike on ongelma ja mitä ongelmalle pitäisi tehdä.

Kansan roolina on reagoida skandaalin tapahtumiin. Teemaa koskeva aineisto on ohut, mikä selittyyne aineiston rajauksella mielipiteellisiin juttutyyppeihin.

5.2.1 Poliitikot

Hallitus on draaman keskeinen toimija. Samalla se on toimintaympäristö, jossa sen jäsenet toimivat. Hallituksen oletetaan olevan yhtenäinen ryhmäpersoonana, jonka jäseniä sitoo joku tavoite. Orpon hallituksen kohdalla sitova tekijä on hallitusohjelma, joka on "*hallituksen liima*" (HS9). Hallitusta luonnehditaan usein "järkeilyksi". Samalla abstrakti "järki" redusoidaan taloudellisiksi tavoitteiksi:

"Alusta asti on ollut selvää, että Orpon hallitus on järkiliitto, jota ei pidä koossa yhteinen arvopohja vaan puolueiden intressit. Tärkein liima on ollut yhteinen käsitys Suomen talouden tarpeista." (HS19.)

Hallitusohjelma on siis normatiivinen entiteetti, joka sitoo hallituksen jäsenet ryhmäpersoonaksi. Perussuomalaisen normirikkeet asettavat yhtenäisyyden kuitenkin vaaraan. Käänteentekevää on Junnilan luottamusäänestys, jossa hallituskumppani Rkp ei tukenut Junnilaa. Äänestyksessä hallituksen "*rivit repesivät*" (HS1) ja siltä "*romahti uskottavuus*" (HS6).

Edellä esiteltiin Petherbridgen (2021) näkemys, jonka mukaan tunnustussuhteet rakentuvat juuri luottamuksen varaan. Voidaan ajatella, että eduskunnan luottamusäänestyksissä vahvistetaan tunnustussuhde. "*Pahin epäluottamuksen osoitus on, jos hallituspuolue äänestää eduskunnassa toista hallituspuoluetta vastaan*" (HS4). Keskeiseksi toiminnan tavoitteeksi muodostuikin yritys palauttaa luottamus hallituskumppaneiden välille. Tavoitteessa onnistuttiin, kun syyskuun luottamusäänestyksessä "*hallituksen rivit pysyivät suorina*" (HS68).

Perussuomalaiset tunnistetaan täysin muista puolueista poikkeavaksi: rasismin suhteen "*yhdellä puolella railoa ovat kaikki muut puolueet ja toisella puolella perussuomalaiset*" (HS65). Puolueessa on rasismin suhteen "*pitkät perinteet*" (HS34) ja se on "*puolueen nykylinjan ydintä*" (HS15). Skandaalin tapahtumiin haetaan perspektiiviä aiemmista skandaaleista. Esimerkiksi Purran toiminta samastetaan Jussi Halla-ahon aikaisempaan toimintaan. Halla-aho nähdään synekdokeena puolueessa ilmenevästä rasismin. Hän on puolueen "*rasistisen linjan kapellimestari*" (HS27), joka "*toi puolueeseen sen puheen ja politiikan, joka laukaisi keskustelun ministerien rasismista*" (HS62).

Junnilan normirikkeessä toiminnan tavoitteeksi tulkittiin kannatuksen tavoittelu. Samalla hänen katsotaan yrittäneen suojella "*salonkikelpoisia*" kasvojaan. Junnila oli

profiloitunut asiapoliitikkona, mutta samaan aikaan *"flirttailut uusnatsivoittauksilla"* (HS3). *"Kun pintaa raaputti, paljastui ministerin tuki äärioikeistolle"* (HS6). Tilanteeseen haetaan perspektiiviä aikaisemmista luottamusäänestyksistä. Niissä on ollut kyse siitä, miten ministeri on tehtävänsä hoitanut. Junnilan kohdalla taas kyse oli henkilökohdaisista ominaisuuksista: *"eduskunnassa äänestettiin siis siitä, onko Vilhelm Junnila ylipäättään sopiva ministeriksi"* (HS3). Junnilan soveltuvuus ministeriksi kyseenalaistettiin perustuslakiin vetoamalla. Honnethin (1995) tunnustuksen muodoista voitaisiin puhua kunnioituksesta, siis siitä, onko henkilö oikeudellisesti yhteiskunnan täysivaltainen jäsen. Lisäksi ongelmaksi koettiin elinkeinoministerin status. Elinkeinoministeri on Suomen elinkeinoelämän representaatio maailmalla: *"Elinkeinoministeri edustaa ulkomailla Suomen elinkeinoelämää, jonka piiristä on kuultu huolestuneita kannanottoja rasismien seurauksista"* (HS29).

Perussuomalaisten toiminnan tavoitteena on säilyttää kasvot. Esimerkiksi Junnilan eron jälkeen perussuomalaisten oli korostettava, että Junnila teki eropäätöksen itse: *"Toiseksi suurin hallituspuolue ei voi näyttää, että se olisi lopulta taipunut muiden hallituspuolueiden vaatimuksiin"* (HS7). Sama tavoite on puheenjohtaja Purralla. Skandaalin alussa Purra puolusti Junnilaa ja *"käytti korttinsa"*, kun hän uhkasi kaataa hallituksen (HS2). Purralla ei ollut *"mitään aikeita joustaa ainakaan sellaisissa asioista, joita perussuomalaisten äänestäjät voivat tulkita arvoliberalien arvojen myötäilyksi"* (HS4). Junnilan eron tulkittiinkin olevan *"kitkerä arvovaltatappio"* Purralle (HS7).

Pelin ja teatterin metaforat näkyvät monipuolisesti tavoissa ymmärtää perussuomalaisten toimintaa. Rasismi nähdään perussuomalaisten *"härnäyspelinä"* (HS35). Uhriutumisen on osa puolueen *"taktiikkaa"* (HS10). Kaksoisviestintä kuuluu perussuomalaisten *"mobilisointistrategiaan"* (HS40). Puolueella on *"paine pitää joukkonsa salonkikelpoisina, mutta toisaalta normalisoida aiemmin sopimattomana pidettyä puhetapoja"* (HS2). Toiminnan tavoitteena on kalastella ääniä. Samoin vaalilupaukset, joista on vaikeaa pitää kiinni, olivat *"taitavaa äänestäjien puhuttelua"* (HS66). Skandaalin keskellä puolue *"esiintyy nyt mielellään olevansa lähes vainon kohteena"*, ja toimintatavan tulkitaan olevan valtiovarainministeripuolueelle *"hyvä positio"* (HS9).

Hallitusta repivä skisma paikannettiin erityisesti Rkp:n ja perussuomalaisten välille. Myös Rkp:n toiminnan tavoitteena on maineen varjelu. Esimerkiksi Junnilan tapauksessa *"Rkp yritti luottamusäänestyksessä säilyttää kasvonsa liberaalina puolueena"* (HS2). Samalla Rkp etsii keinoa jatkaa hallituksessa, koska sillä on *"paljon saatavaa ja puolustettavaa keväällä sovitussa hallitusohjelmassa"* (HS50).

Kuten Turner (1988) on esittänyt, draamassa nähdään yleensä korjaavien toimenpiteiden vaihe. Tällaisiksi toimenpiteiksi voidaan tulkita hallituksen pelisääntökeskustelut ja erityisesti valtioneuvoston tiedonanto *"yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa"*. Hallituksen tilanteeseen haettiin perspektiiviä Sanna Marinin hallituksesta, jolla oli myös omat

kriisinsä ja joka joutui käymään pelisääntökeskusteluja. Pelisääntökeskustelut nähdään *"teatraalisena tapana"*, joilla voidaan viestittää ärtymystä mutta joiden jälkeen voidaan jatkaa yhdessä (HS9).

Tiedonannon kohdalla toiminnan tavoitteita tulkitaan kiinnostavasti:

"RKP rakentaa valmisteilla olevasta yhdenvertaisuustiedonannosta selitystä hallitusyhteistyön jatkamiseen. [- -] Rkp:n tarinassa tiedonannon sisältö on aivan ratkaiseva asia hallituksen jatkon kannalta. [- -] Rkp haluaa tiedonannosta keinon jättää rasismikeskustelu kunniallisesti taakse ja aloittaa hallitusohjelman toteuttaminen." (HS47.)

Perusteelliseen poliittiseen reformin sijaan tiedonannolla siis tähdättiin ennemminkin kasvojen säilyttämiseen, jotta hallitus voisi jatkaa yhdessä. Tiedonanto nähdään nimenomaan *"hallituksen tilanteen mahdollisena helpottajana"* (HS44), jolla yritetään *"hiljentää"* rasismikeskustelu (HS50). Lopulta tiedonanto *"onnistui päätarkoituksessaan: hallituksen kanssa pitämisessä"* (HS56). Sekä tiedonantoprosessissa että pelisääntökeskusteluissa todellinen motiivi on piilossa.

Sanna Marinin toiminnasta haetaan perspektiiviä perussuomalaisten viestintään. Toisaalta arvostetaan sitä, että Marin vastasi median kysymyksiin itseään koskeneen kohun aikana. Toisaalta Marinin katsotaan tuoneen politiikkaan toimintatavan, jossa perinteinen media voidaan sivuuttaa sosiaalisen median kanavissa. Perussuomalaiset ja laajemmin hallitus harjoittaa läpi skandaalin niukkaa tiedostuslinjaa. Samalla viestintä on keskitetty sosiaaliseen mediaan. Toiminnan tavoitteena on hiljentää skandaalin ympärillä käytävää keskustelua ja kontrolloida viestintätilannetta: *"Twitterissä poliitikot kertovat asioista omilla ehdoillaan, eivätkä toimittajat pääse haastamaan heitä"* (HS25).

Kokoomusta kuvataan *"pragmaattisena asioiden hoitajana"*, jolle *"asiat"* ovat tärkeitä kuin arvot (HS3). Toiminnan tavoitteena on hallitusohjelman toteuttaminen ja kannatuksen maksimointi. Hallitusratkaisun riskit olivat tiedossa etukäteen, mutta *"hintaa pidettiin kuitenkin odotettuihin voittoihin nähden kohtuullisena"* (HS19). Toisaalta moni kokoomuslainen joutuu pohtimaan, mikä *"on sopiva hinta unelmien sopeutustoimista"* (HS17). Sdp:n ottaminen hallitukseen saattaisi kuitenkin *"maksaa sievoisen määrän kannatusta"* kokoomukselle (HS17).

Pääministeri Orpo esitetään sovittelavana toimijana kahden riitapukarin, Rkp:n ja perussuomalaisten, välillä. Skandaalin lopputulos riippuu siitä, *"millaisen strategian Orpo onnistuu"* samaan aikaiseksi (HS22). Hallituspuolueiden neuvotteluiden siirtäminen skandaalin keskellä saattoi olla *"tietoinen taktiikka"* (HS26). Toiminnan tavoitteena on alusta asti pelastaa kokoomukselle suotuisa hallitusohjelma, jota *"voi pitää monilta osin kokoomuksen neuvotteluvoittona"* (HS17).

"Orpo teki taktisen valinnan. Hän pelasti kokoomuksen, perussuomalaisten, Rkp:n ja kristillisdemokraattien hallituksen. Päätöksellä on hinta, mutta sen kokoomus on valmis maksamaan päästäkseen toteuttamaan unelmiensa hallitusohjelmaa." (HS2.)

Orpon toimintaa skandaalin aikana ei arvosteta. Junnilan luottamusäänestyksen jälkeen *"Orpolta nähtiin kiusallista poliittista teatteria hallituksen koossa pitämiseksi"* (HS2). Aluksi Orpo *"kannatteli muutaman päivän ajan illuusiota siitä, että poliittisen lähihistorian näyttävoin hallituskriisi ratkeaisi puhumalla"* (HS6). Orpolla ei ollut kykyä ratkaista Junnila-kriisiä *"ajoissa ja uskottavasti"* (HS6) ja hän seurasi *"kohun vellomista voimattomana"* (HS7). Skandaalin alussa lausunnot olivat *"epävarmoja"* (HS11). Purra-paljastusten noustua julkisuuteen Orpo *"räpiköi rasismikohuissa kuin harakka tervassa"* (HS15) ja *"lentää silmät kiinni"* (HS19). Perussuomalaisten *"härnäyspelin"* edessä Orpo on *"kädetön"* (HS30).

Myös oppositio nähdään ryhmäpersoonana, joka toimii tietyissä asioissa yhteinäisesti. Oppositio puolueet pyrkivät horjuttamaan hallitusta ja käyvät *"hallituksen kimppuun"* (HS12). Pelin metafora näkyy hyvin tavoissa tunnistaa opposition toimintaa. Junnilan luottamusäänestyksessä oppositio puolueet *"pelasioivat taitavasti"*, kun ne *"iskivät kiilan"* perussuomalaisten ja Rkp:n väliin (HS2). Skandaalin lopun luottamusäänestyksessä oppositio jälleen *"löi kiilaa hallituksen murtumakohtaan"* (HS65). Oppositiossa hallituksen vastoinkäymisiä *"ei surra"* (HS19) ja Purra on opposition *"maalitaulu"* (HS48).

Jälleen todellinen motiivi on piilossa. Todellisuudessa opposition tavoitteena ei ole kaataa hallitusta. Oppositio haluaa, *"että hallitus on pystyssä ainakin vuoden ja uuden hallituksen suosio laskee, kun ihmiset näkevät, mitä laajat sosiaaliturvan leikkaukset tarkoittavat kansalaisten kukkaroissa"* (HS50). Sdp:n *"varsinaisena tavoitteena"* on pääministeripaikka, joten se *"odottaa vesi kielellä kannatuksen kasvua oppositiossa"* (HS59). Keskustan kohdalla tavoitteeksi tulkitaan paikoin sangen kyynisesti kosto:

"Keskusta sai hallituksessa neljä vuotta keppiä perussuomalaisilta, nyt puolue haluaa antaa takaisin kunnolla ja tarpeeksi pitkään. Keskustan toiveet voisi kaikesti ilmaista kirkkoisä Augustinuksen tunnettua rukousta mukaillen: 'Isä, anna tämän hallituksen kaatua - mutta älä aivan vielä.'" (HS45.)

Odotuksia vastaan toimiminen on mahdollisuus profiloitua. *"'Aikuisena huoneessa' esiintynyt keskusta otti rasismikeskustelun mielenkiintoisimman roolin"*, kun se syyskuun välikysymyskeskustelussa yritti *"nousta vastakkainasettelun yläpuolelle"* (HS64). Keskustalle olikin *"puheissaan tärkeää alleviivata jatkuvasti eroa vasemmisto-oppositioon"* (HS44). Toiminnan mielekkyyttä kuitenkin epäillään, koska sillä ei välttämättä saa lisää kannatusta.

Kristillisdemokraatit tulkittiin yhdeksi Junnilan kohtalon ratkaisijoista. Raja ylityi, koska juuri kristillisdemokraateille tärkeitä normeja rikottiin: *"Perussuomalaisissa ei ymmärretty, millaisia arvokysymyksiä suhtautuminen Israeliin ja aborttiin ovat kristillisdemokraateille."* (HS6.) Myös presidentti Sauli Niinistön tulkittiin olleen yksi Junnilan eroon vaikuttaneista poliitikoista. Niinistö vaikuttaa päivänpolitiikan yläpuolella olvalta auktoriteetilta, jolla on valta määritellä toiminnan tavoitteita. Tässä mielessä

Niinistön voisi sijoittaa myös tulkitsijoita kuvaavaan teemaan. Niinistö teki *"poikkeuksellisen ulostulon"* (HS7), jonka jälkeen *"Orpon oli saatava Junnila lähtemään"* (HS6). Purra-paljastuksen jälkeen presidentti toivoi hallituksen ottavan rasismiin *"selkeän nollatoleranssin linjan"*, jonka katsottiin *"normaalisti"* johtavan ministerin eroon (HS15). Niinistön mukaan hallituksen politiikan pitää nauttia *"läntistä arvostusta"* (HS6). Ulkomailta presidentti on esitellyt Suomen *"uskottavaa tarinaa"*, mutta hallitukselle tämä viesti ei ole mennyt perille (HS20).

Skandaaliin haetaan perspektiiviä myös entisten perussuomalaisten toimista. Timo Soini nähdään henkilönä, joka avasi oven rasismille *"vallanhimostaan"* (HS30). Tosin vielä hänen aikanaan todellisuutta pystyttiin peittelemään: *"Soini oli kuitenkin sen verran uskottava unohdetun kansan edustaja, että koko joukko rasisteja onnistui piilemään hänen selkänsä takana"* (HS32).

5.2.2 Tulkitsijat

Tulkitsijoiden tehtävänä on tarjota perspektiivejä skandaalin tapahtumiin. Samalla tulkitsijat määrittelevät, miksi normirike on ongelma ja mitä ongelmalle pitäisi tehdä.

Tulkitsijoiden avulla voidaan *"paljastaa totuus"*. Tutkijat muun muassa kertovat, että Junnilan omia tekoja koskeva tunnustus ei ollut uskottava ja että se oli *"perinteistä radikaalioikeistolaista viestintää"* (HS3). Perussuomalaisten retoriikassa on todellisuudessa kyse *"ekofasismista"* (HS60). Perussuomalaisten näkemys rasismista kyseenalaistetaan, koska se on ristiriidassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja hovioikeuden näkemysten kanssa. Näin tulkitsijoiden avulla tuodaan toinen perspektiivi perussuomalaisten tarjoaman näkökulman tilalle.

Elinkeinoelämä on hallituksen *"unilukkari"* (HS40), jonka näkemystä arvostetaan. Juuri elinkeinoelämän puheenvuorot tunnustetaan todisteeksi siitä, että hallituksen arvostelemiseen ei tarvita *"mala fidea, pahaa tahtoa"*, vaan ongelma on aito (HS19). Elinkeinoelämä kertoo, miksi rasismi on ongelma: *"Suomella ei ole varaa hukata yhdenkään ihmisen potentiaalia osallistua omalla panoksellaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen"* (HS41). Samalla sillä tunnustetaan olevan valtaa hallitukseen. Jo Junnilan tapauksessa *"Orpolle ei ole jäänyt epäselväksi elinkeinoelämän huoli siitä, mitä äärioikeistoon yhdistyvä elinkeinoministeri tarkoittaa kansainväliselle maineelle ja kaupasuhteille"* (HS6). Vaikka elinkeinoelämä tukee hallitusta, *"varsinkin vientiteollisuus joutuu punnitsemaan myös sitä, miten hallituksen ympärillä käyty rasismikeskustelu vaikuttaa Suomen maineeseen"* (HS34). Toiminnan tavoitteena on suojella Suomen mainetta ja taloutta.

Yksi toistuva tapa aineistossa tarkastella skandaalia on hakea perspektiiviä ulkomailta. Vääränlaiseen viestintään haetaan perspektiiviä usein Yhdysvalloista, jonka keskustelukulttuuri toimii varoittavana esimerkkinä Suomelle. Rasismiin puolestaan haetaan perspektiiviä esimerkiksi Ruotsista ja Saksasta. Perussuomalaiset

samastetaan Ruotsin ruotsidemokraatteihin ja Saksan AfD-puolueeseen, joita muut puolueet eivät ole päästäneet hallitukseen. Toiminnan tavoitteena on siis eristää ääri-oikeisto vallasta.

”Saksassa ja Ruotsissa taas on vankka kokemus poliitikkojen äärioikeistoyhteyksistä ja kyseenalaisten lausuntojen käsittelystä. Asiaan on suhtauduttu niissä eri tavalla kuin Suomessa. [- -] Junnila ei voisi olla ministeri kummassakaan verrokkimaassa, sillä perussuomalaisten hengenheimolaispuolueet eivät ole päässeet niissä hallitusvaltaan.” (HS1.)

Toisaalta ulkomaiden reaktiot kertovat ongelman vakavuudesta. Maailmalla *”hallituksen linja on herättänyt huolta”* (HS55). Perspektiiviä haetaan muun muassa pääministeri Sanna Marinin kaudesta:

”Pääministeri Sanna Marinin (sd) ainutlaatuinen globaali suosio vaihtui nopeasti otsikoiksi, joissa Petteri Orpon (kok) hallitusta kuvailtiin kauhukabinetiksi. Rasismikeskustelu ja Vilhelm Junnilan (ps) nopea ero elinkeinoministerin tehtävästä herättivät huomiota erityisesti Saksassa, jossa natsiviittauksille on todellinen nollatoleranssi.” (HS42.)

Lasken tähän teemaan myös nimettömät lähteet, vaikka joukossa voi olla myös poliitikkoja. Nimettömien lähteiden avulla aineistossa kurkistetaan *”kulisseihiin”* ja pyritään paljastamaan totuus julkikuvan alta. Tämä näkyi esimerkiksi Junnilan kohdalla, joka perussuomalaisten virallisen perustelun mukaan teki eropäätöksen itse: *”Muista hallituspuolueista epäillään, että todellisuudessa pääministeri Petteri Orpo (kok) viesti eron välttämättömyydestä Purralle ja tämä lopulta Junnilalle”* (HS7).

Esiin nostetaan myös esimerkkejä poliitikoiden, toimittajien ja tutkijoiden kokeamista verkkohäirinnästä ja maalittamisesta. *”Uhrit”* voisi olla myös oma teemansa, mutta lasken sen samaan teemaan tulkitsijoiden kanssa. Nähdäkseni uhrien avulla haetaan perspektiiviä, joka paljastaa, miksi tietynlainen viestintätapa on ongelma:

”Kun somessa uhkaillaan, maalitetaan ja rynnätään joukolla yhden nimetyn toimittajan, tutkijan, poliisin, poliitikon tai syyttäjän kimppuun, sillä on vaikutusta. Ei se ehkä vaienna, mutta saa se varpailleen. Moni miettii kahdesti ennen kuin juoksee suoraan tuleen.” (HS10.)

5.2.3 Kansa

Kuten todettua, kansaa kuvaava aineisto on ohut. Teema koostuu kannatusmittauksista, sosiaalisen median käyttäjistä ja mielenosoittajista. Esimerkiksi mielenosoituksesta kerrottiin vain yhdessä aineiston jutussa. Kansan roolina skandaalissa on reagoida tapahtumiin eri tavoin.

Kannatusmittaukset ovat metonymia eli reduktio kansan tunnoista. Mittaukset tuovat vuoron perään joko hyviä tai huonoja uutisia poliitikoille. Kannatusmittaukset todistavat, että hallituksen *”kuherruskuukausi”* muuttui *”painajaiseksi”* (HS33). Yksi kannatusmittaus tuo kokoomukselle *”uskonvahvistusta”* (HS22), toinen huonoja uutisia. Hallitusratkaisu on osoittautumassa Rkp:n kannatukselle *”riskiksi”* (HS46),

toisaalta *"riittävän suuri osa puoltaa hallituksessa jatkamista"* (HS56). Samalla Sdp on noussut kärkipaikalle ilman omaa ansiotaan ja *"tekemättä oikeastaan mitään"* (HS33; HS39; HS59).

Myös sosiaalinen media ja mielenosoitukset kertovat kansan reaktioista skandaaliin. Esimerkiksi sosiaalisen median keskustelut kuvaavat ihmisten mielialoja:

"VIESTIPALVELU Twitterissä listataan viisi sanaa, joista Suomessa juuri sillä hetkellä puhutaan. Viime keskiviikkona 'Orpon', 'Purran' ja muiden trendaavien sanojen joukossa oli yksi hätkähdyttävä. Se oli 'hävettää'." (HS21.)

Antirasistinen mielenosoitus antoi *"vauhtia"* hallituksen tiedonannon valmistelulle, mutta reaktio oli liioiteltu, kun *"kiihottajat tahrasivat"* mielenosoituksen (HS63.) Tekstissä näkyy konsensushakuisuus, jota analysoidaan tarkemmin jäljempänä normatiivisten entiteettien yhteydessä.

5.3 Skandaalin normatiiviset entiteetit

Normatiivisia entiteettejä kuvaavat teemat on muodostettu suhteessa normirikkeisiin. Ensimmäinen teema koostuu asioista, joilla normirikkeiden tuomittavuus perusteltiin. Perusteluita olivat maine, demokratia, konsensus, hallitusasema, varsinainen työ, oikeus ja perinne.

Ongelman ratkaisut -teema kuvaa toimia, joita ehdotettiin normirikkeiden aiheuttaman konfliktin ratkaisemiseksi. Ensinnäkin vääränlaiset toimijat pitää rajata vallan ulkopuolelle. Poliitiikan pitäisi perustua oikeanlaisiin motiiveihin, jolloin perussuomalaisen täytyy muuttua. Lisäksi muutos tulee todistaa konkreettisilla toiminnoilla.

5.3.1 Normirikkeiden tuomitseminen

Rasismi tunnustetaan mainehaitaksi, joka puolestaan redusoidaan kahden tason seurauksiksi: Puolueiden tasolla mainehaitta materialisoituu kannatuksen laskuna. Valtakunnan tasolla mainehaitalla on Suomen taloudelle ikäviä vaikutuksia. Voidaan ajatella, että metonymialla toimittajat pystyvät perustelemaan rasismin tuomittavuuden konkreettisilla seurauksilla. Kuten Burke (1962, 506–507) esittää, metonymia on esimerkiksi tieteessä perusajattelutapa, jolla abstrakteista asioista saadaan mitattavia.

Maineella perustellaan puolueiden toiminnan tavoitteita skandaalin keskellä. Erityisesti kokoomus ja Rkp yrittävät säilyttää kasvonsa.

"Vaikka Orpon hallitus onnistuisi pysymään pystyssä, sen ylle jää leijumaan homemökkinäinen rasismin haju, joka uhkaa tarttua kaikkiin hallituspuolueisiin. Hallituskoalition liberaaleja tämä näkyminen on alkanut ilmiselvästi jo hirvittää." (HS19.)

Skandaali *"havahdutti"* Orpon ymmärtämään, *"millaisen varjon rasismi oli heittä-mässä koko hänen pääministerikautensa ylle"* (HS55). Tiedonanto on kokoomukselle tärkeä, koska se *"tarvitsee sekä kotimaiseen että ulkomaiseen käyttöön lisätodisteita, ettei sen johtama hallitus ole rasistinen"* (HS50). Orpon arvellaan esimerkiksi puoltavan Alexander Stubbia kokoomuksen presidenttiehdokkaaksi, jotta kokoomus voisi viestiä ää-nestäjille, ettei se ole *"täysin persuuntumassa"* (HS37). Edellä kuvattiin, kuinka Rkp rakensi tiedonannosta selitystä hallituksessa pysymiseen. Tiedonannon *"turvin Rkp saattaa voida säilyttää kasvonsa"* (HS50). Puolueen pelkona oli, että *"pienetkin liikkeet kannatuksessa voivat viedä Rkp:lta puolueen ainoan paikan EU-parlamentissa"* (HS46).

Laajemmin rasismin katsotaan aiheuttavan haittaa Suomen maineelle, mikä puolestaan haittaa Suomen taloudellista etua. Hallitus on siis synekdokee eli representaatio Suomesta maailmalla. Jutuissa pohditaan, millaisen viestin hallitus lähettää maailmalle ja onko Suomen *"tarinan uskottavuus"* murenemassa (HS20).

"Suomen maakuva ei haluta vaarantaa Nato-jäsenyyden tuoman myönteisen huomion jälkeen. Vielä vakavampi asia on Suomen tarvitsemille ulkomaisille työntekijöille lähtevä hyinen viesti." (HS19.)

Junnilan tapauksen kerrotaan aiheuttaneen Afrikassa *"syöää pöyristystä Tiktokia myöten"* (HS20). Hallituksen kerrotaan elättelevän populistista maahanmuuttovastaisuutta, vaikka *"Suomen pitäisi levittää punainen matto niiden eteen, jotka tulevat tänne ulkomailta töihin ja opiskelemaan"* (HS53.). Sen sijaan *"Orpon hallituksen täytyy osoittaa, ettei sen maahanmuuttopolitiikka perustu rasismiin eikä rasismin anneta estää Suomea saamasta muualta työvoimaa ja investointeja"* (HS40).

Kuten puolueet yrittivät pitää kiinni maineestaan, myös huolta Suomen tilanteesta toppuuteltiin. Skandaalin lopussa *"Orpo joutui vieläkin viestimään maailmalle, ettei Suomessa ole rasistista hallitusta"* (HS58). Mainehaitta korostuu toimittajien kannanottojen lisäksi laajasti eri toimijoiden puheenvuoroissa skandaalin eri vaiheissa. Junnilalle epäluottamusta esittäneen vihreiden Hanna Holopaisen mukaan *"yritysten vienninedistäminen ei voi olla"* Junnilan harteilla (HS4). Presidentti Niinistön mukaan hallituksen politiikan pitää nauttia *"läntistä arvostusta"* (HS6). Erotessaan Junnila perusteli, että *"hallituksen jatkon ja Suomen maineen perusteella"* hänen on mahdotonta jatkaa ministerinä (HS12.). Kuten edellä kuvattiin, elinkeinoelämän huolta Suomen maineesta nostettiin esiin läpi kesän.

Aineistossa kyllä tunnistetaan, kuinka elinkeinoelämän esittämät taloudelliset perustelut eivät ole *"yleisinhimillisiä tai poliittisia"* (HS41) ja kuinka olennaisinta normirikkeissä on *"asian ihmisyyteen liittyvä puoli"* (HS15). Retoriikan tehon kannalta yksittäisiä taitavia puhetekoja tärkeämpiä ovat kuitenkin toistuvat identifikaatiot (Burke, 1962, 550), ja mainehaitan näkökulma on hyvin toisteinen. "Maine" vaikuttaa "terministiseltä ilmaisulta". Se on siis jotain sellaista, jota vaikkapa puolueet itsestään selvästi tavoittelevat. Kuitenkin laajemmassa mielessä se kytketään taloudellisiin

motiiveihin. Tämä tukee Burken (1962, 91–117) näkemystä, jonka mukaan raha on jumala-termi. Tällöin ”synti”, tässä tapauksessa rasismi, voidaan redusoida taloudelliseksi suhteiksi. Jumala-termien retorinen teho perustuu siihen, että niihin vetoamalla kiista voidaan voittaa (Sakaranaho, 2021, 98).

Toinen jumala-termi aineistossa vaikuttaa olevan demokratia, joka on itsestään selvästi puolustettava asia. Junnilan vallitseminen ministeriksi oli ”*liberaalin demokratian arvojen ja normien tietoista heikentämistä*” (HS6). Rasismi johtaa jakolinjoihin, mikä edistää ”*demokratian hajoamista*” (HS40).

Myös vääränlainen viestintä on ongelma demokratian kannalta. Keskusteluilmapiiirillä ”*on vakavia seurauksia poliittiselle osallistumiselle*” (HS14). Perinteisen median sivuuttaminen on ongelma, koska ”*Twitter ei tavoita koko Suomea*”, mikä on puolestaan demokratian läpinäkyvyydelle ”*turmioksi*” (HS25). Toimittajat puolustavat asemaansa demokratian kulmakivenä:

”Pääsy eli mahdollisuus päästä kysymään kysymyksiä poliitikoilta suoraan on uutismedian yhteiskunnallisen tehtävän ydintä. Se, että poliitikot myös vastaavat kysymyksiin, on osa demokraattista läpinäkyvyyttä.” (HS18.)

Toimittajat siis samastavat journalismin demokratiaan. Tällöin perussuomalaisen viestintätapa rapauttaa demokratian lisäksi median toimintaedellytyksiä.

”Ongelma tässä taktiikassa on se, mikä Yhdysvalloissa on jo nähty. Valitessaan median viholliseksi poliittinen liike päätyy haastamaan myös vallitsevan yhteisen käsityksen todellisuudesta, joka muotoutuu pitkälti juuri median kautta. Jos median väitetään vääristelevän tietoja omasta puolueesta, miten siihen voisi luottaa missään muussakaan asiassa? Näin astutaan polulle, joka vie yhä kauemmas yhdessä jaetusta todellisuudesta ja suomalaisesta luottamuksen yhteiskunnasta.” (HS38).

Sitaatissa näkyy konsensushakuisuus. Poliitikoilla ja yhteiskunnassa laajemmin pitäisi vallita yhteinen todellisuuskuva. Skandaalia pidetään juuri sen takia erikoisena, että sen syyn ajatellaan olevan jaetun arvomaailman vastaista.

”On selvää, että jos ministeri päätyy erikseen tuomitsemaan holokaustin vain hetki hallituksen muodostamisen jälkeen, on hallituksen alku eriskummallinen. Vuosikymmenten konsensus miljoonien juutalaisten kansanmurhan ympärillä on ollut lievästi sanottuna tuomitseva.” (HS13.)

Arendtin (2021, 67) mukaan politiikka ei ole mahdollista, jos toimijat eivät erimielisyyksistään huolimatta tunnista olevansa tekemisessä saman kohteen kanssa. Edellä kerrottiin, kuinka tiedonannon tulkittiin onnistuneen tavoitteessaan eli hallituksen kasassa pitämisessä. Tiedonanto ei kuitenkaan korjannut syvempää ongelmaa, konsensuksen puutetta: ”*Hallitus pysynee pystyssä, mutta se johtuu aivan muista asioista kuin yhteisestä linjasta rasismiin*” (HS65). Perelmanin (1982, 27) mukaan arvot saavuttavat laajan hyväksynnän yleensä vain abstrakteina ja sisällöltään täsmentymättöminä. Skandaalin ratkaisu oli oiva esimerkki siitä, kuinka politiikassa voidaan löytää

yhteisiä jaettuja arvoja, kuten rasismien tuomittavuus, vaikka yksimielisyyttä ei olisi-kaan siitä, mitä rasismi käytännössä on.

Konsensushakuisuuteen kuuluu myös kaikenlaisen "ääriajattelun" tuomitseminen. Yhteiskunnallisia jakolinjoja pitäisi välttää. Tämä näkyi esimerkiksi mielenosoitusta käsitelleessä pääkirjoituksessa:

"Anarkistien ja kommunistien toimia on syystä arvosteltu. Jos tavoitteena oli muistuttaa, että väkivaltaa ja diktatuureja ihailevia ääriryhmiä löytyy myös vasemmalta, se onnistui." (HS63.)

Edellä todettiin, kuinka hallitus on draaman keskeinen toimintaympäristö. Ongelmana pidettiin usein normirikkeen tehneiden ministeristatusta. Hallitusasemassa pitää olla "salonkikelpoinen": "*Oppositiossa räksytys on tuonut kannatusta, mutta hallituksessa on kyettävä kompromisseihin ja käytöstapoihin*" (HS10). Perussuomalaisten pitäisi lopettaa "*rasistinen retostelu*", koska "*ison puolueen pitää pystyä parempaan*" (HS34). Jälleen näemme, kuinka hallituksen ajatellaan olevan synekdokee suomalaisista:

"Niin kauan kuin perussuomalaiset oli vain yksi oppositiopuolueista, puolueen edustajien sanomiset eivät aiheuttaneet suomalaisille kollektiivista häpeää. Ne olivat niiden toisten mielipiteitä, eivät meidän. Tyhmiä puheita voitiin moittia, jopa vihata, mutta niitä ei tarvinnut hävetä. Se muuttui, kun perussuomalaisista tuli hallituspuolue." (HS21.)

Ongelma rajattiin siis hallitusinstituutioon. Normirikkeet ovat ongelma hallituksen "*toimintakyölylle*" (HS15). Skandaalin ratkaisemista pidettiinkin vastakkaisena hallituksen varsinaiselle työlle. Skandaalia kuvataan "*ylimääräisenä taakkana*". Kun rasismikeskustelu "*on saatu alta*", eduskunta pääsee käsittelemään talouskysymyksiä (HS66).

"Keskiviikkona syntyi sopu siitä, että Rkp:kin on hallituksen rasismitiedonannon takana. Nyt onkin sitten kiire alkaa töihin. Käsillä on vaikeita päätöksiä niin valtion budjetista kuin EU-rahoituksestakin." (HS58.)

Rasismi on myös oikeudellinen ongelma. Rasismien tuomittavuus ei ole "*mielipidekysymys*", koska se on kielletty perustuslaissa (HS24). Edellä kerrottiin, kuinka Junnilan kelpoisuus ministeriksi kyseenalaistettiin perustuslakiin vetoamalla. Rasismien määrittelyssä oikeuslaitosta pitäisi kuunnella, mutta perussuomalaisten katsotaan asettaneen "*oman näkemyksensä jopa lain yläpuolelle*" (HS54). Rasismia pidetään ihmisoikeusloukkauksena. Kiinnostavasti myös se redusoidaan talouteen: "*Rasismi on ihmisoikeusloukkaus, joka johtaa myös vaurauden epätasaiseen jakautumiseen ja resurssien hukkaamiseen*" (HS40).

Toimittajat vetoavat perinteeseen arvioidessaan perussuomalaisten toimintaa. Halla-ahon toimet eduskunnan puhemiehenä kyseenalaistetaan, koska "*puhemiehen on perinteisesti ajateltu olevan laajasti arvostettu kansanedustaja, joka edustaa parlamentti-instituutiota ja pysyttelee siksi puoluepolitiikan yläpuolella*" (HS23). Perinne tarjoaa

perspektiivin ja oikeutuksen hallitusratkaisulle ja ministerivalinoille. Perinteeseen vetoamalla Helsingin Sanomat tunnusti perussuomalaisten oikeuden hallituspaikkaan:

"Äänestäjät halusivat muutosta, ja vaaleissa kokoomus ja perussuomalaiset saivat eniten ääniä. Suomalaisen perinteen valossa niiden pitikin yrittää hallituksen muodostamista." (HS9.)

Purra kuitenkin käytti *"hyöäkseen sitä perinnettä, että kukin puolue valitsee ministerinsä itse"* (HS9). Myös perussuomalaisten viestintätapa on perinteen vastaista, sillä aiemmin hallituspuolueissa on ymmärretty, *"että politiikan kärkipaikoilta ei voi lähteä hyökkäämään yksittäistä ihmistä vastaan"* (HS10). Voidaan tulkita, että perinnettä puolustaessaan toimittajat pyrkivät suojelemaan vallitsevaa moraalijärjestystä.

5.3.2 Ongelman ratkaisut

Persoonien tunnustamisen yhteydessä huomattiin, kuinka pääministeri Orpon toimintaa ei arvostettu. Orpon olisi pitänyt näyttää *"poliittista johtajuutta"* (HS33). Junnilan luottamusäänestys tulkittiin arvovaltatappioiksi Orpolle, koska *"pääministerin tehtävä on estää tällaiset tapahtumat"* (HS4). Orpon olisi pitänyt saada Junnila eromaan ennen *"hallituksen rivien hajoamista"* (HS7).

Koska perussuomalaisten normirikkeet ovat ongelma hallituksen yhtenäisyyden ja varsinaisen työn kannalta, ongelmaan pitää puuttua. Poliitikkojen pitää rajata vääränlaiset toimijat vallan ulkopuolelle. Junnilan kohdalla katsottiin, että hänen oli *"pakko erota"* (HS6). Kiinnostavasti puheenjohtaja Purralle suodaan mahdollisuus määrittellä rajoja:

"Raja on vedettävä perussuomalaisten sisällä rasistien ja ei-rasistien väliin. Tässä puolueen puheenjohtaja on avainasemassa." (HS24.)

Vaatus rajojen vetämisestä ei koske vain poliitikkoja, vaan *"kunkin kansalaisen vastuulla on näyttää rajat ja pitää rajoista kiinni"* (HS14). Junnilan tapaus haastoi *"niin toimittajat kuin muunkin yhteiskunnan miettimään, missä menee raja ja millaisia arvoja Suomessa suvaitaan"* (HS10).

Politiikan pitäisi perustua oikeanlaisiin motiiveihin. Tiukkaa maahanmuuttopolitiikka itsessään ei pidetä rasismina, mutta paljastukset herättivät *"epäilyksen, että hallituksen maahanmuuttopolitiikka perustuu puistattaviin näkemyksiin vähemmistöistä"* (HS24). Perussuomalaisilta vaaditaankin muutosta ja *"todellista halua parannukseen"* (HS19).

"Hallitus ajautui kesällä kriisiin perussuomalaisten ministerien aiempien rasististen kirjoitusten vuoksi. Sen takia kriisin ratkaisun avaimet ovat olleet perussuomalaisilla, jotka eivät ole kuitenkaan halunneet tarjota sellaisia selvennyksiä tai anteeksipyyntöjä kuin heiltä olisi toivottu. Sen sijaan julkista keskustelua on pidetty hyökkäyksenä puoluetta vastaan." (HS68.)

Muutos pitää todistaa. Pelkkä symbolinen irtisanoutuminen rasismista ei siis riitä, vaan hallituksen *”tulisi lyödä pöytään konkreettisia toimia, joilla se todistaa aidon sitoutumisensa rasismiin vastustamiseen”* (HS23). Abstrakti normi pitää siis redusoida konkreettisiksi toimiksi.

”Se ei tarkoita, että esimerkiksi perussuomalaiset muuttuisi hetkessä täysin toisenlaiseksi puolueeksi, mutta johonkin tämän keskustelun pitää puolueessa vaikuttaa. Jos ministerit ja eduskuntaryhmä ovat todella sitoutuneet työhön rasismia vastaan, sen on pakko näkyä myös sanoissa ja teoissa.” (HS55.)

5.4 Omien tekojen tunnustaminen skandaalissa

Omia tekoja koskevat tunnustukset jakautuvat kahteen teemaan: poliitikkojen tunnustuksiin ja toimittajien tunnustuksiin. Poliitikkojen ja toimittajien tunnustukset luovat tilanteesta keskenään ristiriitaista kuvaa. Syytettynä olleet poliitikot väittivät, että heidän teoissaan oli kyse lievemmistä normirikkeistä kuin mitä syytöksissä annettiin ymmärtää. Toimittajat taas syyttivät itseään ja omaa ammattikuntaa siitä, ettei ongelman vakavuutta ymmärretty aikaisemmin.

5.4.1 Poliitikkojen tunnustukset

Junnila tuomitsi holokaustin, antisemitismin ja kaikenlaisen ääriajattelun. Lisäksi tapauksesta oli otettava *”opiksi”* (HS4). Junnila ei siis tunnustanut kannattaneensa niitä asioita, joista häntä syytettiin. Tunnustuksessaan Junnila tarjosi vaihtoehdoisen tulkinnan tekojensa motiiville:

”Olen vuosien varrella laskenut leikkiä tavalla, joka nyt jälkikäteen ajateltuna tuntuu typerältä ja lapselliselta. Olen toiminut väärin, ja pahoittelen toimintaani.” (HS4.)

Junnila siis pahoitteli tekojaan, mutta samalla samasti toimintansa äärioikeistolaisuuden sijasta huumoriin. Myös Purra pahoitteli kirjoituksiaan. Lisäksi hän kertoi, ettei ole koskaan hyväksynyt väkivaltaa. Junnilaan tapaan Purra esitti erilaisen selityksen kirjoitustensa motiiville: kirjoitukset olivat *”vain vihaista tekstiä, ei mitään muuta”* (HS15).

Molemmat siis tunnistivat tekonsa sellaisiksi, joita pitää pahoitella. Kuten Derrida (2002, 108–109) esittää, yksi omien tekojen tunnustamisen funktio on anteeksi-pyyttäminen. Samalla tarjotun näkökulman (äärioikeistolaisuus, rasismi) tilalle tarjottiin toinen selitys harkittavaksi. Tulkitseen poliitikkojen tunnustukset ironisiksi. Tällöin mikään yksittäinen näkökulma ei saa hallitsevaa asemaa (Burke, 1962, 512). Junnila ja Purra ovat samaan aikaan sekä syyllisiä että syyttömiä. Whiten (1973, 37) mukaan dialektinen ironia vaatii kielenkäytön *”ongelmallisuuden”* ymmärtämistä:

jokainen todellisuutta koskeva luonnehdinta on potentiaalisesti kiistanalainen. Skandaalissa ironia näyttäytyy keinona tasapainoilla ristiriitaisten tavoitteiden välillä.

Tunnustustapahtumat kerrostuivat skandaalin aikana, jolloin tilanteen tulkinta monimutkaistuu. Junnila puolustautui ennen eroaan, ja Purra kieltäytyi pahoittelemasta vuonna 2019 kirjoitettua blogikirjoitustaan, jossa hän vertasi kasvot peittäviä huntuja käyttäviä naisia mustiin säkkeihin. Purra samasti itsensä ja perussuomalaiset muihin, yhtä lailla ”syntisiin” ihmisiin: *”Jos joku teistä on niin synnitön ja kunnollinen, heittäköön päällemme tänne sen ensimmäisen kiven”* (HS36). Purran mukaan skandaalissa *”synnitettiin mediaan nojaava joukkohysteria, joka perustui lastenohjelmista tuttuun maailmankuvaan”* (HS38).

Tilanne monimutkaistuu entisestään, kun perussuomalaisia tarkastellaan ryhmäpersoonana. Rydman ei pahoitellut viestejään lainkaan. Lisäksi puolueen muut poliitikot esittivät tilannetta vähätteleviä kommentteja. Esimerkiksi perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jani Mäkelän mukaan skandaalin aikana ratkaistiin ongelmaa, *”jota meillä ei varsinaisesti ole”* (HS54). Jussi Halla-aho kuvaili julkisen keskustelun muistuttavan *”psykoosia”* (HS17).

Perussuomalaisten reaktio oli siis läpeensä ironinen. Virheitä tunnustettiin, mutta samaan aikaan ongelmaa vähäteltiin. Kuten analyysissä on tullut esille, perussuomalaisten uhriutumista arvosteltiin eikä puolueen katsottu osoittaneen aitoa katumusta. Syytösten edessä Purra pystyi kuitenkin vetoamaan siihen, että *”olen esittänyt anteeksipyyntöni, ja me olemme kaikki irtisanoutuneet rasismista”* (HS65).

Vastahankaan asettumisen lisäksi kiinnostavaa on toimintaympäristö. Sekä Junnila että Purra tunnustivat ensin sosiaalisessa mediassa. Voidaan tulkita, että keskitäessään viestinnän sosiaaliseen mediaan toiminnan tavoitteena on hallita viestintätilannetta, mitä pidettiin yhtenä normirikkeenä. Samalla puolueen puheenvuoroissa media asemoitiin poliittisen kamppailun osapuoleksi. Tällöin puolue kieltäytyi tunnustamasta perinteisen median statusta riippumattomana toimijana ja foorumina, jossa julkista keskustelua pitäisi käydä. Tunnustuksen kieltäminen toiselta voikin olla tapa suojata itseään (Hirvonen 2020a, 16).

Foucault’n (1998, 49–50) mukaan tunnustusrituaaliin liittyy valtasuhde, jossa tunnustusta arvioidaan. Helsingin Sanomat kyseenalaisti tunnustusten vilpittömyyden. Junnilan selityksiä ei pidetty uskottavana. Toisaalta nostettiin esille, kuinka vielä helmikuussa 2023 Purra puolusti Scripta-kirjoituksiaan *”uhmakkaasti”* (HS15). Junnilan toiminnan arvioitiin olevan sellaista, että se ei anteeksipyyntöllä unohdu. Voidaan ajatella, että Junnila oli draaman syntipukki: henkilö, joka on toiminut lain tai moraalin vastaisesti ja joka täytyy etäännyttää. Junnilan oli *”pakko erota”* (HS6). Persoonien tunnustamisen yhteydessä huomattiin, kuinka erityisesti presidentillä tulkittiin olevan valtaa ratkaista syyllisten kohtalo.

5.4.2 Toimittajien tunnustukset

Tunnustusrituaalissa on ”ainakin ajatellusti” läsnä toinen osapuoli (Foucault, 1998, 49). On kiinnostavaa pohtia, kenelle toimittajat tunnustavat ja ketkä arvioivat toimittajien tunnustuksia. Yleensä jutuissa ei kerrota selkeää toista, mutta luonnollisesti tekstit on suunnattu lehden lukijoille. Yksi tunnustus tehdään vastauksena kritiikkiin, jossa ”*mediaa on arvosteltu siitä, ettei se ollut aiemmin kertonut Riikka Purran (ps) ja Vilhelm Junnilan (ps) taustoista*” (HS24). Toisessa toimittaja kertoo, kuinka soitti ”*useita taustapuheluita toimittajien, tutkijoiden ja poliitikkojen kanssa*”, joiden mukaan toimittajat ovat epäonnistuneet perussuomalaisten käsittelyssä aiemmin (HS10). Toimittajien tunnustuksissa näkyykin Derridan (2002, 108–109) mainitsevat itsensä syyttely ja puolustaminen.

Itseä ja omaa ammattikuntaa syytetään, koska ongelman vakavuutta ei ole tunnustettu aiemmin. Näin skandaalin uutisointi pystytään oikeuttamaan. Skandaalin uutisointia voidaan pitää metonymia, jossa omasta toiminnasta johtuva ”häpeä” materialisoituu ongelmaan tarttumisenä. Tämä linkittyy edellä kuvattuun normatiiviseen entiteettiin, jonka mukaan vääränlaiset toimijat on rajattava vallan ulkopuolelle.

”Entä minä itse? Olisiko minun pitänyt kirjoittaa rasismista enemmän ja tiukemmin? Sorruinko toisaalta-toisaalta-viisasteluun, kun olisi pitänyt vain parahtaa: ’Jo riittää!’? Katsoinko muualle, olinko laiska? Enkä tarkoita, että kaikki perussuomalaiset olisivat rasisteja. Saati kaikki perussuomalaisia äänestävät. Mutta rasistit ovat rasisteja. Ja se olisi pitänyt sanoa selvemmin, ilman mitään kiertoilmauksia. Se hävettää.” (HS21.)

Toimittajien tunnustuksissa tarkasteltavaksi tuodaan toinen tapa tulkita perussuomalaisia ”salonkikelpoisen” kuvan rinnalle. Juuri tähän vaihtoehtoiseen tarkastelutapaan toimittajat ovat skandaalissa havahtuneet.

”Olisiko pitänyt havahtua aiemmin? Olemmeko me toimittajat epäonnistuneet äärioikeistolaisuudesta raportoinnissa? [- -] Jos perussuomalaisia katsoo politiikan salien näkökulmasta, se asettuu yhdeksi puolueeksi muiden joukossa, mitä se tietysti onkin. Jos heitä katsoo somesilmin, kuva muuttuu.” (HS10.)

Sosiaalinen media on siis toimintaympäristö, jossa toimittajat eivät ole osanneet toimia: ”*toimituksissa on katsottu liikaa politiikan saleihin ja liian vähän Twitteriin, Instagramiin ja Tiktokiin, jotka myös ovat olennaisia politiikan pelipaikkoja*” (HS10). Ongelmana pidettiin myös sitä, että poliitikkojen toimet tulivat julkisuuteen kansalaisten sosiaalisen median päivityksistä, eli tiedot eivät perustuneet toimittajien kaivuutyöhön. Toisaalta vääränlainen viestintä, josta perussuomalaisia syytettiin, tapahtuu pitkälti juuri sosiaalisessa mediassa. Toisessa tunnustuksessa toimittajia syytetäänkin siitä, että journalismi on mahdollistanut viestintätavan: ”*puheenaiheita on liiankin helposti nostettu Twitterin rasahduksista*” (HS25). Tietenkin toimittajat voivat olla eri mieltä asiasta, mutta lukijan kannalta kuva on ironinen: samaan aikaan toimittajat poimivat sosiaalisesta mediasta juttuaiheita liian herkästi ja liian vähän. Esimerkit kuvaavat sitä, kuinka

tunnustaminen on retorista: itsensä syyttely, joka toimii osana argumentaatiota, voi olla eri konteksteissa keskenään ristiriitaista.

Kuten poliitikkojen tunnustuksissa, myös toimittajien tunnustuksissa puolustaudutaan. Tunnustuksissa kerrotaan esimerkiksi, kuinka perussuomalaisten ajatuksista on kerrottu lukijoille aiemmin ja että poliitikkojen kaikkien taustojen selvittämiseen toimittajien aika ei riitä. Toisaalta toimittajat ovat pyrkineet vaalimaan *"mielikuvaa omasta tasapuolisuudestaan"* (HS38). Häpeä ei koske pelkästään toimittajia, vaan kirjoittaja samastaa itsensä "meihin": *"rasismi on meidän yhteinen häpeämme"* (HS21). Vastuuta pyritään sysäämään poliitikoille, jotka eivät ole puuttuneet perussuomalaisten puheisiin. Skandaalia selittää se, että *"ministerien taustat kiinnostavat luonnollisesti enemmän kuin rivikansanedustajien"* (HS38). Jälleen ongelmaa perustellaan nimenomaan hallitusinstituutiolla. Myös perussuomalaisten viestintätavan aiheuttama pelko selittää toimittajien toimintaa:

"Pelkäävätkö toimittajat nettiraivoa ja somen lokakampanjoita? Tätä ei ole tapana sanoa ääneen, mutta kyllä monet meistä pelkäävät. Miten ihmeessä emme muka pelkäisi? Ihminen on lauman lämpöä kaipaava eläin, ei se tarve ammatinvalinnassa mihinkään katoa." (HS10.)

6 POHDINTA

Tutkielmassa selvitettiin, mitä ja miten mediassa tunnustettiin kesän 2023 poliittisen skandaalin aikana. Tutkimusaineistona oli Helsingin Sanomien mielipiteelliset verkkoartikkelit. Tutkimustulokset jaettiin neljään osioon.

Skandaalin ytimessä oli kaksi normirikettä, rasismi ja vääränlainen viestintä. Voidaan ajatella, että nämä olivat tekoja, joiden normatiivinen oikeutus kiistettiin, tai toisinpäin ajateltuna niiden tuomittavuus tunnustettiin. Skandaalin tunnustussuhteita tutkittiin suhteessa näihin normirikkeisiin: miten persoonat ratkaisivat normirikkeiden aiheuttamaa konfliktia skandaalissa, miten normirikkeiden tuomittavuus perusteltiin, millaisia ratkaisuja normirikkeiden aiheuttamaan konfliktiin esitettiin sekä millaisia tekoja skandaalissa tunnustettiin?

Tunnustetut persoonat jakautuivat kolmeen teemaan. Poliitikoita kuvattiin pelin ja teatterin metaforien kautta. Tällöin politiikka typistyi peliksi, jossa suojeltiin omaa julkikuvaa ja omia tavoitteita. Tulkitsijat toivat perspektiiviä skandaalin tapahtumiin. Kansan, jota kuvaavaa aineistoa oli varsin niukasti, roolina oli reagoida tapahtumiin.

Normirikkeiden tuomittavuutta perusteltiin vetoamalla maineeseen, demokratiaan, konsensukseen, hallitusstatukseen, poliitikkojen varsinaiseen työhön, oikeuteen ja perinteeseen. Rikkeiden aiheuttamaan ongelmaan esitettiin ratkaisuksi vääränalaisten toimijoiden rajaamista vallan ulkopuolelle. Lisäksi perussuomalaisilta vaadittiin muutosta, jotka tulisi todistaa konkreettisilla toimilla.

Perussuomalaisten reaktio oli ironinen. Poliitikot tunnustivat virheitä, mutta eivät tunnustaneet syyllistyneensä niihin normirikkeisiin, joista heitä syytettiin. Samalla poliitikot vähättelivät skandaalia.

Toimittajat syyttivät itseään ja omaa ammattikuntaa siitä, ettei ongelman vakavuutta ymmärretty aikaisemmin. Samalla toimittajien tunnustuksissa puolustauduttiin eri tavoin.

Tutkimustulosten pohjalta ei voida sanoa mitään yleistä skandaalin mediaesityksistä Suomessa, saati kansainvälisesti. Pysin kuitenkin seuraavaksi suhteuttamaan

tulokset aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen sekä esittämään muutaman kriittisen huomion tulosten ilmentämästä moraalijärjestyksestä.

6.1 Poliitikka eliitin pelinä

Täytyy tunnustaa. Kesällä 2023 kirjoitin Orpon hallituksen skandaalista Suomen Kuvalehden. Yhdessä jutussa pohdittiin mainehaitan riskiä Suomelle (Nyroos, 2023a). Toisessa mietittiin, kuinka Rkp ja perussuomalaiset voisivat säilyttää kasvonsa (Nyroos, 2023b). Kolmannessa kerrottiin Rkp:n ”taktiikasta” tiedonantoprosessiin liittyen (Nyroos, 2023c). En enää kuukausien jälkeen muista tarkasti, millaisia valintoja artikkeleiden kirjoittamiseen liittyi. Joka tapauksessa lopputuloksena syntyi juttuja, joiden näkökulmat voisivat olla tämän tutkielman aineistosta.

Hellstenin ja Renvallin (1996) mukaan peli, teatteri ja kaupankäynti ovat vakiintuneita metaforia politiikan journalismissa. Voidaan ajatella, että metaforista on toimittajille ainakin kolmenlaista hyötyä: Ensimmäkin metaforat mahdollistavat asioiden kertomisen tiiviisti. Toisaalta voidaan tulkita, että metaforat ovat toimittajille tapaa etäännyttää itsensä politiikasta. (mts. 47, 52.) Kolmanneksi metaforat lisäävät juttujen intensiteettiä ja siten houkuttelevat yleisöä journalismin pariin (Vainikka ym., 2020, 260).

Vaikka tutkielmassa ei pyrittykään skandaalin mediaesitysten yleiskatsaukseen, uskon tulosten kertovan laajemmin toimittajien tavoista tarkastella maailmaa. En väitä, että peli ja teatteri olisivat valheellisia tai virheellisiä tapoja kuvata politiikkaa. Täytyy myös muistaa, että journalistiset lopputuotteet ovat aina synteesi, johon vaikuttaa toimittajien ajatustyön lisäksi lähteiden näkemykset. Burkelaisittain voidaan kuitenkin todeta, että kielenkäyttö johtaa aina jossain määrin puutteelliseen kuvaukseen todellisuudesta. Tästä syystä toimittajien, itsenikin, tulisi kiinnittää huomiota näkökulmien rikkauteen. Journalismi tuottaa käsityksiä politiikasta, ja retoriikalla yleisö pyritään saamaan vakuuttuneeksi näistä käsityksistä (Vainikka ym., 2020, 268). Jos rasismiskandaali typistetään poliitikkojen väliseksi peliksi, kuinka todenmukainen käsitys lukijoille kerrotaan rasismista yhteiskunnallisena ongelmana?

Jälleen on syytä tähdentää, että aineiston pohjalta ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Jos kuitenkin hyväksytään oletus, että aineistossa tiivistyy lehden näkemys skandaalin olennaisimmista piirteistä, kuva tunnustettujen persoonien osalta on hyvin eliittikeskeinen. Tilanteen tulkinta perustui pitkälti instituutioiden asiantuntemukseen. Aineistossa esiintyneet ”uhrit” olivat toisia toimittajia tai tutkijoita, jotka kärsivät perussuomalaisten viestintätyylistä. Rasismia kohdanneiden vähemmistöjen kokemuksista ei kerrottu. Osaltaan tämä voi johtua aineiston juttutyypeistä: ”kansan” pariin jalkautuminen on luontevampaa uutisgenressä.

Tutkimustulos on kuitenkin linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan journalismissa politiikkaa käsitellään usein eliittivetoisesti (Hallin, 1984; Bennett, 1990; Harjuniemi, 2021).

Tunnustuksen filosofiaa käsitellessämme tuotiin esille tunnustamisen tietoteoreettinen ulottuvuus: kun tunnustamme toisen varteenotettavaksi tiedonlähteeksi, kuvamme todellisuudesta rikastuu. Lähdekäytännöt ovat myös mitä suurimmissa määrin eettinen kysymys. Jos tunnustamme persoonan, meidän pitäisi suhtautua henkilön mielipiteeseen vakavasti. Tunnustuskamppailujen keskeinen punninta liittyy siihen, milloin henkilö on oikeutettua päästää tai olla päästämättä ääneen (Hirvonen 2020a, 16). Fraser (2010, 36) pitää kysymystä kriittisenä oikeudenmukaisuuden kannalta: jotta yhteiskunta olisi oikeudenmukainen, pitäisi purkaa institutionaaliset esteet, jotka rajaavat tietyt ihmiset yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ulkopuolelle.

En tietenkään väitä, että journalismissa jokainen pitäisi päästää jokaisessa aiheessa ääneen – se olisi mahdotonta. Väitän vain, että monipuolisemmin eri ihmisryhmiä huomioiva journalismi on tavoiteltava asia. Elinkeinoelämän johtajien lisäksi muilla muillakin saattaisi olla lausuttavaa rasismista.

6.2 Vallitseva moraalijärjestys

”Merkityksellisiksi vuorovaikutuskumppaneiksi” koetut persoonat kuvaavat ajan henkeä. Taylor (2004, 76) pitää taloutta yhtenä länsimaisen moraalijärjestyksen kulmakivistä, joka määrittelee nykyään ihmisten suhteita toisiinsa. Rasismien tuomittavuutta perusteltiin mainehaitalla ja siitä seuraavista taloudellisilla haitoilla. Samalla ongelmana pidettiin normirikkeiden tehneiden ministeristatusta. Ongelman paikantamista talouteen ja rajaamista hallitusinstituutioon voidaan hahmottaa MacIntyren (2004) avulla, joka näkee nyky-yhteiskunnan moraalin kaksijakoisena: Toisaalta on organisaatioiden byrokraattinen moraalit, joka on ennen kaikkea välineellistä. Toisaalta on yksilötason moraalit, jossa jokainen saa toteuttaa itseään vapaasti. (mts. 42–56.) On vähintäänkin arveluttavaa, jos rasismien ongelmallisuus perustellaan ensisijaisesti välineellisesti hallitusinstituution taloustavoitteilla.

Tämän tutkielman puitteissa ei ole mahdollista ottaa kantaa MacIntyren (2004) puolustaman aristoteelisen hyve-etiikan tai minkään muunkaan eettisen teorian puolesta. On vain tyydyttävä vallitsevan moraalit-ilmapiiriin, jota media osaltaan ylläpitää, kritiikkiin.

Overington (1977, 139) kuvaa Burken tapaa analysoida motiiveja näin: Ensin tunnistetaan vallalla olevat motiivit. Tämän jälkeen muodostetaan nurinkurinen (ironinen) tulkinta motiiveista. Lopuksi analyysi esitetään yleisölle. Tavoitteena on tarjota mahdollisuus toimia toisin.

Tutkimustuloksissa esiintynyt mainehaittaa korostanut ajattelutapa voidaan tiivistää kärjistetyksi seuraavasti:

Rasismi on huonoksi Suomen maineelle. Huono maine johtaa puolestaan siihen, että Suomi ei saa ulkomailta investointeja ja työvoimaa. Siispä hallituspuolueen rasismi on tuomittavaa.

Kuvitellaan sitten nurinkurinen esimerkki, jossa rasismi olisikin yleisesti hyväksyttyä muissa maissa:

Suomen kauppakumppanimaat ovat rasistisia. Täten hallituksen rasismi on hyväksyttävää, koska se lisää ulkomailta investointeja Suomeen.

Esimerkki on kömpelö, mutta paljastaa käytetyn argumentaation ontouden. Harva olisi valmis hyväksymään jälkimmäistä esimerkkiä eettisesti kestäväenä päätelystä. Samalla se paljastaa, kuinka toistuvilla identifikaatioilla luodaan vinoutunutta normistoa. Tutkimustuloksissa toimittajien tekemät reduktiot tulkittiin pyrkimykseksi konkretisoida rasismista koituva haitta. Maine- ja taloushaitat voivat olla todellisia, mutta onko rasismi pohjimmiltaan tuomittavaa juuri niiden takia?

Analyysi osoitti, kuinka media on aktiivinen osapuoli yhteiskunnan moraalikamppailuissa. Toimittajat muun muassa esittivät normatiivisia vaatimuksia skandaalin ratkaisemiseksi. Yksi niistä oli oikeiden motiivien penääminen: perussuomalaisten täytyy muuttua. Nykypäivän oikeus- ja rangaistuskäytäntöjä analysoidessaan Foucault (2000) näkee, että rangaistus ei koske pelkästään tehtyä rikosta, vaan sen kohteena on rikkeen tehneen koko persoona. Rangaistuksen tavoitteena on siis sopeuttaa rikkeen tehnyt tietynlaiseksi. Voidaan ajatella, että skandaalissa perussuomalaiset yritettiin saada tunnustamaan vallalla olevat normit ja siten muuttumaan ”salongikelpoiseksi”.

6.3 Tunnustaminen on retorista

Perussuomalaiset puolustautuivat rasismisyytöksiltä kaksijakoisella viestinnällä, eli skandaalin tapahtumat olivat linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa (Hatakka, Niemi & Välimäki, 2017). Syytetyt poliitikot tuomitsivat rasismia, mutta eivät kertakaan tunnustaneet syyllistyneensä niihin tekoihin, joista heitä syytettiin. Tunnustuksilla luotiin kuvaa kevyemmästä rikkeestä, esimerkiksi huonosta huumorista. Samalla tilanteen tulkinta ryhmäpersoonan osalta monimutkaistui, kun poliitikot esittivät ongelmaa vähätteleviä kommentteja. Olen tulkinnut perussuomalaisten reaktion ironiaksi, jonka avulla tasapainoiltiin erilaisten odotusten välillä.

Keskeisenä ongelmana pidettiin sitä, ettei rasismia määritelmistä vallitse konsensusta. Silti hallitus pystyi yhdessä tuomitsemaan rasismia. Mitä ironiset tunnustukset ja rasismia tuomitseminen ilman konsensusta kertovat tunnustamisesta

ilmiönä? En keksi parempaakaan ilmaisua kuin tunnustussuhteen ”tarkkuus”: omak-sutut normit ja niiden ilmaiseminen voivat olla enemmän tai vähemmän tarkasti arti-kuloituja. Tällöin tunnustussuhteen ilmentämiseen jää retorista pelivaraa, mikä mah-dollistaa erilaisten odotusten kanssa toimimisen.

Analyysi puoltaa McBriden (2013) näkemystä, jonka mukaan persoonat aktiivi-
sesti säätelevät tunnustussuhteita. Joissakin tilanteissa tavoittelemme toisten arvos-
tusta, toisissa tilanteissa taas muiden paheksunta voi olla merkki oman toiminnan
mielekkyydestä (mts. 5). Syntyy jännite, kun toimijat tavoittelevat tunnustusta sekä
yhtäläisyydelleen (perussuomalaiset osana hallitusinstituutioita) että erityisyydelleen
(perussuomalaiset hegemonian vastavoimana).

Analyysissa tulkittiin perussuomalaisten toiminnan kertovan siitä, ettei puolue
tunnustanut median statusta riippumattomana ja ensisijaisena julkisen keskustelun
foorumina. Näin puolue suojasi itseään skandaalin keskellä. Samaan aikaan
toimittajat vaativat itselleen sitä asemaa, jonka perussuomalaiset kielsivät.
Toimittajien omien tekojen tunnustuksissa puolustauduttiin monin tavoin,
esimerkiksi syyttämällä perussuomalaisia pelon aiheuttamisesta. Asetelma
havainnollistaa erinomaisesti burkelaisen näkemyksen, jonka mukaan retoriikka
liittyy ristiriitatilanteisiin ja valtapyrkimyksiin. Samalla analyysi osoittaa, kuinka
tunnustaminen on retorista.

7 LOPUKSI

7.1 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimusaineiston rajaus oli kompromissi, jolla pyrittiin mahdollistamaan koko skandaalin käänteiden ja eri tunnustuksen muotojen analysointi kohtuullisella työmäärällä. Kompromissin takia menetettiin kiinnostavaa aineistoa. Ilmeinen tapa täsmentää kuvaa tutkimuskohteesta olisi laajentaa aineistoa ja analysoida Helsingin Sanomien lisäksi muita medioita. Lisäksi poliitikkojen sosiaalisen median päivitysten analysointi eittämättä valaisisi skandaalin tunnustussuhteita tarkemmin.

Tulkitsin skandaalin päättyneen syyskuun luottamusäänestykseen. Ei ole mitenkään poissuljettua, etteikö skandaali voisi vielä ”herätä henkiin”. Huhtikuussa 2024 uutisoitiin, kuinka perussuomalainen oikeusministeri Leena Meri jarrutti lakiesitystä holokaustin kiistämisen kriminalisoinnista (Liski, 2024). Kriminalisointi oli yksi rasis-miskandaalin tiedonannossa sovituista toimista. Tutkielman valmistumisen aikaan ei siis vielä tiedetä, oliko kesä 2023 vasta skandaalin ensimmäinen osa. Jos uusia käänteitä ilmenee, luonnollisesti kuva skandaalin tunnustussuhteistakin voi muuttua.

Tässä vaiheessa voidaan kuitenkin todeta, että skandaalin päätapahtumat olivat Junnilaa ja Purraa koskevat paljastukset. Kummassakin tapauksessa kohujen esinäytökset nähtiin sosiaalisessa mediassa, josta kohut levisivät perinteiseen mediaan. Aineistossa tämä tunnistettiin ongelmaksi: toimittajat eivät olleet hoitaneet työtään kunnolla. Samalla sosiaalinen media oli keskeinen lähde läpi skandaalin. Toisaalta omaan ammattikuntaa soimattiin siitä, että sosiaalisen median kuohuja on uutisoitu liian herkästi.

Tilanne on kovin ironinen: sosiaalista mediaa käytetään lähteenä liian herkästi, mutta siellä ei tunnisteta skandaalin synnyttäneitä juttuaiheita. On myös huomionarvoista, että sekä Junnilan että Purran kohdalla paljastetut tiedot olivat toimittajien

hankittavissa jo kauan ennen kesän skandaalia. Esimerkiksi Junnilan kirjallinen kysymys ”ilmastoaborteista” on eduskunnan verkkosivuilla (Junnila, 2019). Vaatisi oman erillisen tutkimuksen sen pohtimiseen, mitä skandaalin uutisointi kertoo toimittajien tiedonhankinnasta ja uutiskriteerien soveltamisesta, siis journalismin normatiivisista entiteeteistä.

7.2 Kriittinen punninta

Tutkielma toteuttaa tutkimustehtävän sekä vastaa tutkimuskysymyksiin, jotka lienevät tutkimuksen tärkeimpiä tavoitteita. Tässä suhteessa tutkielma on onnistunut. Työn ja vastausten laadusta voidaan tietenkin esittää monenlaista kritiikkiä. On selvää, että analyysi perustuu subjektiiviseen tulkintaan. Tämä työ on vain reductio skandaalin mediaesityksistä. Olen yrittänyt huolehtia, että lopputulos on mahdollisimman läpinäkyvä ja hyvin perusteltu.

En näe eettisiä erheitä tutkimusasetelmassa tai tutkielman toteutuksessa. Voidaan tietysti pohtia, aiheuttaako mennyt tai tuleva työsuhteeni Helsingin Sanomiin jotain jääviysvaatimuksia. Mielestäni ei. Tutkielman työstämisen aikana en ole työskennellyt lehdelle. Pikemminkin kaikkien medioiden tulisi olla kiitollisia, jos niiden työtä analysoidaan kriittisesti.

Tutkimusasetelmaan liittyy useita haasteita. Ensimmäinen on teoreettinen viitekehys. Tunnustuksen käsite on laaja ja se pohjautuu satojen vuosien filosofisiin keskusteluihin. Käsitteen nyanssien hallinta vaatii valtavaa perehtyneisyyttä. Hegel-, Honneth- ja Foucault-ekspertit löytäisivät varmasti huomautettavaa painotuksista ja tulkintojen yksityiskohdista. Yksi rajausvaihtoehto olisi ollut keskittyä pelkästään yhteen tunnustuksen muotoon. Yritin kuitenkin puolustaa kantaa, jonka mukaan käsitteen huomioiminen koko laajuudessaan johtaa enemmän hedelmälliseen kuin sekavaan lopputulokseen.

Vähintäänkin omalaatuisen Burken – ”the man without discipline” kahdessa merkityksessään (Kivivuori, 1994, 21) – tuotannon tuominen analyysimetodiksi lisäsi kompastumisen vaaraa. Kurittomuus ja oppialattomuus voivat kuitenkin olla myös hyveitä. Aikaa ja vaivaa vaativan tutkielman työstämiseen ei kannata ryhtyä seurataksaan vain entuudestaan tunnettuja polkuja. Tohdin väittää, että tutkielman teoria-pohja ja lähestymistapa ovat journalismin tutkimuksen kontekstissa varsin tuoreita. Tuomalla tunnustuksen käsitteen filosofiasta yritin lisätä välinettä journalismin tutkimuksen työkalupakkiin. Käsitteen avulla pyrittiin analysoimaan kriittisesti journalismin roolia yhteiskunnan moraalikamppailujen osapuolena.

Pohjimmiltaan kyse on vapaudesta. Mikäli tulkitsemme Burken tuotannon motiiveja oikein, yhtenä tavoitteena on havahduttaa ihmiset huomaamaan toisin toimimisen mahdollisuus. Vaikka vakiintuneista toimintatavoista poikkeamisessa on riskinsä, politiikassa voidaan toimia toisin, tieteessä voidaan toimia toisin, journalismissa voidaan toimia toisin. Muodostaessaan tunnustusteoriaansa Hegel (2010, § 187) tiivistää ajatuksen varsin pateettisesti: *”Vain elämän alttiiksi asettamisessa tulee todistetuksi, että itse-tietoisuuden olemus on vapaus.”*

LÄHTEET

- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Osuuskunta Vastapaino.
- Alasuutari, P., & Kytömäki, J. (1991). Johdanto. Teoksessa J. Kytömäki (toim.) *Nykyajan sadut. Joukkoviestinnän kertomukset ja vastaanotto*. Gaudeamus, 7–28.
- Allern, S. & Pollack, E. (2012). Mediated Scandals. Teoksessa S. Allern & E. Pollack (toim.) *Scandalous! The Mediated Construction of Political Scandals in Four Nordic Countries*. Nordicom, 9–28.
- Allern, S., Kantola, A., Pollack, E. & Blach-Ørsten, M. (2012). Increased Scandalization. Nordic Political Scandals 1980–2010. Teoksessa S. Allern & E. Pollack (toim.) *Scandalous! The Mediated Construction of Political Scandals in Four Nordic Countries*. Nordicom, 29–50.
- Arendt, H. (2021). *Vita activa: Ihmisenä olemisen ehdot*. Toim. R. Oittinen. Vastapaino.
- Bauer, S. W. (2008). *The art of the public grovel. Sexual sin and public confession in America*. Princeton University Press.
- Bennett, W. L. (1990). Toward a Theory of Press-State Relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–127.
- Bjerknes, F. (2022). Inventive Factfinders: Investigative Journalism as Professional Self-representation, Marker of Identity and Boundary Work. *Journalism Practice*, 16(6), 1037–1056.
- Bourdieu, P. (1989). Social Space and Symbolic Power. *Sociological Theory*, 7(1), 14–21.
- Bourdieu, P. (1999). *Televisiosta*. Suom. T. Arppe. Otava.
- Brummett, B. (1984). Burke's representative anecdote as a method in media criticism. *Critical studies in mass communication*, 1(2), 161–176.
- Burke, K. (1962). *A grammar of motives and A rhetoric of motives*. World Publishing Company.
- Burke, K. (1967). *The Philosophy of Literary form. Studies in Symbolic Action*. Louisiana State University Press.
- Burke, K. (1968). Dramatism. Teoksessa D. L. Sills (toim.) *International encyclopedia of the social sciences*. The Macmillan company & The Free Press, 445–451.
- Chouliaraki, L. (2013). Re-Mediation, Inter-Mediation, Trans-Mediation. *Journalism Studies*, 14(2), 267–283.
- Costera Meijer, I. (2022). What is Valuable Journalism? Three Key Experiences and Their Challenges for Journalism Scholars and Practitioners. *Digital Journalism*, 10(2), 230–252.
- Coward, R. (2010). PRACTICE REVIEW. JOURNALISM ETHICS AND CONFESSIONAL JOURNALISM. *Journalism Practice*, 4(2), 224–233.
- Coward, R. (2014). Let journalists be themselves. *British Journalism Review*, 25(4), 35–41.
- D'Angelo, P. & Shaw, D. (2018). Journalism as Framing. Teoksessa T. P. Vos (toim.) *Journalism*. De Gruyter, Inc., 189–204.
- Davidson, D. (2001). *Subjective, intersubjective, objective*. Clarendon Press.

- Dent, C. (2008). 'Journalists are the confessors of the public', says one Foucaultian. *Journalism*, 9(2), 200–219.
- Derrida, J. (2002). *Without alibi*. Käänt. P. Kamuf. Stanford University Press.
- Deuze, M. (2005). What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*, 6(4), 442–464.
- Djerf-Pierre, M & Weibull, L. (2008). Political Journalism in Swedish Public Service Broadcasting 1925–2005. Teoksessa T. Aalberg, J. Strömbäck & M. Ørsten (toim.) *Communicating politics. Political communication in the nordic countries*. Nordicom, 195–214.
- Ekström, M. & Johansson, B. (2008). "Talk scandals." *Media, Culture & Society*, 30(1), 61–79.
- Epstein, E. J. (2000). *News from Nowhere. Television and the News. With a New Introduction by the Author*. I.R. Dee.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Foster, R. (2020). Ricoeurin polku tunnistamisen ja tuntemisen kautta tunnustukseen. Teoksessa O. Hirvonen (toim.) *Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Hegelistä nykypäivään*. SKS., 135–152.
- Foucault, M. (1982). The Subject and Power. *Critical Inquiry*, 8(4), 777–795.
- Foucault, M. (1998). *Seksuaalisuuden historia. Tiedontahto, nautintojen käyttö, huoli itsestä*. Suom. K. Sivenius. Gaudeamus.
- Foucault, M. (2000). *Tarkkailla ja rangaista*. Suom. E. Nivanka. Otava.
- Fraser, N. (2010). *Scales of justice. Reimagining political space in a globalizing world*. Polity.
- Fukuyama, F. (1992). *Historian loppu ja viimeinen ihminen*. Suom. H. Eskelinen. WSOY.
- Gackowski, T. & Brylska, K. (2022). 'Machiavellian Russia' in the Crimean conflict: Clarification of strategic narratives analysis method. *Journalism*, 23(4), 773–788.
- Galtung, J. & Ruge, M. H. (1965). The structure of foreign news. The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers. *Journal of peace research*, 2(1), 64–91.
- Goffman, E. (1971). *Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa*. Suom. E. Puranen. WSOY.
- Goffman, E. (2012). *Vuorovaikutuksen sosiologia*. Suom. K. Koskinen. Vastapaino.
- Graván, M. L., Alonso, E. & Ala-Fossi, M. (2022). Representation and Recognition: The Perceptions of Finnish and Spanish Viewers of Their Media Ecosystems and Public Service Newscasts. *International Journal of Communication* 16(2022), 4501–4522.
- Hallin, D. (1984). The Media, the War in Vietnam, and Political Support: A Critique of the Thesis of an Oppositional Media. *The Journal of Politics*, 46(1), 2–24.
- Hallin, D., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*. Cambridge University Press.
- Hanitzsch, T. & Örnebring, H. (2019). Professionalism, Professional Identity, and Journalistic Roles. Teoksessa K. Wahl-Jorgensen & T. Hanitzsch, T. (toim.) *The Handbook of Journalism Studies*. Routledge, 105–122.

- Harjuniemi, T. (2021). Talouden asiantuntijoiden uskottavuuden hierarkia suomalaisten talous- ja politiikan toimittajien silmin. *Media & viestintä*, 44(3), 30–51.
- Hatakka, N. (2018). Liittolaisia ja vastuksia: Neljä näkökulmaa populismin ja median suhteeseen. Teoksessa M. K. Niemi & T. Houni (toim.) *Media & populismi. Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Vastapaino, 31–53.
- Hatakka, N., Niemi, M. K. & Välimäki, M. (2017). Confrontational yet submissive: Calculated ambivalence and populist parties' strategies of responding to racism accusations in the media. *Discourse & Society*, 28(3), 262–280.
- Hatakka, N., Niemi, M. K. & Välimäki, M. (2018). ”Perussuomalaiset ei ole rasistinen puolue”: Näin populistipuolue vastaa rasismisyytöksiin mediassa. Teoksessa M. K. Niemi & T. Houni (toim.) *Media & populismi. Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Vastapaino, 119–145.
- Hegel, G. W. F. (1977). *Phenomenology of spirit*. Käänt. A. V. Miller. Oxford University Press.
- Hegel, G. W. F. (2010). Hengen fenomenologia (1807). IV A. Itsetietoisuuden itsenäisyys ja epäitsenäisyys; herruus ja renkiys. Suom. H. Ikäheimo. *niin & näin*, 3(10), 29–33.
- Heinich, N. (2009). The sociology of vocational prizes: recognition as esteem. *Theory, Culture & Society*, 26(5), 85–107.
- Hellsten, I. & Renvall, M. (1996). Puhutaanko politiikkaa vai ollaanko hiljaa? Metaforat ja paradoksit journalismissa. *Tiedotustutkimus*, 19(3), 44–53.
- Herkman, J. (2011). *Politiikka ja mediajulkisuus*. Vastapaino.
- Herkman, J. (2016). Populistiskandaalit uutena poliittisen skandaalin muotona. Esimerkkeinä Halla-ahon ja Immosen tapaukset. *Sosiologia*, 53(4), 358–376.
- Herkman, J. (2018). Pohjoismainen malli murroksessa? Populismin haaste journalismille Pohjoismaissa. Teoksessa M. K. Niemi & T. Houni (toim.) *Media & Populismi. Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Vastapaino, 54–79.
- Herkman, J., & Koivukoski, J. (2023). Kikkelikortista vieraslajeihin: Huumoriskandaalit suomalaisessa politiikassa 1990–2020. *Media & viestintä*, 46(3), 1–28.
- Hirvonen, O. (2013). Onko ryhmien tunnustaminen persoonina mahdollista? Teoksessa H. Nikulainen (toim.) *Naurusta leikkiin, vallasta väkivaltaan. Filosofian graduantologia*. Kampus Kustannus, 59–85.
- Hirvonen, O. (2020a). Johdanto – Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Teoksessa O. Hirvonen (toim.) *Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Hegelistä nykypäivään*. SKS., 9–21.
- Hirvonen, O. (2020b). Tunnustus, demokratia ja populismi. Teoksessa O. Hirvonen (toim.) *Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Hegelistä nykypäivään*. SKS., 288–302.
- Honneth, A. (1995). *The struggle for recognition: the moral grammar of social conflicts*. Polity.
- Honneth, A. (2003). Redistribution as Recognition: A Response to Nancy Fraser. Teoksessa N. Fraser & A. Honneth *Redistribution or recognition? A political-philosophical exchange*. Käänt. J. Golb, J. Ingram & C. Wilke. Verso, 110–197.

- Hämäläinen, U. (2023). Hallituksen déjà-vu. *Helsingin Sanomat* 6.8.2023. [viitattu 16.10.2023].
- Ikäheimo, H. (2003). *Tunnustus, subjektiviteetti ja inhimillinen elämänmuoto. Tutkimuksia Hegelistä ja persoonien välisistä tunnustussuhteista*. Jyväskylän yliopisto.
- Ikäheimo, H. (2007). Recognizing Persons. *Journal of Consciousness Studies*, 14(5–6), 224–247.
- Ikäheimo, H. & Laitinen, A. (2007). Analyzing Recognition: Identification, Acknowledgement, and Recognitive Attitudes towards Persons. Teoksessa B. van den Brink & D. Owen (toim.) *Recognition and Power: Axel Honneth and the Tradition of Critical Social Theory*. Cambridge University Press, 33–56.
- Jackson, P. & Feldman, M. (2019). Introduction. Teoksessa M. Feldman & P. Jackson (toim.) *Doublespeak: the rhetoric of the far right since 1945*. Ibidem Verlag, 7–35.
- Julkisen sanan neuvosto 2014. Journalistin ohjeet. Saatavana: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/ [Viitattu: 5.11.2023].
- Junnila, V. (2019). Kirjallinen kysymys KK 171/2019 vp. Kirjallinen kysymys väestönkasvun hillitsemisestä osana ilmastonmuutoksen vastaista taistelua hallituksen Afrikka-painotuksissa. Edusunta.fi. Saatavana: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Sivut/KK_171+2019.aspx [viitattu 28.4.2024].
- Kantola, A. (1999). Tärkeintä on olla aito. Poliittisten uutisten dramaturgia. Teoksessa A. Kantola, I. Moring & E. Väliverronen (toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Helsingin yliopisto, 122–148.
- Kantola, A & Vesa, J. (2011). Skandaalit ja julkinen elämä Suomessa. Teoksessa A. Kantola (toim.) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Gaudeamus, 42–64.
- Kantola, A. & Vesa, J. (2013). Mediated scandals as social dramas: Transforming the moral order in Finland. *Acta Sociologica*, 56(4), 295–308.
- Kivioja, P. (2019). *Voiko sitoutumattoman lehden päätoimittaja asettua ehdolle vaaleissa?* Suomen Kuvalehti 14.2.2019. [viitattu 31.10.2023].
- Kivivuori, J. (1994). *Understand and punish. The culture of juvenile transgressions in the context of a welfare state*. National Research Institute of Legal Policy.
- Koskinen, H. J. (2020). Tunnustusteorian uusimmat suuntaukset. Teoksessa O. Hirvonen (toim.) *Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Hegelistä nykypäivään*. SKS., 153–170.
- Kujansivu, H. (2007). Tunnustus, todistus ja toinen: Käsite-retkellä Tunnustusten tempelissä. Teoksessa H. Kujansivu & L. Saarenmaa (toim.), *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*. Gaudeamus, 23–46.
- Kujansivu, H. & Saarenmaa, L. (2007). Tunnustus ja todistus omaelämäkerrallisen esittämisen muotoina. Teoksessa H. Kujansivu & L. Saarenmaa (toim.), *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*. Gaudeamus, 7–22.
- Laitinen, A. (2002). Interpersonal Recognition: A Response to Value or a Precondition of Personhood? *Inquiry*, 45(4), 463–478.

- Laitinen, A. (2020). Taylor tunnustustaistelujen tulkkina – ja tuomarina? Teoksessa O. Hirvonen (toim.) *Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Hegelistä nykypäivään*. SKS., 97–114.
- Lauk, E. (2022). Reminders of responsibility. Journalism ethics codes in Western Europe. Teoksessa L. Trifonova Price, K. Sanders & W. N. Wyatt (toim.), *The Routledge Companion to Journalism Ethics*. Routledge, 478–486.
- Liski, J. (2024). Myös holokaustilaki jumittui Leena Meren pöydälle. *Iltalehti* 23.4.2024. [viitattu 28.4.2024].
- Lule, J. (1988). The myth of my widow: A dramatic analysis of news portrayals of a terrorist victim. *Political Communication* 5(2), 101–120.
- Maares, P., Lind F. & Greussing E. (2021). Showing off Your Social Capital: Homophily of Professional Reputation and Gender in Journalistic Networks on Twitter. *Digital Journalism*, 9(4), 500–517.
- MacIntyre, A. (2004). *Hyveiden jäljillä*. Suom. N. Noponen. Gaudeamus.
- Maia, R. C. M. (2014). *Recogniton and the media*. Palgrave Macmillan.
- Malmberg, T. (2008). Mediafilosofia filosofian ja mediatutkimuksen välillä. Teoksessa O.-J. Jokisaari, J. Parikka & P. Väliäho (toim.), *In medias res. Hakuja mediafilosofiaan*. Eetos, 29–53.
- Margalit, A. (2001). Recognizing the Brother and the Other. *Aristotelian Society Supplementary Volume*, 75(1), 127–139.
- McBride, C. (2013). *Recognition*. Polity.
- Mendonça, R. F. & Maia, R. C. M. (2014). Recognition Without Struggles: The Reporting of Leprosy in Brazilian Daily Newspapers. Teoksessa R. C. M. Maia (toim.) *Recogniton and the media*. Palgrave Macmillan, 199–219.
- Merrill, J. C. (1983). Part II. Implications. Teoksessa J. C. Merrill & S. J. Odell (toim.) *Philosophy and Journalism*. Longman Inc., 107–182.
- Mroz, G., Papoutsi, C. & Greenhalgh, T. (2021). ‘From disaster, miracles are wrought’: a narrative analysis of UK media depictions of remote GP consulting in the COVID-19 pandemic using Burke’s pentad. *Medical Humanities* 47(3), 292–301.
- Muhonen, T. (2023). Petteri Orpo kertoo nyt, miksi hän muutti mieltään perus-suomalaisista. *Helsingin Sanomat* 13.1.2023. [viitattu 22.4.2024].
- Nielsen, R. K., Selva, M., Andi, S. (2020). Race and Leadership in the News Media 2020: Evidence from Five Markets. Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Nietzsche, F. (1989). *Iloinen tiede*. Suom. J. A. Hollo. Otava.
- Nyroos, S. (2023a). Viron hallitus kulki kriisistä toiseen, kun perussuomalaisten sisarpuolue Ekre oli vallassa – ”Tavallaan Junnilan tapaus on vielä pahempi”. *Suomen Kuvalehti* 7.7.2023. [viitattu 3.4.2024].
- Nyroos, S. (2023b). Pattitilanteen ainekset kasassa – perussuomalaiset ja Rkp joutuvat miettimään, miten säilyttää kasvonsa. *Suomen Kuvalehti* 25.8.2023. [viitattu 3.4.2024].
- Nyroos, S. (2023c). Rkp vetäytyi syrjäiselle luodolle pohtimaan jatkoa hallituksessa – taktiikkana on nyt korostaa tiedonannon käännteentekevyyttä. *Suomen Kuvalehti* 30.8.2023. [viitattu 3.4.2024].

- Nölleke, D., Hanusch, F., & Maares, P. (2023). The ambivalence of recognition: How awarded journalists assess the value of journalism prizes. *Journalism*, 24(7), 1406–1423.
- Overington, M. (1977). Kenneth Burke and Method of Dramatism. *Theory and Society*, 4(1), 131–156.
- Penttilä, P. (2021). *Toisto journalismin kentällä. Etnografiseen aineistoon perustuva mallinnus journalismiprofession kentän sisäisestä dynamiikasta*. Tampereen yliopisto.
- Perelman, C. (1982). *The realm of rhetoric*. Käänt. W. Kluback. University of Notre Dame Press.
- Petherbridge, D. (2021). Recognition, Vulnerability and Trust. *International Journal of Philosophical Studies*, 29(1), 1–23.
- Posio, P. & Heikkilä, R. (2023). From evaluative authorities to involved narrators. Variation and change in first-person singulars used in the culture sections of six European newspapers from 1960 to 2010. *Pragmatics and Society*, 14(5), 667–694.
- Prasad, P. (2005). *Crafting qualitative research: Working in the postpositivist traditions*. M.E. Sharpe.
- Prusa, I. (2021). Japanese scandals and their ritualization. *Japan Forum*, 33(2), 261–277.
- Puro, J.-P. (2006). *Retoriikan historia*. WSOY.
- Pöytäri, R., Väliaverronen, J. & Ahva, L. (2016). Suomalaisen journalistin itseymmärrys muutosten keskellä. *Media & viestintä*, 39(1), 1–23.
- Ricœur, P. (2005). *The course of recognition*. Käänt. D. Pellauer. Harvard University Press.
- Roman-Lagerspetz, S. (2020). Vapaus, totuus ja tunnustus Hegelin filosofiassa. Teoksessa O. Hirvonen (toim.) *Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Hegelistä nykypäivään*. SKS., 60–77.
- Sakaranho, T. (2021). Vakuuttaa ja vaikuttaa. Retorinen lähestymistapa uskontotieteessä. Teoksessa T. Hjelm (toim.) *Uskonto, kieli ja yhteiskunta. Johdatus diskursiiviseen uskonnontutkimukseen*. SKS, 89–112.
- Schaetz, N. (2023). Journalism & Audience Datafication: How Audience Data Practices Shape Inequity. *Digital Journalism*.
- Sorace, C. (2019). Extracting affect: televised cadre confessions in China. *Public Culture*, 31(1), 145–171.
- Stewart, J., Mazzoleni, G. & Horsfield, B. (2003). Conclusion: Power to the Media Managers. Teoksessa G. Mazzoleni, J. Stewart & B. Horsfield (toim.) *The Media and Neo-Populism: A Contemporary Comparative Analysis*. Praeger, 217–236.
- Stringer, P. (2018). FINDING A PLACE IN THE JOURNALISTIC FIELD: The pursuit of recognition and legitimacy at BuzzFeed and Vice. *Journalism Studies*, 19(13), 1991–2000.
- Summa, H. (1996). Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa K. Palonen & H. Summa (toim.) *Pelkkää retoriikkaa*. Vastapaino, 51–84.
- Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe presidentti Martti Ahtisaaren kuoleman johdosta 16.10.2023. Saatavana:

- <https://www.presidentti.fi/puheet/tasavallan-presidentti-sauli-niiniston-puhe-presidentti-martti-ahtisaaren-kuoleman-johdosta-16-10-2023/>. [viitattu 18.10.2023].
- Taylor, C. (1994). The Politics of Recognition. Teoksessa A. Gutmann (toim.) *Multiculturalism. Examining the Politics of Recognition*. Princeton University Press, 25–73.
- Taylor, C. (2004). *Modern Social Imaginaries*. Duke University Press.
- The New York Times. (2004). FROM THE EDITORS; The Times and Iraq. 26.5.2004. [viitattu 7.11.2023].
- Thompson, J. B. (2000). *Political scandal. Power and visibility in the media age*. Polity Press.
- Tilli, J. (2012). *The Continuation War as a metanoic moment: A Burkean reading of lutheran hierocratic rhetoric*. University of Jyväskylä.
- Tilli, J. (2023). Torjuntavoitto retorisena figurina. *Politiikka*, 65(2), 109–133.
- Tuchman, G. (1972). Objectivity as Strategic Ritual: An Examination of Newsmen's Notion of Objectivity. *American Journal of Sociology*, 77(4), 660–679.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Turner, V. (1988). *The anthropology of performance*. PAJ Publications.
- Turner, V. (2018). *Dramas, Fields, and Metaphors. Symbolic Action in Human Society*. Cornell University Press.
- Vainikka, E., Kanner, A., Era, R., Harju, A., Koivunen, A., Seuri, O., & Mäkelä, E. (2020). Kilpailukykyloikasta ruutitynnryiin: Metaforat ja affektiivisuus poliittisen kriisin journalismissa. *Media & viestintä*, 43(4), 247–271.
- Vodanovic, L. (2024). Confessional Journalism, Authenticity and Lived Experiences: A Case Study of News Stories Published During the Irish Abortion Referendum. *Journalism Practice*, 18(3), 571–586.
- Volz, Y. Z., Lee F. L. (2013). What does it take for women journalists to gain professional recognition? Gender disparities among pulitzer prize winners, 1917–2010. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 90(2), 248–266.
- Vos, T. P. (2019.) Journalists as Gatekeepers. Teoksessa K. Wahl-Jorgensen & T. Hanitzsch (toim.) *The Handbook of Journalism Studies*. Routledge, 90–104.
- Väliverronen, J., Ahva, L. & Pöyhtäri, R. (2016). The Worlds of Journalism Study Country Report: Journalists in Finland.
- Wahl-Jorgensen, K. (2020). An Emotional Turn in Journalism Studies? *Digital Journalism*, 8(2), 175–194.
- Wanta, W. & Alkazemi, M. (2018). Journalism as Agenda Setting. Teoksessa T. P. Vos (toim.) *Journalism*. De Gruyter, Inc., 189–204.
- Wells, C. & Friedland, L. A. (2023). Recognition Crisis: Coming to Terms with Identity, Attention and Political Communication in the Twenty-First Century. *Political Communication*, 40(6), 681–699.
- White, H. (1973). *Metahistory. The historical imagination in the nineteenth-century Europe*. The Johns Hopkins University Press.
- Wittgenstein, L. (1981). *Filosofisia tutkimuksia*. Suom. H. Nyman. WSOY.
- Wodak, R. (2015). *The politics of fear. What right-wing populist discourses mean*. SAGE.

- Wyatt-Barger, W. N. (2005). True Confessions of The New York Times: Making Moral Meaning from the Discourse of Flawed Iraq Coverage. *The International journal of applied philosophy*, 19(1), 27-44.
- Yeahin Pyu, J. (2023). Haters as Anti-Fans? Accruing Capital through Audiences Who Hate Journalists. *Digital Journalism*.
- Yläjärvi, E. (2023). Hesarin lukija osaa ajatella itse. *Helsingin Sanomat* 10.9.2023. [viitattu 29.12.2023].
- Zhou, B. & Zhou, Y. (2016). The Worlds of Journalism Study Country Report: Journalists in China.

LIITTEET

TUTKIMUSAINEISTO

HS1: Suomen hallituksen natsikohu ei olisi mahdollinen Saksassa tai Ruotsissa (<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009674123.html>)

HS2: Orpo teki taktisen valinnan ja päätti pelastaa hallituksensa (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009685309.html>)

HS3: Vilhelm Junnilan epäluottamusäänestyksessä kyse ei ollut ministerin tekemisistä, ja siksi se oli todella poikkeuksellinen (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009685281.html>)

HS4: Orpon hallitus uhkasi kaatua jo ennen kuin työ alkoi, eikä se lupaa hyvää (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009684873.html>)

HS5: Junnilan "vitseissä" ei ole kyse huumorista (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009684830.html>)

HS6: Junnila erosi, mutta hallituksen kriisi jatkuu (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009690142.html>)

HS7: Sekä Purra että Orpo saivat siipeensä Junnilan erossa (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009691189.html>)

HS8: Kansanedustajan poistaminen festivaalilta mielipiteidensä vuoksi tekee yhteiskunnasta ahdasmielisemmän (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009693231.html>)

HS9: Hallitus päätti puskea kriisistään läpi (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009697934.html>)

HS10: Kun perussuomalaisia katsoo somen näkökulmasta, kuva heistä muuttuu – ja se on aiheuttanut ongelmia toimittajille jo pitkään (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009685526.html>)

HS11: Orpolle hallituksen tavoitteet ovat tärkeämpiä kuin tyyliipisteet (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009703095.html>)

HS12: Rydmanin yllätysvalinta ministeriksi ei ainakaan helpottanut hallituksen vaikeaa alkutaivalta (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009701695.html>)

HS13: Kokoomus haluaa laittaa työmarkkinoita uusiksi nopeasti (<https://www.hs.fi/visio/art-2000009705689.html>)

HS14: Absurdista tuli poliittisessa keskustelussa arkista, ja se ei käy (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009702768.html>)

HS15: Rasismin hyssyttelyn pitää loppua nyt (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009711992.html>)

HS16: Sananvapautta puolustetaan sitä käyttämällä (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009709321.html>)

HS17: Kokoomus ajautui kiusalliseen tilanteeseen (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009712993.html>)

HS18: Valtiovarainministerin pitää uskaltaa vastata kysymyksiin, eikä twiittailu riitä hallituksen viestinnäksi (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009713492.html>)

HS19: Orpo johtaa hallitusta silmät kiinni (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009716306.html>)

HS20: Orpon hallitus voi tehdä tahtomattaan hallaa puolueettomien maiden saamiselle Ukrainan tueksi (<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009719247.html>)

HS21: Rasismi on meidän yhteinen häpeämme (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009717741.html>)

HS22: Hyvä galluptulos toi kokoomukselle varovaista uskonvahvistusta (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009727244.html>)

HS23: Hallituksen piina venyy syksyyn (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009727081.html>)

HS24: Miksi rasismi vetoaa osaan äänestäjistä? (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009727867.html>)

HS25: Twitterille on ennustettu lopun aikoja, mutta tänä kesänä se on ollut poliittisen keskustelun ytimessä (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009729231.html>)

HS26: Hallitus yrittää lakaista ongelmansa maton alle loman ajaksi (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009734456.html>)

HS27: Perussuomalaisten on valittava rasismien ja vallan välillä (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009738822.html>)

HS28: Populismien haaste kuristaa maltillista oikeistoa Saksassa (<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009740156.html>)

HS29: Poliitikon mielipiteillä on yleistä merkitystä (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009743867.html>)

HS30: Hallitus voisi oppia Timo Soinin virheistä (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009745700.html>)

HS31: Suomessa ei haluta polarisoituneeksi Amerikaksi, mutta miten välttää sinne lipsuminen? (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009747914.html>)

HS32: Rasismista se kenkä puristaa (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009753539.html>)

HS33: Hallituksen kuherruskuukausi loppui lyhyeen (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009760463.html>)

HS34: Hallituksen déjà-vu (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009747872.html>)

HS35: Häkkänen sekoitti kokoomuksen pakan (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009770028.html>)

HS36: Puoluejohtaja Purra puhui kuin valtiovarainministeri – valmisteli omiaan leikkauksiin ja muiden itkuun (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009771386.html>)

HS37: Petteri Orpo runttasi Antti Häkkäsen ruotuun, ja se saattaa vielä kostautua kokoomuksen puheenjohtajalle (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009782851.html>)

HS38: Media ei ole kansan vihollinen (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009782952.html>)

HS39: Sdp ja kokoomus lähtevät rinnakkain politiikan syksyyn (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009785911.html>)

HS40: Ajatus konfliktittomasta yhteiskunnasta on väärinkäsitys (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009788301.html>)

HS41: Yritysten vastuu laventuu, kun moraalin teemat nousevat (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009781824.html>)

HS42: Orpon joukkue linjaa Nato-Suomen paikkaa (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009789812.html>)

HS43: Orpo muistutti, ettei Suomea turvata käpertymällä (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009798006.html>)

HS44: Keskusta väläyttää tukea hallitukselle erottuakseen muusta oppositiosta (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009800731.html>)

HS45: Keskusta haukkuu ja tukee hallitusta (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009800575.html>)

HS46: Rkp ei pääse hallituksessa arvostiridoista (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009802744.html>)

HS47: Rkp rakentaa väkisin selitystä hallituksessa pysymiseen (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009803805.html>)

HS48: Hallituksen ensimmäinen yritys taittaa velkaantumista on jäämässä torsoksi (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009809959.html>)

HS49: Suomen ja Ruotsin pääministerien yhteistyö ulottuu myös vapaa-ajalle (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009810023.html>)

HS50: Hallituksen kolme taistelua (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009809720.html>)

HS51: Ammattiliitot eivät voi jättää vastaamatta hallitukselle tänä syksynä (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009808674.html>)

HS52: Hallituspoliitikot löytävät nyt vanhat velkalausuntensa edestään (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009814036.html>)

HS53: On maamme velkaantunut ja siksi jää (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009813595.html>)

HS54: Perussuomalaiset ei voi vetää rasimissa omaa linjaansa (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009814954.html>)

HS55: Rasismikeskustelu ei ole ollut turha (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009824146.html>)

HS56: Hallitus onnistui tärkeimmässä tavoitteessaan (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009822343.html>)

HS57: Jopa Trump kyllästyi "wokeen" (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009824304.html>)

HS58: Orpo aikoo pitää hallituksen EU-politiikan tiukasti omissa käsissään (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009825748.html>)

HS59: Demarit astuivat Sanna Marinin jälkeiseen aikaan (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009825375.html>)

HS60: Ekofasismi nostaa päätään myös Suomessa – Vertauskuva täyttyvistä pelastusveneistä korostaa ajatusta, että kaikki eivät ole samanarvoisia (<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009774919.html>)

HS61: Baijerilaisen populistijohtajan epäillään vitsailleen Auschwitzista – pälkähästä pääseminen kuvastaa kulttuurinmuutosta (<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009829891.html>)

HS62: Halla-aho sai oppitunnin sarkasmin mestarilta (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009830372.html>)

HS63: Kiihottajat tahrasivat antirasistien marssin (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009833117.html>)

HS64: "Aikuisena huoneessa" esiintynyt keskusta otti rasismikeskustelun mielenkiintoisimman roolin (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009837237.html>)

HS65: Orpo puhui rasismista, perussuomalaiset jäätelöpuikoista (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009836876.html>)

HS66: Näkyykö bensapumpulla, mitä hallitus lupaa? (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009835686.html>)

HS67: Sanna Marin käyttää poliittisen supertähden pääomansa konsultin työhön (<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009839572.html>)

HS68: Hallitus äänesti itsensä jatkoon (<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009842148.html>)